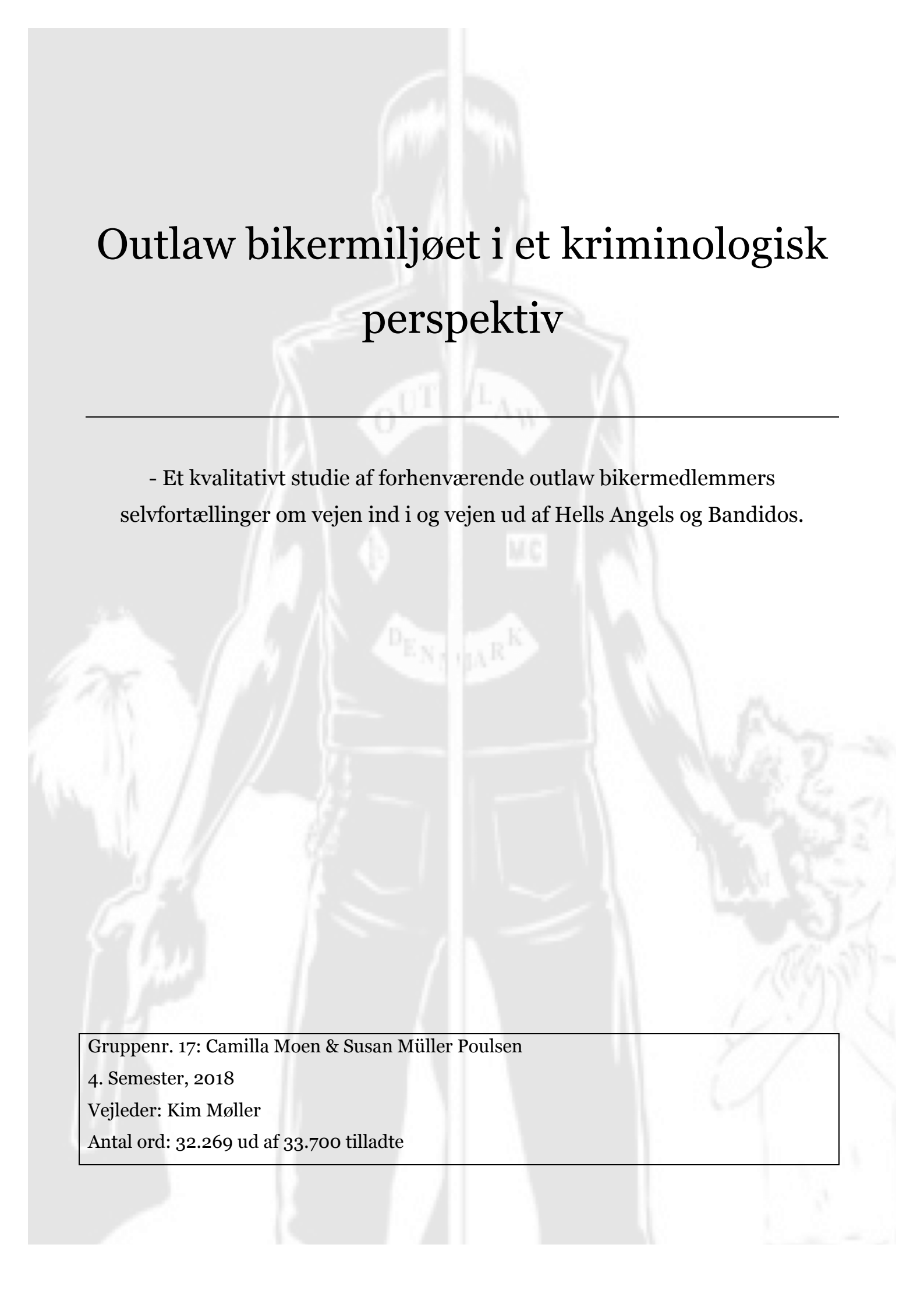

Outlaw bikermiljøet i et kriminologisk perspektiv

- Et kvalitativt studie af forhenværende outlaw bikermedlemmers selvførtællinger om vejen ind i og vejen ud af Hells Angels og Bandidos.

Gruppenr. 17: Camilla Moen & Susan Müller Poulsen

4. Semester, 2018

Vejleder: Kim Møller

Antal ord: 32.269 ud af 33.700 tilladte

Forord

Gennem dette semester har der været en række personer, som har bidraget til, at vores speciale er kommet i havn, og til dem skal der lyde en stor tak.

For det første skal det lyde en særlig tak til vores informant, Patrick, for hans engagement, nysgerrighed og deltagelse i projektet. Herudover vil vi takke de forhenværende outlaw biker- og bandemedlemmer, der har vist interesse for projektet, men som ikke har kunne deltage grundet personlige årsager og/eller frygt for repressalier. Til Patrick og de andre forhenværende outlaw biker- og bandemedlemmer: Vi har stor respekt for den beslutning, I har truffet om at forlade miljøet, og vi håber, at I, i fremtiden, ville kunne leve livet uden at skulle kigge jer over skulderen i frygt. Videre vil vi takke vores medstuderende for konstruktiv kritik og gode diskussioner. En særlig tak går også til vores familier, der har støttet og opmuntret os i pressede situationer. Og sidst, men ikke mindst, skal der også lyde en stor tak til vores vejleder, Kim Møller, for et godt samarbejde med god faglig vejledning og sparring, for din positivitet og løsningsorienterede tilgang, og for din støtte og dit engagement i vores opgave.

*Camilla Moen og Susan Müller Poulsen,
Aalborg, maj 2018.*

Abstract

The outlaw biker culture has been a well-known phenomenon for decades, but due to many conflicts, as well as the many shooting episodes related to the gang and outlaw side of it in recent times, the focus on the outlaw biker environment has, following a quiet period, increased lately.

This study addresses the outlaw biker culture in Denmark from the perspective of its two dominant biker clubs: Hells Angels and Bandidos. The purpose of this thesis is to examine possible explanations as to why some people get involved in the outlaw biker culture. In addition, the thesis will illustrate how life in outlaw biker groups unfolds and which factors motivate bikers to leave the environment that it creates. Lastly, the thesis will examine life after an individual's membership, and the consequences former bikers experience by leaving the outlaw biker environment.

To explore the outlaw biker culture, criminological theories have been used. The theory of subculture, rational choice theory and developmental theory have been utilized to describe push and pull factors of why some people seek to join the outlaw biker culture and all that it entails. Furthermore, the developmental theory gives insight into why some people choose to leave the culture. Apart from criminological theories, the study is based on national as well as international research of the outlaw biker environment. The empirical basis of this thesis consists of a combination of qualitative methods, with a document analysis of four autobiographies based on retrospective narratives from former members of the biker environment, as well as a semi-structured interview with a former outlaw biker.

The thesis concludes that social differences in society and upbringing in unfavourable surroundings, such as criminal environments, can be a prominent factor in pushing people towards the outlaw biker culture. Aside from this, the empirical findings suggest that pull factors within the biker environment can motivate some people to join an outlaw biker club. In addition, the analysis gives insight into positive and as negative aspects associated with life in biker groups, and how some of the negative aspects can play a motivating factor for leaving the group. Finally, the thesis concludes that membership of an outlaw biker club can have fatal consequences for those who want to leave.

The results of this thesis can contain anomalies due to possible shortcomings in the retrospective narratives, as well as the credibility of the narratives. In addition, the methodological basis has weaknesses linked to a generalization of the results due to issues, associated with

accessing the field of outlaw bikers, as well as recruiting informants for this research.

Indholdsfortegnelse

FORORD	2
ABSTRACT	3
INTRODUKTION	9
1.1. BAGGRUND	9
1.2. FORSKNINGSSPØRGSMÅL OG FORMÅL	11
1.3. AFGRÆNSNING	12
1.3.1. ROCKERE, ROCKERBANDER, BANDER, OUTLAW BIKERE, BIKERE OG 1%ERE	12
1.3.2. PUSH- OG PULL-FAKTORER	15
1.4. RAPPORTENS OPBYGNING OG INDHOLD	15
OUTLAW BIKERE – HVAD VED VI OM FORSKNINGSFELTET?	17
2.1. VEJEN IND I OUTLAW BIKERMILJØET	17
2.1.1. PUSH-FAKTORER	18
2.1.2. PULL-FAKTORER	19
2.2. LIVET I OUTLAW BIKERMILJØET	20
2.2.1. DE POSITIVE SIDER	20
2.2.2. KRIMINALITET	21
2.2.3. DE NEGATIVE SIDER	22
2.3. VEJEN UD AF OUTLAW BIKERMILJØET	23
2.3.1. PUSH-FAKTORER	23
2.3.2. PULL-FAKTORER	24
2.3.3. PROCESSEN	25
2.4. LIVET EFTER OUTLAW BIKERMILJØET	26
DET TEORETISKE GRUNDLAG	27
3.1. SUBKULTURTEORIEN	27
3.2. TEORIEN OM DET RATIONELLE VALG	28
3.3. UDVIKLINGSTEORIEN	29
3.4. TEORETISK REFLEKSION	30
DET METODISKE GRUNDLAG	33
4.1. LITTERATURSØGNING	33
4.1.1. BEVIDST TILFÆLDIG SØGNING	33

4.1.2. KÆDESØGNING	34
4.1.3. SYSTEMATISK SØGNING	35
4.2. DET SEMISTRUKTUREREDE INTERVIEW	36
4.2.1. OPERATIONALISERING TIL INTERVIEWGUIDE	36
4.2.2. REKRUTTERING OG PRÆSENTATION AF INFORMANT	37
4.2.2.1. Ethiske overvejelser	37
4.2.3. INTERVIEWET	39
4.2.4 FRA INTERVIEW TIL TRANSSKRIBERING	39
4.3. DOKUMENTANALYSE	40
4.3.1. UDVÆLGELSESKRITERIER	40
4.3.2. DE UDVALGTE DOKUMENTER – EN PRÆSENTATION	42
4.3.3. DOKUMENTERNES KVALITET OG ANVENDELIGHED	43
4.4. METODISK REFLEKSION	47
4.5. FORSKNINGSPROCESSENS UDFORDRINGER	48
4.5.1. ADGANGEN TIL FELTET	49
4.5.2. TROVÆRDIGHEDEN	50
4.6. ANALYSESTRATEGI – AT FINDE DET VÆSENTLIGE I MATERIALET	51
4.7. UNDERSØGELSENS KVALITET	53
4.7.1. VALIDITET	53
4.7.2. RELIABILITET	54
<u>ANALYSE</u>	<u>56</u>
5.1. ANALYSETEMA NR. 1 – VEJEN IND I OUTLAW BIKERMILJØET	56
5.1.1. PUSH-FAKTORERNE	57
5.1.1.1. Den sociale position – et subkulturteoretisk perspektiv	57
5.1.1.2. Vold avler vold – et udviklingsteoretisk perspektiv	59
5.1.2. PULL-FAKTORER	62
5.1.2.1. Valget - et rationalitetsteoretisk perspektiv	62
5.1.3. OPSAMLING	65
5.2. ANALYSETEMA NR. 2 – LIVET I GRUPPERINGEN	66
5.2.1. KRIMINALITET	66
5.2.2. HIERARKI OG UDNYTTELSE	67
5.2.3. DET NEGATIVE VED OUTLAW BIKERMILJØET	69
5.2.4. FORVENTNINGER VS. VIRKELIGHED	73
5.2.5. OPSAMLING	74
5.3. ANALYSETEMA NR. 3 – VEJEN UD AF OUTLAW BIKERMILJØET	75
5.3.1. PUSH-FAKTORER	75

5.3.2. PULL-FAKTORER	78
5.3.3. PROCESSEN – ET UDVIKLINGSTEORETISK PERSPEKTIV	79
5.3.4. OPSAMLING	83
5.4. ANALYSETEMA NR. 4 – LIVET EFTER OUTLAW BIKERMILJØET	84
5.4.1. OPSAMLING	87
<u>KONKLUSION</u>	88
<u>DISKUSSION</u>	90
<u>LITTERATURLISTE</u>	93
<u>BILAGSLISTE</u>	100
BILAG 1 – OPERATIONALISERINGEN	101
BILAG 2 – INTERVIEWGUIDEN	102
BILAG 3 – DET INFORMEREDE SAMTYKKE	104
BILAG 4 – DE EKSKLUDEREDE DOKUMENTER	105

Tro- og loveerklæring

Det erklæres herved på tro og love, at samtlige af gruppens medlemmer egenhændigt og selvstændigt har udformet nærværende projekt. Alle citater i teksten er markeret som sådanne, og projektet eller væsentlige dele af det har ikke tidligere været fremlagt i anden bedømmelsessammenhæng.

Vi er bekendt med reglerne for eksamenssnyd, herunder også plagiering og har læst Aalborg Universitets regler på:

<http://www.studerende.aau.dk/Eksamenssnyd+-+hvordan+undg%C3%A5r+du+det%3F/>

Vi er bekendt med, at overtrædelse af reglerne vil blive indberettet for rektoratet og i sidste ende kan ende med bortvisning.

Endelig står vi inde for, at antal ord anført på forsiden stemmer overens med virkeligheden.

Aalborg, 31.05.2018

Camilla Moen

Susan Müller Poulsen

Introduktion

1.1. Baggrund

Siden 2016 har der verseret en række bandekonflikter i Danmark, hvilket iflg. Rigspolitiet (2016:3) skal ses ifm. etableringen af nye grupperinger, samt ekspansion af de eksisterende grupperinger. Videre mener Rigspolitiet, at konflikterne er et resultat af territoriale magtkampe og ændringer i medlemmers tilhørsforhold til grupperingerne (ibid.). I december 2017 skal der angiveligt have været indgået en fredsaftale mellem de to modstridige parter Loyal To Familia og Brothas (Dalsgaard & Ilsøe, 2017). Fredsaftalen kommer efter en langvarig konflikt, hvor det bl.a. er blevet registreret et rekordhøjt antal banderelaterede skudepisoder (Dalsgaard & Jensen, 2017), og hvor mange menneskeliv er gået tabt (se eksempelvis Secher, 2017; Nielsen, M. 2017; Ingvorsen, 2017). I skyggen af bandekonflikterne har det også verseret en række konflikter i outlaw bikermiljøet (Toft & Ingvorsen, 2017; Søndberg, 2017). Konflikterne er både af regional (Satudarah mod Mongols og Bandidos mod Gremium) og national (Satudarah mod Bandidos) karakter (ibid.). Konflikten mellem Bandidos og Satudarah blev i november vurderet som værende så alvorlig, at det blev besluttet at lukke totalt 15 af grupperingernes klubhuse (ibid.). Dette forbud forløb omkring en måneds tid, inden medlemmer af grupperingerne igen fik lov til at opholde sig i klubhusene. Dette til trods gjorde politiet det klart, at konflikterne på ingen måde var ovre, men at risikoen for angreb på klubhusene var lav (Ritzau, 2017a). I flere måneder har det været forholdsvis stille omkring mediernes belysning af konflikter i outlaw biker- og bandemiljøet i Danmark.

”Jubilæum: Banderne har bekriget hinanden i 40 år.” (Stockmann, 2017). Mediers fremstilling af bande- og outlaw bikerrelaterede konflikter bærer ofte præg af at være historieløse. Forstået på den måde, at konflikterne fremstilles som værende et nyt problem, hvilket slet ikke er tilfældet. Det amerikansk inspirerede outlaw bikermiljø har eksisteret i Danmark siden 1970'erne, hvor bikergrupperingerne gradvist manifesterede sig i forskellige geografiske områder og på forskellige kriminalitetsmarkeder (Hestehave, 2013:219 med reference til bl.a. Bay, 1998¹). Der har i Danmark været flere voldelige og længerevarende fejder mellem outlaw bikergrupperinger. Den første fejde var mellem den tidligere gruppering Bullshit og Hells Angels og fandt sted fra 1978 til 1986. Ti år senere (fra 1996-1997) skulle der igen udspille sig en fejde inden for bikermiljøet. Denne gang mellem Hells Angels og Bandidos. Specielt for denne fejde, var at de voldelige hændelser også fandt sted i det øvrige Skandinavien, hvorfor konflikterne i 1990'erne omtales som

¹ Det er ikke lykkedes at få fat på den primære kilde, hvorfor vi her anvender sekundærkilden.

'Den store nordiske rockerkrig'. Siden fredsslutningen i 1997 har Hells Angels og Bandidos opretholdt fred imellem sig (Rigspolitiet, 2008:11; Rigspolitiet, 2016:3). Til trods for dette har de to grupperinger ikke altid opretholdt fred med andre outlaw biker- eller bandegrupperinger. Et eksempel herpå er fejden mellem Hells Angels og deres støttegruppe AK81 og forskellige indvandrerbander, der fik sit udspring i 2008 (Kruize, 2012:63; Hestehave, 2013:215). Herudover har såvel Hells Angels som Bandidos været involveret i en række kortere og mindre voldsomme konflikter med andre grupperinger (se eksempelvis Weile, 2014; Thisgaard, 2017).

Outlaw bikermiljøet i Danmark er i dag domineret af Hells Angels og Bandidos, men der ses også en vækst af nye bikergrupperinger, der kommer til (Rigspolitiet, 2014:3). De nyeste tilgængelige tal fra Politiets Efterforskningsstøtte Database (PED) viser, at 1.257 personer vurderes at være tilknyttet outlaw biker- og bandemiljøet i Danmark (Ribe, 2017:9). På verdensbasis angiver Hells Angels at besidde over 460 *chapters* (afdelinger) i 56 lande² (Hells Angels MC, 2018a), medens Bandidos angiver at besidde en eller flere afdelinger i 31 lande (Bandidos MC, 2018a). For begge grupperinger ses der en vækst i antal afdelinger og lande ift., hvad der tidligere er blevet angivet i en dansk undersøgelse fra 2016 (Klement, 2016a:1). Til trods for at tallene fra PED er de laveste registrerede siden 2009, kan det tyde på, at outlaw bikermiljøet er et voksende fænomen på verdensplan.

De mange voldelige hændelser, der er knyttet til tiden omkring den store nordiske rockerkrig, efterfulgt af konflikterne i 2008 og senest i 2016-2017, har for alvor sat kriminalitet og konflikter relateret til outlaw biker- og bandemiljøet på den samfundsmæssige dagsorden (Hestehave, 2013:215). Indsatsen mod kriminalitet i outlaw biker- og bandemiljøet har i en årrække været det højst prioriterede fokusområde for dansk politi (Rigspolitiet, 2016:6). I tillæg er der også, gennem årenes løb, blevet iværksat en række politiske og samfundsmæssige tiltag på området. Her kan eksempelvis nævnes bandepakken, der er blevet fornyet ved en række anledninger, seneste gang i 2017. Bandepakken har tre fokusområder: tryghed og sikkerhed for borgerne, at outlaw bikerne og bandemedlemmerne skal væk fra gaden, og at der skal lægges pres på dem (Regeringen, 2017). Overordnet virker det til, at initiativerne skal gøre det uattraktivt at være bande- eller outlaw bikermedlem, og at der skal være flere goder ved at opgive sit medlemskab i dette miljø. Et andet tiltag, der er blevet iværksat, er medlemmernes mulighed for at modtage hjælp til at komme ud af miljøet. Det myndighedsbaserede exitprogram blev iværksat i 2011 (Justitsministeriet, 2011), men der findes også en række af disse programmer i privat regi. Også forebyggende er der blevet igangsat en række indsatser. I perioden 2010-2013 blev der afsat 3 mio. kroner af satspuljemidlerne

² Tallene er eksklusiv prospect og hangaround lande.

til forskning på området (Jacobsen & Hestehave, 2018:395). Formålet var at undersøge, hvordan man bedst kan forhindre rekruttering af børn og unge til outlaw biker- og bandemiljøer i Danmark.

Set i et kriminologisk perspektiv er problematikkerne knyttet til outlaw bikermiljøet i Danmark relevante af flere grunde. For det første skaber de stridigheder, der opstår mellem forskellige grupperinger i miljøet, en utryghed i samfundet (Regeringen, 2017:7,15), og der findes – som vi har præsenteret – eksempler på fejder, hvor adskillige menneskeliv (også uskyldige) er gået tabt. Der er meget, der tyder på, at så længe nye grupperinger vokser frem, vil der fortsat eksistere større eller mindre stridigheder indad i miljøet. Dette er et resultat af, at der både kæmpes om omdømme, territorier og kriminalitetsmarkeder (Bay, 1998; Sørensen, 2016; Thisgaard, 2017). Herudover er fænomenet relevant grundet den kriminalitet, der i større eller mindre grad udøves af medlemmer med tilknytning til outlaw bikermiljøet i Danmark. Kruize (2012:66) skriver, at myndighederne i Danmark anser Hells Angels og Bandidos samt andre outlaw bikergrupperinger som synonym med organiseret kriminalitet. At kriminalitet har sammenhæng med deltagelse i miljøet, er også blevet belyst i flere danske undersøgelser på området. Klement, Kyvsgaard og Pedersen, A-J. (2010) fandt i deres undersøgelse, at der sker en vækst i omfanget af kriminalitet ved medlemskab i en outlaw bikergruppering. Undersøgelsen sammenligner målinger foretaget to år, inden vedkommende registreres i PED, med målinger to år efter vedkommende er blevet registreret i PED, hvor den samlede mængde kriminalitet øges med 40% (ibid.:59-60). Dette er også i tråd med resultaterne af en undersøgelse fra 2016, der konkluderer, at outlaw bikere i Danmark er dybt involverede i kriminalitet, og at kriminaliteten øges som følge af vedkommendes tilknytning til miljøet (Klement, 2016a). Ud fra et kriminologisk perspektiv råder der derfor ingen tvivl om, at fænomenet er højst relevant.

1.2. Forskningsspørgsmål og formål

Nærværende rapport er udarbejdet med udgangspunkt i følgende forskningsspørgsmål:

- Hvordan omtaler forhenværende outlaw bikermedlemmer af Hells Angels og Bandidos deres vej ind i og ud af outlaw bikermiljøet? Herunder hvilke push- og pull-faktorer kan have indvirket på deres beslutninger om at indgå og ophøre.

Hertil vil vi også belyse følgende underspørgsmål, da eksisterende forskning viser, at forhold i outlaw bikergrupperingerne kan være medvirkende faktorer til, hvorfor nogle vælger at forlade miljøet:

- *Hvordan italesætter disse forhenværende outlaw bikermedlemmer deres liv i outlaw bikermiljøet, og hvordan hænger disse udtalelser sammen med medlemmernes beslutning om at forlade miljøet?*

Rapporten belyser outlaw bikermiljøet i Danmark ud fra en retrospektiv tilgang, hvor udgangspunktet er forhenværende outlaw bikermedlemmers selvfortællinger. Det metodiske grundlag er interviews og dokumentanalyse af et udvalg (selv)biografier fra området. Formålet med undersøgelsen har været at bidrage til et indblik i (1) forklaringer på, hvorfor nogle personer involveres i outlaw bikermiljøet, (2) hvordan livet i grupperingerne udspiller sig, samt (3) hvilke faktorer der har vist sig at motivere til at forlade miljøet. Grundet metodiske udfordringer, som vi vender tilbage til i kapitel IV, har vi derimod været nødt til at indse, at vores ambitiøse mål om, med nærværende rapport at kunne bidrage til den eksisterende forskning på området, har været svær at føre til dørs.

1.3. Afgrænsning

I forlængelse af forskningsspørgsmålet (afsnit 1.2.) har vi fundet det nødvendigt at afklare de mest centrale begreber for nærværende undersøgelse. Herudover består følgende afsnit af en afgrænsning af undersøgelsens målgruppe. Formålet har været at skabe en tydelig ramme omkring rapportens fokus, sådan at denne ikke fremkommer uklar for læser, og for at skabe en gennemsigtighed mhp. senere forskning på feltet.

1.3.1. Rockere, rockerbander, bander, outlaw bikere, bikere og 1%ere

Nærværende rapport omhandler (forhenværende) *outlaw bikere*, der også omtales rockere, bander, rockerbander, bikere og 1 %ere³. De mange betegnelser for disse kriminelle grupper skaber til tider stor forvirring omkring fænomenet; for hvem er det egentlig, der tales og skrives om? Nærværende rapport vil omtale målgruppen ved betegnelsen *outlaw bikere* eller *bikere*, og vi vil bl.a. tage afstand fra betegnelsen *bande* om den aktuelle gruppe.

Bandebegrebet er et særdeles bredtfavnende begreb, der i daglig tale rummer mange variationer og nuancer af kriminelle grupperinger (Jensen & Pedersen, M. 2012:19). Eksempelvis anvendes betegnelsen både om 'indvandrerbander', 'fængselsbander', 'tyvebander', 'rockerbander',

³ Betegnelsen 1 %er stammer fra American Motorcycle Association (AMA), der i 1947 hævdede, at 99% af alle motorcyklister er gode, anstændige og lovlige borgere (Klement, 2016:4) Den ene procent henviser derimod til de bikergrupperinger, der har sat sig selv uden for samfundet.

'narkobander', 'gadebander' etc. (Jacobsen & Hestehave, 2018:375). Sådant en anvendelse af begrebet er iflg. Jensen og Pedersen (2012) ikke uproblematisk: ved at udråbe bestemte kategorier eller grupper som værende bander kan dette medføre, at grupperne behandles anderledes på en måde, der øger risikoen for faktisk afvigelse. Denne selvopfyldende profeti ønsker vi ikke at medvirke til, hvorfor vi, som nævnt, fravælger bandebetegnelsen om kriminelle grupperinger inden for outlaw bikermiljøet.

Videre fravælger vi betegnelserne rockere, rockerbander (bander jf. ovenfor) og 1%ere. Denne fravælgelse begrundes med, hvordan nyere forskning omtaler og belyser de kriminelle grupperinger. Nyere forskning (både national og international) anvender i større grad betegnelsen outlaw bikere eller bikere, hvilket bl.a. (i dansk forskning) begrundes med, at det er sådan, grupperingerne omtaler sig selv (Bay, 1997; Klement, 2016a). Men hvilke kriminelle grupperinger er det egentlig, vi i vores rapport omtaler, når vi anvender betegnelsen outlaw bikere?

Klement (2016a) refererer i sin ph.d.-afhandling til antropologen Daniel R. Wolf, som i bogen *The Rebels: A Brotherhood of Outlaw Bikers*⁴, placerer bikerne på et kontinuum. Her finder vi på den ene side de konservative "low-key" bikere, der fokuserer på de traditionelle værdier af miljøet: nemlig motorcykler, mekaniske færdigheder og solidaritet med andre bikere. På den anden side finder vi de radikale bikere. Denne gruppe er kendetegnet ved deres engagement i kriminalitet, som bl.a. er med til at betale for klubbens aktiviteter. Nærværende rapport beskæftiger sig udelukkende med outlaw bikere, der iflg. Wolf betegnes radikale.

Amerikanske outlaw bikerklubber defineres som motorcykelklubber, der ikke er registrerede i *American Motorcycle Association* (AMA) (Klement, 2016a:3-4). Tilsvarende findes en europæisk forening, nemlig *Federation of European Motorcyclists' Associations* (FEMA). Outlaw bikerklubber i Danmark, som bl.a. Hells Angels og Bandidos, er ikke registrerede i denne forening, men er til gengæld registrerede i den landsdækkende forening *bikerfonden* (ibid.). Dette er en forening, der bl.a. har til formål "[...] at samle de mest seriøse og markante danske rygmærke klubber, i et fællesskab." (Bikerfonden, 2018). Denne forening har dog ingen forbindelse til FEMA, hvorfor den amerikanske definition også kan siges at være gældende for outlaw bikerklubber i Danmark.

⁴ Da det ikke har været muligt at fremskaffe den omtalte bog, har vi set os nødt til at anvende Klement (2016a) som sekundærkilde.

Nærværende rapport fokuserer udelukkende på de to mest dominerende outlaw bikergrupperinger i Danmark, nemlig Hells Angels og Bandidos (se tekstboks for nærmere beskrivelse) samt disses *supportgrupper*. Supportgrupper er grupper, der er mere eller mindre selvstændige fra moderklubben. Grupperne støtter op om moderklubben bl.a. ved økonomiske bidrag, praktiske opgaver, kriminelle handlinger og ved at iføre sig genstande, som støtter op om moderklubben (Rigspolitiet, 2008). Rigspolitiet oplyser, at støttegrupperne for det meste består af yngre mænd, der har et ønske om at opnå en mere fast tilknytning til moderklubben, end hvad en supportgruppe kan give. Vi har valgt at inkludere grupperingernes supportgrupper, da vi er af den opfattelse, at disse grupper er tæt bundet til moderklubberne, både ift. aktiviteter, illegale handlinger, og organisationsgrad. De nævnte forhold giver os dermed god grund til at antage, at motivationerne bag medlemskab eller ophør hermed vil have en række fællestræk for medlemmer af hhv. supportgrupper og moderklubber.

Hells Angels (HAMC) er den ældste af de internationale bikergrupperinger (Rigspolitiet, 2008). Den første HAMC-afdeling blev grundlagt i 1948 i Californien, USA. Medens den første nordiske afdeling blev etableret i Danmark i 1980 (ibid.). Siden har grupperingen oprettet afdelinger flere steder i Danmark, og iflg. HAMCs hjemmeside findes der i skrivende stund otte afdelinger i landet (Hells Angels MC, 2018b). Vi skal dog tage forbehold for, at disse tal måske ikke afspejler virkeligheden, og at der måske findes færre eller flere HAMC-afdelinger i Danmark, end hvad grupperingen oplyser om.

Bandidos (BMC) blev stiftet i Texas (USA) i 1966. Grupperingen ekspanderede i 1992 til Europa, hvor to prøveafdelinger blev oprettet i Danmark. I 1993 blev disse afdelinger forfremmet til fuldgældige afdelinger (Rigspolitiet, 2008). Siden har grupperingen oprettet afdelinger flere steder i Danmark. Men et eksakt tal for grupperingens afdelinger er dog svært at finde, da sådanne oplysninger ikke fremkommer af Bandidos' hjemmeside (Bandidos MC, 2018b). Research viser dog, at Bandidos afdelingerne i Danmark ligger omkring de 11-16 stykker (Barker, 2005; Rigspolitiet, 2008; Nielsen, K. 2015).

Tekstboks 1: Tekstboksen indeholder fakta og oplysninger vedrørende Hells Angels og Bandidos.

Udover supportgrupper refereres der også tit til de såkaldte *puppetgrupper* på området. Puppetgrupper nævnes eksempelvis i Klements ph.d.-afhandling (2016a), samt i Justitsministeriets Forskningskontors rapporter, fra 2014, 2016 og 2017, vedr. flowet i rocker- og bandemiljøerne. Her skelnes der mellem puppet- og supportgrupper på følgende måde: ”*En puppet club har en særligt tæt tilknytning til et fuldgældigt chapter, mens en støttegruppe ikke er ligeså tæt knyttet dertil.*” (se eksempelvis Ribe, 2017:10). Justitsministeriets Forskningskontor omtaler eksempelvis AK81 som HAMCs' puppetgruppe. Men denne skelnen mellem puppet- og supportgrupper er ikke nødvendigvis ligeså tydelig, som den fremkommer hos Justitsministeriet. Eksempelvis skelner

Rigspolitiet (2008) ikke mellem disse grupper. Ej heller vores informant har kendskab til de såkaldte puppetgrupper. Videre kan vi også se, at AK81, både på HAMCs og AK81's hjemmeside, omtales som værende en supportgruppe (Hells Angels MC, 2018c; AK81, 2018). Der kan derfor råde tvivl om, i hvilken grad de såkaldte puppetgrupper er et fænomen, der eksisterer i dansk kontekst. Det er i hvert fald tydeligt, at den definition, Justitsministeriets Forskningskontor anvender i deres rapporter, ikke stemmer overens med, hvordan eksempelvis AK81 omtales i andre sammenhænge. Grundet denne tvivl har vi valgt at udelade betegnelsen puppetgrupper i nærværende rapport.

1.3.2 Push- og pull-faktorer

Hovedfokuset i nærværende undersøgelse omhandler spørgsmålet om, hvad der, for de forhenværende outlaw bikermedlemmer, har været eller kan antages at have været medvirkende faktorer til deres involvering i outlaw bikermiljøet samt ophør hermed. På fagsproget taler vi om push- og pull-faktorer. Til betydningsafklaringen af disse begreber har vi fundet inspiration i amerikansk forskning på området. Nærmere bestemt i Decker og Pyrooz' (2011) artikel *Leaving the gang: logging off and moving on*.

Push-faktorer anvendes om faktorer og forhold hos den pågældende og dennes miljø (familie, skole, arbejde etc.), der skubber personen i retning af noget andet (en alternativ vej). Disse faktorer opleves ofte som værende ubehagelige for den pågældende, hvorfor de letter eller fremskynder den proces, hvori livet tager en drejning for vedkommende.

Pull-faktorer anvendes om faktorer og forhold, der stort set befinder sig udenfor den pågældende og dennes miljø, og som tiltrækker vedkommende i retning af en alternativ vej.

1.4. Rapportens opbygning og indhold

Nærværende rapport består af syv kapitler, hvoraf det første kapitel har bestået af en præsentation af undersøgelsens forskningsspørgsmål samt redegørelse af formål og relevans. Herudover er de mest centrale begreber afklaret, i tillæg til at undersøgelsens målgruppe er blevet afgrænset.

Kapitel II præsenterer den eksisterende forskning vedr. outlaw bikermiljøet med fokus på undersøgelsens fire temaer. Den eksisterende forskning på området – både i dansk og europæisk sammenhæng – er stadig meget begrænset, især hvad gælder kvalitative undersøgelser. Denne

udfordring har vi bl.a. forsøgt at afhjælpe ved at inkludere både dansk og international forskning til belysning af emnet.

Rapportens tredje kapitel præsenterer de kriminologiske teorier, der er udvalgt mhp. at belyse de to temaer: vejen ind i outlaw bikermiljøet og vejen ud af miljøet. Kapitlet indeholder blot en gengivelse og kort redegørelse for teoriernes vigtigste argumenter, som først vil komme i spil ifm. det analytiske kapitel. Videre består kapitel III også af en teoretisk refleksion, hvor vi bl.a. reflekterer over styrker og svagheder ved de udvalgte teoretiske perspektiver.

Kapitel IV består af en redegørelse for nærværende rapports metodiske grundlag. Kapitlet har til formål at skabe en gennemsigtighed ift. forskningsprocessen, hvilket vil kunne styrke undersøgelsens validitet og reliabilitet. I dette kapitel har vi haft fokus på de metodiske styrker og svagheder. Derudover er der i dette kapitel blevet reflekteret over de forskellige udfordringer, vi er stødt på under forskningsprocessen. En tydelighed omkring disse udfordringer vil kunne være til hjælp ifm. senere forskning på området.

Rapportens femte kapitel præsenterer selve analysen af det indsamlede datamateriale. Kapitlet er inddelt efter de tre temaer – vejen ind i outlaw bikermiljøet, livet i miljøet og vejen ud af outlaw bikermiljøet – samt dertilhørende underkategorier. Herudover har vi ved bearbejdningen af den indsamlede empiri lokaliseret et fjerde centralt tema – livet efter outlaw bikermiljøet – hvilket også præsenteres i nærværende kapitel. Analysen tager afsæt i de forhenværende outlaw bikermedlemmers egne selvfortællinger, hvortil det suppleres med eksisterende forskning og kriminologiske teorier.

Det sjette kapitel samler i korte træk op på resultaterne fra det analytiske kapitel og besvarer på denne baggrund nærværende undersøgelses forskningsspørgsmål.

Medens vi i det syvende og sidste kapitel har valgt at tage skridtet videre og, i diskussionen, belyse et emne, der ligger udenfor nærværende undersøgelses fokusområde. Diskussionen beskæftiger sig med emnet '*hvordan kan vi få bugt med outlaw biker- og bandeproblematikken?*' og tager udgangspunkt i den reviderede bandepakke III, reaktioner herpå samt de fire forhenværende outlaw bikermedlemmers oplevelser og erfaringer ift. hhv. straf og resocialisering.

Outlaw bikere – hvad ved vi om forskningsfeltet?

Nærværende kapitel sætter fokus på den eksisterende viden på området. Den relevante forskning er fundet ved litteratur- og kædesøgning. Disse metodiske tilgange redegøres der nærmere for i kapitel IV. Forskning vedrørende kriminelle bander, herunder outlaw bikergrupperinger, er – til trods for fænomenets mangeårige eksistens – stadig meget begrænset. Dette gør sig gældende i Danmark, såvel som i Europa generelt (Jacobsen & Hestehave, 2018:386). Siden konflikterne mellem HAMC og indvandrerbanderne tilbage i 2008 er der gradvist fremvokset nyere forskning på området. For perioden 2010-2013 blev der eksempelvis afsat 3 mio. kroner til at gennemføre et forskningsprojekt vedr. forebyggelse af rekruttering af børn og unge til kriminelle grupperinger (ibid.:395). Størstedelen af den danske forskning på området er baseret på kvantitativ metode, i form af registerbaserede og statistiske undersøgelser (Klement et. al., 2010; Pedersen & Lindstad, 2011; Lindstad, 2012; Klement & Pedersen, 2013). En forklaring på den begrænsede forskning på området findes i adgangen til feltet. Kriminelle grupperinger, som outlaw bikergrupperinger, er generelt uinteresserede i og afvisende over for, at forskere får adgang til feltet, i frygt for at inkriminerende viden afsløres (Jacobsen & Hestehave, 2018:400). Til trods for disse adgangsproblematikker er det lykkedes for nogle danske forskere at belyse miljøet ud fra en kvalitativ tilgang (Bay 1998; Pedersen, 2014).

Vi har tidligere belyst den forvirring, der knytter sig til bandebegrebet (jf. afsnit 1.3.). Af samme grund har vi valgt at ekskludere forskning (national og international), der udelukkende fokuserer på bander.

2.1. Vejen ind i outlaw bikermiljøet

Inspireret af medicinsk forskning anvendes i dag begrebet *risikofaktorer* om de forhold, der antages at fremme risikoen for kriminalitet. Modsat anvendes begrebet *beskyttelsesfaktorer* om forhold, der antages at hæmme risikoen for kriminalitet (Clausen, Djurhuus & Kyvsgaard, 2009:51). Samspillet mellem risiko- og beskyttelsesfaktorer er komplekst, og det er ikke givet, at man ender på kanten af samfundet, fordi ens opvækst har været præget af manglende omsorg og skoleskuleri – det er såmænd noget mere kompliceret end det. Til trods for at forskning på området ikke kan angive præcise forklaringer til, hvorfor nogle mennesker ender i kriminalitet, kan den belyse hvilke faktorer, der vil kunne øge risikoen for denne udvikling. Nærværende afsnit fokuserer udelukkende på risikofaktorer.

2.1.1. Push-faktorer

Pedersen og Lindstad (2011) fokuserer i deres undersøgelse på unge, der indgår i kriminelle grupper⁵, da disse vurderes at være rekrutteringsgrundlag for bande- og bikergrupperinger. Undersøgelsen baseres på en spørgeskemaundersøgelse blandt 1.886 folkeskoleelever (hvoraf 13% indgik i kriminelle grupper) fra socialt udsatte områder i Storkøbenhavn, samt interview med 40 aktører, der havde kendskab til og arbejdede med de unge i disse områder. Undersøgelsen peger på såvel risikofaktorer hos de unge og dissers livsstil (push-faktorer) samt faktorer i det kriminelle miljø (pull-faktorer), der virker tiltrækkende på den unge (jf. afsnit 2.1.2.). Af push-faktorer nævnes bl.a. familieopbrud, forældre der holder ringe opsyn, et svagt og problematisk forhold til skole, lav selvkontrol og lave prosociale værdier (Pedersen & Lindstad, 2011:84). Disse faktorer omtales i rapporten som individuelle risikofaktorer. Push-faktorer findes også i den unges livsstil – såkaldt livsstilsbetingede risikofaktorer – her peger undersøgelsen på faktorer som færdsel i højrisikomiljøer (eksempelvis kriminelle venner) samt brug af tobak og rusmidler (ibid.:114-115). Flere af disse fund fremkommer også i Lindstads rapport fra 2012.

Lindstad (2012) har analyseret en række personundersøgelser, udarbejdet af kriminalforsorgen, med formålet at tilvejebringe yderligere viden om hvilke opvækstforhold, der karakteriserer dem, der senere i livet involveres i bande- og outlaw bikergrupperinger. I lighed med den tidligere omtalte rapport (Pedersen & Lindstad, 2011) finder også Lindstad, at familieopbrud, et problematisk forhold til skolen og færdsel i højrisikomiljøer er forhold, der for den unge fremmer risikoen for, at vedkommende senere i livet vil kunne komme til at indgå i en outlaw bikergruppering (eller bande). At færdsel i højrisikomiljøer er en risikofaktor ift. senere medlemskab i en kriminel gruppe, bliver bekræftet af Pedersen (2014). Langt størstedelen af interviewpersonerne i denne undersøgelse fortæller, at de stiftede bekendtskab med grupperingerne i teenageårene eller tidligere, men at selve medlemskabet først blev realiseret flere år senere (Pedersen, 2014:9). Tilbage til Lindstads rapport viser undersøgelsen, at 25% af de undersøgte bikere har haft manglende kontakt til deres far under opvæksten. Dette er en betydelig og signifikant forskel fra de undersøgte bandemedlemmer, hvor blot 8% har haft de samme oplevelser (Lindstad, 2012:4, 27). Herudover peger undersøgelsen på, at 20% af outlaw bikerne har haft en

⁵ "Betegnelsen kriminelle grupper dækker over grupper af unge, der er karakteriseret ved at have holdt sammen i en længere periode, ved at hænge meget ud på gaden, ved at begå kriminalitet sammen og ved at acceptere kriminalitet som en del af de fælles aktiviteter. De kriminelle grupper adskiller sig fra organiserede bander ved at være mere uformelle og mindre organiserede, samt ved at de begår kriminalitet af mindre alvorlig art." (Pedersen & Lindstad, 2011:3).

opvækst i et hjem præget af vold. Der er dog ikke nævneværdige forskelle mellem outlaw biker- og bandegruppen og lovovertræderne i kontrolgruppen på dette forhold (ibid.:28-29).

Generelt gør det sig gældende for de registerbaserede og statistiske undersøgelser, at det ikke er lykkedes at finde de betydelige og markante forskelle mellem medlemmer af en bikergruppering (eller bande) og de undersøgte kontrolpersoner⁶ (Lindstad, 2012:3; Klement & Pedersen, 2013:23; Klement et al., 2010:91). Det er dermed svært, på denne baggrund, at forudsige hvem der er i risiko for at blive medlemmer af disse miljøer senere i livet.

2.1.2. Pull-faktorer

De ovenfor nævnte push-faktorer står ikke alene som mulig forklaring på, hvorfor nogle personer involveres i en outlaw bikergruppering. Hertil kommer også pull-faktorerne. For at en alternativ livsvej skal være aktuel, skal der også eksistere forhold, der (til)trækker vedkommende i retning af noget andet.

Pedersen og Lindstad (2011) har i tillæg til risikofaktorer i form af push-faktorer også kigget på, hvad der tiltrækker unge til kriminelle miljøer – de såkaldte pull-faktorer. Denne del af undersøgelsen er både baseret på svarene fra spørgeskemaerne, men også på interviews med de aktører, der har haft kendskab til og arbejdet med de unge. Resultaterne kan derfor bære præg af andenhåndsberetninger, hvilket bl.a. kan have den betydning, at vigtig information er gået tabt. Dette vurderes dog ikke som havende nogen stor betydning for undersøgelsens kvalitet, da såvel push- som pull-faktorer må antages at være forskellige fra person til person, og at undersøgelsen uanset hvad ikke er udtømmende på dette område. Undersøgelsen viser, at de unge tiltrækkes af fællesskabet, sammenholdet og broderskabet i de kriminelle grupper. De samme resultater viser en undersøgelse fra 2014, der er baseret på 15 interviews med daværende (med ønske om at forlade miljøet) og forhenværende bande- og outlaw bikermedlemmer (Pedersen, 2014). Undersøgelsen viser, at de fleste af interviewpersonerne fandt fællesskabet og broderskabet i de kriminelle grupperinger tiltrækkende, og at denne tiltrækkende faktor også var tæt tilknyttet følelsen af tryghed og beskyttelse. Interviewpersonerne begrundet det med, at de tidligere havde følt sig alene, og at de ikke fik nogen opbakning andre steder fra. Nogle pointerede også, at beskyttelsen fra grupperingerne tiltrak dem i forretningsøjemed, dvs. ved køb og salg af narkotiske stoffer og våben (Pedersen, 2014:10-11). I tillæg var også den økonomiske gevinst ved et medlemskab set i forretningsøjemed, i og med at man som medlem får et større netværk (ibid.:12). Men også de andre

⁶ Kontrolpersonerne er andre lovovertrædere, der typisk matcher de undersøgte bande- og bikermedlemmer på kriterier som køn, alder, etnicitet.

pull-faktorer, der nævnes, er ens i de to undersøgelser. Det gælder såvel tiltrækkende faktorer som grupperingens image og livsstil samt status, magt og anerkendelse (Pedersen & Lindstad, 2011:165-168; Pedersen, 2014:11-14). Det er især de forhenværende bikermedlemmer, der i Pedersens (2014) undersøgelse nævner den ekstravagante livsstil ved bikermiljøet, de store muskler og motorcyklerne, som en tiltrækkende faktor. At være en del af en gruppering med sådan en ekstravagant livsstil giver, iflg. informanterne, respekt (Pedersen, 2014:11). I tillæg til at de to undersøgelser peger på en række ens faktorer, peger Pedersen (2014) også på ideologi og konflikt som værende en pull-faktor. Flere af interviewpersonerne i denne undersøgelse taler om en racekrig mellem outlaw bikermiljøet og banderne, hvor en af interviewpersonerne siger, at racekrigen er den primære årsag til, at der i dag kommer nye medlemmer til (ibid.:13).

Ligesom push- og pull-faktorerne, der antages at fremme risikoen for medlemskab af en kriminel gruppering, kan være forskellige fra person til person, er listen over faktorer heller ikke udtømmende. Det kan derfor være andre faktorer end dem, forskningen peger på, som kan øge risikoen for et liv på kanten af samfundet.

2.2. Livet i outlaw bikermiljøet

2.2.1. De positive sider

At være en del af bikermiljøet viser sig at have positive elementer, som Bay (1998) bl.a. eksemplificerer med den broderskabsideologi, der hersker i bikermiljøet. Denne broderskabsideologi tager udgangspunkt i sammenhold, loyalitet og en kollektiv forpligtigelse for at få klubben til at køre (Bay 1998:177). Dette ses ligeledes i Pedersens (2014) forskning. Hun påviser, at interviewpersonerne omtaler, at status, respekt og anerkendelse fra andre samt følelsen af at være del af et stærkt fællesskab anses som positive sider af at være en del af outlaw bikermiljøet (ibid.:23, 27). Også Quinn og Forsyth (2011) har studeret bikermiljøet, og tager i deres studie udgangspunkt i at evaluere data omkring bikermiljøet fra lande som Europa, Australia og Nord Amerika gennem de seneste 30 år. De finder bl.a. loyalitet som noget, der omtales værdifuldt. Loyaliteten til klubben og fællesskabet kan blive så stærkt, at medlemmerne støtter klubben, selvom truslen om politiets søgelys og strafforfølgelse er en følge heraf. Dette viser, hvor betydningsfuld klubben bliver for medlemmerne, og at fællesskabs- og tilhørsfølelsen overskygger konsekvenserne af de kriminelle handlinger, der bliver udført på klubbens vegne (Quinn & Forsyth, 2011:225). Anerkendelse er ligeledes medvirkende til at opretholde fællesskabsfølelsen og styrker motivationen for at blive i miljøet (Pedersen, 2014:23).

2.2.2. Kriminalitet

Barker (2011) stiller i sin artikel det store spørgsmål: er outlaw bikerklubber motorcykelklubber og et broderskab bygget på kærligheden for motorcykler, eller er de kriminelle grupperinger, hvis medlemmer tilfældigvis kører rundt på motorcykler? Af artiklen, baseret på informationer fra Amerikas syv store bikerklubbers hjemmesider, fremkommer det, at bikerklubberne i USA selv hævder, at kriminalitet ikke er indlejret i deres organisatoriske værdier. Dog påpeger samme artikel, at medlemmer bliver rekrutteret på baggrund af evnen til at begå kriminalitet og vold (ibid.:207-208).

At der er sammenhæng mellem kriminalitet og livet i outlaw bikermiljøet bekræftes ligeledes af dansk forskning. Interviewpersonerne i Pedersens undersøgelse omtaler, at kriminalitet oftest indgår i livet i en bikergruppering, og at det er svært at være en del af miljøet, uden at begå kriminalitet (Pedersen. 2014:27-29). Bay hævder også, at medlemmer bliver rekrutteret til bikermiljøet på baggrund af nogle bestemte kriterier, hvor de skal vise sig kvalificeret til medlemskab (Bay 1998:176-177). I dette ligger, at man som prøvemedlem skal gøre sig egnet til medlemskab og bevise overfor klubben, at man kan repræsentere klubben og det, rygmærket står for (Hestehave, 2013:223). I tillæg vises der, at rekruttering afhænger af, hvor gode personerne er til at begå kriminalitet, lave penge og bruge vold (Pedersen, 2014:17-18, 26-29). Dette kommer også til udtryk i Klements forskning (Klement, 2016c). Afhandlingen tager udgangspunkt i en regressionsanalyse af 297 outlaw bikere, som er sammenlignet med en kontrolgruppe på forskellige baggrundsvariabler, indsamlet gennem Danmarks Statistik i perioden 2001-2009. Her udtaler han sig om forbindelsen mellem kriminalitet og medlemskab af en bikergruppering. Klement pointerer dog, at medlemmerne oftest er involverede i kriminalitet forud for deres tilslutning til miljøet, men at omfanget af kriminalitet øges, når en person tilslutter sig en bikergruppering (Klement, 2016c:453-454). På denne baggrund kan en sammenhæng mellem kriminalitet og medlemskab af en bikergruppering ikke afvises. Herudover viser undersøgelsen, at de kriminelle forhold i outlaw bikermiljøet i stor grad knytter sig til voldsforbrydelser (ibid.). Dernæst er besiddelse af våben og narko, indbrud, tyveri og røveri de former af kriminalitet, som hyppigst bliver begået af bikere (ibid.:141).

For medlemmer på prøve kan udførelsen af ubehagelige opgaver for klubben især hænge sammen med ønsket om at bevise loyalitet overfor klubben (Pedersen, 2014:20). Derudover viser det sig, at hvis medlemmer nægter at udføre opgaver, bliver deres loyalitet til klubben anfægtet, og

de kan risikere at blive anset som kujoner (Quinn & Forsyth, 2011:221, 226). Som Pedersen konkluderer, befinder prøvemedlemmer sig nederst i hierarkiet, og derfor kan de føle sig presset og tvunget til at udføre ubehagelige opgaver, enten på baggrund af frygt for at fremstå som en kujon eller på baggrund af frygt for konsekvenserne, eksempelvis i form af afstraffelse fra fuldgældige medlemmer (Pedersen, 2014:25-26). Dette kan i tillæg være medvirkende til, at unge prøvemedlemmers grænser bliver rykket. Dog gør dette sig umiddelbart ikke kun gældende for prøvemedlemmer. I samme undersøgelse nævner en af interviewpersonerne, at grænser for, hvor grov vold der bliver anvendt, rykker sig, jo længere man er i miljøet (ibid.:29).

Ift. udnyttelse af prøvemedlemmer viser det sig, at fuldgældige medlemmer kan udnytte og manipulere prøvemedlemmer til at udføre kriminelle opgaver. Pedersen (2014) og Quinn & Forsyth (2011) hævder begge, at rygmærket kan blive benyttet til at få andre til at udføre opgaver for én, hvor eksempelvis voldsforbrydelser bliver delegeret til medlemmer med en lavere status eller som er på prøve (Quinn & Forsyth, 2011:222; Pedersen, 2014:25-26). Ud fra Rigspolitiets statusrapport af kriminalitet udøvet af rockere og bander fra 2008 viser det sig, at mange medlemmer af HAMCs og BMCs støttegrupper udfører kriminalitet for fuldgældige medlemmer af grupperingerne (Rigspolitiet 2008: 7, 9). Klement påviser også, at medlemmer fra støttegrupper står for en markant del af den kriminalitet, der begås af outlaw bikere (Klement, 2016b:132). Forbindelsen mellem kriminalitet og bikermiljøet viser sig desuden i stor grad at dreje sig om omdømme og image, hvor man kan udvise magt og frygtløshed (Quinn, 2001:386; Quinn & Koch, 2003:282). De nævnte studier tager hhv. udgangspunkt i anmeldelser af videnskabeligt etnografisk materiale samt journalistiske og videnskabelige kilder. Videre er det også i de kriminelle handlinger, hvor medlemmerne kan bevise deres værd ved at vise, at de er villige til at gå forrest og forsvare og støtte klubben, når der er konflikter (Bay 1998:167, 223).

2.2.3. De negative sider

Pedersen opstiller i sin undersøgelse flere negative aspekter ved at være medlem af en outlaw bikergruppering, baseret på interviewpersonernes udtalelser. Eksempelvis nævnes rengøring og servicering af andre medlemmer som negative sider ved medlemskabet (Pedersen, 2014:22). Derudover anses det som negativt hele tiden at være i politiets søgelys. Dette udtrykkes som stressende og gør det svært at have en normal hverdag, når man hele tiden er under overvågning (ibid.:26). Andre negative sider er bl.a. kravet om at stå til rådighed for klubben og hele tiden at skulle bevise, at man støtter klubben, hvilket iflg. interviewpersonerne i Pedersens undersøgelse menes at skabe en tilstand af konstant stress (ibid.:20). Kravene og forventningerne beskrives som

anstrengende og negative, da det besværliggør pasning af et almindeligt job og familieliv, idet klubben altid sættes over egne behov (ibid.:24-26). Hos både Hestehave (2013) og Quinn og Forsyth (2011) bliver dette også oplistet som en af konsekvenserne ved at være en del af outlaw bikermiljøet (Hestehave, 2013:227; Quinn & Forsyth, 2011:220). Og videre hævder Hestehave, at klubben kan blive en erstatning for ens familie, da klubben knyttes sammen af fælles værdier og skaber et fællesskab (Hestehave, 2013:225).

Dog er de fælles værdier ikke altid som forventet. Barker (2011:208) omtaler, at broderskab er mere retorisk end virkeligt, og at man kan forvente, at ens brødre lige pludselig bliver ens fjender. Ud fra Pedersens undersøgelse udtrykker interviewpersonerne ligeledes, at loyaliteten og venskabet i en bikergruppering er falsk, når det gælder (Pedersen, 2014:34). Dertil viser det sig, at der ikke er noget sammenhold i realiteten, og at det at bede om hjælp fra sine klubkammerater altid har sin pris (ibid.:17). Derudover viser miljøet sig at være talt op til at være noget, det i virkeligheden ikke er, og derfor vil forventningerne hos mange nytilkomne medlemmer ikke stemme overens med virkeligheden (ibid.).

2.3. Vejen ud af outlaw bikermiljøet

Overordnet viser de tre udarbejdede rapporter vedrørende *Flowet i rocker- og bandemiljøerne*, at der er en stor gennemstrømning af medlemmer i grupperingerne (Klement & Kyvsgaard, 2014; Pedersen & Ribe, 2016; Ribe, 2017). Men vejen ud af miljøet kan for nogle være en lang proces, medens andre blot forlader grupperingen fra den ene dag til den anden – hvad der på engelsk betegnes '*knifing off*' (Moule, Decker & Pyrooz, 2013:149). I dansk kontekst er der lavet to undersøgelser, der bl.a. fokuserer på processen, der knytter sig til at forlade outlaw bikermiljøet (Pedersen, 2014; Pedersen, 2015). Herudover belyser undersøgelserne, hvilke faktorer der ligger bag beslutningen om at ville forlade miljøet, hvilke bekymringer der knytter sig til et liv udenfor miljøet, samt grupperingens reaktion på vedkommendes afgang.

2.3.1. Push-faktorer

Push-faktorer ses her som forhold i bikermiljøet, der skubber vedkommende væk og i retning af en alternativ vej, hvilken for de fleste omhandler forestillingen om et almindeligt liv. Nogle af de push-faktorer, som nævnes af forskningen, skal også ses ifm. pull-faktorerne, der nævnes i afsnit 2.3.2.

For knap halvdelen af interviewpersonerne i Pedersens undersøgelse fra 2014 er en uoverensstemmelse mellem forventning og realitet ift. livet i grupperingen angivet som forklaring til, hvorfor de pågældende har, eller har ønsker herom, at forlade bikermiljøet (Pedersen, 2014:34-35). Her fortæller interviewpersonerne, at det påståede sammenhold, fællesskab og broderskab er en løgn, og at det i realiteten ikke eksisterer (ibid.). Videre nævner især størstedelen af de forhenværende bikere, at miljøet har forandret sig de seneste år, hvilket måske vil kunne forklare, at der er en uoverensstemmelse mellem forventning og realitet. Miljøet handler, iflg. interviewpersonerne, i mindre og mindre grad om broderskab og motorcykler, og i større grad om kriminalitet. Der nævnes, at der er sket en forråelse af miljøet, og at grupperingerne samtidig er mindre kritiske end tidligere, til hvem der må være medlemmer (ibid.:35-36). Et liv i bikermiljøet uden kriminalitet er uundgåeligt (ibid.:34). Fire af interviewpersonerne i undersøgelsen nævner, at de har ønsket at forlade miljøet pga. de konsekvenser, der knytter sig til de kriminelle handlinger. Pedersen tolker, at denne begrundelse hænger sammen med, at bikerne er blevet ældre, og at der er andre ting, der nu er vigtigere for dem, og at de derfor ikke ønsker at miste det værdifulde, de har fået i deres liv (ibid.). Dette fund fremkommer også i en anden undersøgelse af Justitsministeriets Forskningskontor, der er baseret på en spørgeskemaundersøgelse af 90 outlaw bikere og bandemedlemmer i exit-forløb (Pedersen, 2015:18). Her oplyser ca. 8 ud af 10, at det har haft stor betydning for deres beslutning om at forlade miljøet, at de gerne vil leve en tilværelsen uden kriminalitet, og at de er trætte af livsstilen. I tillæg peger nævnte undersøgelse på, at pres/stress fra politiet og egen gruppe, trusler fra andre grupperinger, vold, udnyttelse af egen gruppe, og at vedkommende er kommet til at fortryde fortiden, som forhold der har motiveret de forhenværende medlemmer til at forlade hhv. biker- og bandemiljøet (ibid.).

2.3.2. Pull-faktorer

Flere af de nævnte push-faktorer skal ses i sammenhæng med pull-faktorer, forhold der (til)trækker medlemmer af bikermiljøet væk fra deres nuværende miljø og i retning af et mere eller mindre almindeligt liv. Størstedelen af interviewpersonerne (Pedersen, 2014:32) og respondenterne (Pedersen, 2015:18) angiver hensynet til familien og et ønske om et almindeligt liv som værende forklaring på, hvorfor de har taget beslutningen om at forlade bikermiljøet. Dette forhold skal også ses i lys af, at de pågældende er blevet ældre. Som Pedersen skriver:

”Særligt rockerne fortæller, at det med alderen er blevet sværere for dem at finde balance mellem hverdagen i og uden for klubberne. Det, de ønsker sig af tilværelsen i dag, er ikke det samme, som da de var yngre, og det sætter medlemskabet i et nyt perspektiv. Generelt har de mistet lysten til at lade klubben komme i første række, da de hellere vil prioritere at være gode familiefædre og kunne passe et almindeligt arbejde.”

(Pedersen, 2014:32-33).

2.3.3. Processen

At det for nogle kan være en langvarig proces at forlade bikermiljøet, skal bl.a. ses ifm. de udfordringer, bekymringer og tab, der er knyttet hertil. Udfordringerne er såvel personlige som lokaliseret i grupperingen og dennes reaktion på afgang.

Lidt over en tredjedel af de undersøgte bikermedlemmer i Pedersens rapport oplyser, at de har skulle gøre noget for at få lov til at forlade miljøet (Pedersen, 2015:17-18). Nærmere bestemt handler dette om at betale penge til grupperingen, modtage tæsk, ikke have lov til at færdes i bestemte områder, dække til eller fjerne tatoveringer, undgå kontakt til grupperingens medlemmer samt tage en fængselsdom for et andet medlem (ibid.). Lignende fund gør sig gældende i Pedersens rapport fra 2014. Her er interviewpersonerne af forskellige opfattelser af, i hvilket omfang det er muligt at forlade miljøet, uden at der kræves noget fra grupperingens side (Pedersen, 2014:31).

Videre findes der også andre forhold, der kan besværliggøre processen med at forlade bikermiljøet, eksempelvis de personlige tab og bekymringer herfor. Disse knytter sig til tab af venskaber, identitet, økonomisk fundament og beskyttelse (Pedersen, 2014:36-39). Flere af interviewpersonerne udtrykker, at det bl.a. er tanken om disse tab, der fastholder, eller som tvinger forhenværende medlemmer tilbage i miljøet (ibid.:37-41). I Pedersen (2015) bliver der i tillæg peget på andre bekymringer, der er forbundet med at skulle forlade de kriminelle miljøer. Spørgeskemaundersøgelsen har vist, at hele 9 ud af 10 (af exit-deltagerne) bekymrer sig i en eller anden udstrækning om, hvorvidt politiet fortsat vil opfatte og behandle dem som værende bikere eller bandemedlemmer, efter at de har forladt miljøet (Pedersen, 2015:20). Andre bekymringer, der nævnes, er ift. om de vil kunne få et arbejde, om andre grupperinger stadig vil se dem som værende medlemmer, om de vil begå ny kriminalitet, om de vil blive presset af gruppen, om de igen vil blive tiltrukket af miljøet, eller om grupperingen vil hævne sig på vedkommende og/eller dennes familie. Det er især bikerne, der bekymrer sig om sidstnævnte forhold (ibid.:21).

2.4. Livet efter outlaw bikermiljøet

For flere af interviewpersonerne i Pedersens undersøgelse fra 2014 har det været tilfældet, at de har set sig nødsaget til at ændre deres liv radikalt efter endt medlemskab af outlaw bikermiljøet. Herunder lever de en beskyttet tilværelse, hvor de ikke må omgås familie, ikke kan færdes hvor de har lyst, ikke kan være ærlige om, hvem de egentlig er, og som i det hele taget består af et meget fattigt indhold (Pedersen, 2014:41). Hvorfor dette er nødvendigt, giver rapporten ingen svar på. Pedersen understreger dog, at dette langt fra er tilfældet for de fleste af interviewpersonerne (ibid.). Men til trods for at de forhenværende medlemmer i dag lever med fast partner og/eller børn, er det generelt for alle deltagere i undersøgelsen, at medlemskabet ikke har været omkostningsfrit (ibid.:42).

Herudover blev der i 2016 udarbejdet endnu en rapport, der belyser livet efter outlaw bikermiljøet. Rapporten udgør anden delrapport, der er et led i evalueringen af exit-forløbet for outlaw bikere og bandemedlemmer, og skal ses i forlængelse af den tidligere omtalte rapport af Pedersen fra 2015. Rapporten giver en status på deltagerne i exit-forløbet et år efter forløbets påbegyndelse og fokuserer bl.a. på deltagernes bekymringer ifm. deres exit samt deltagernes behov for hjælp til at forlade det kriminelle miljø (Pedersen, 2016). Datagrundlaget i den omtalte undersøgelse er dog fattigt, bestående af en meget lille andel respondenter (35 mod 90 i første delrapport), og kan derfor ikke siges at udgøre et repræsentativt udsnit af outlaw bikere og bandemedlemmer i exit. Ej heller er udsnittet repræsentativt for populationen som helhed, da undersøgelsen nemlig udelukkende beskæftiger sig med deltagere i exit: m.a.o. kun dem, der i større grad har haft brug for hjælp til at komme ud af miljøet. Til trods for dette vælger vi at inkludere nævnte undersøgelse, da den kan give et billede af udfordringerne ifm. at etablere et almindeligt liv efter livet i outlaw bikermiljøet.

Resultaterne fra rapporten viser at deltagernes bekymringer, forbundet med at forlade outlaw biker- og bandemiljøet, var mindsket et år efter exit-forløbets start (Pedersen, 2016:17). Men stadig er lidt under halvdelen af deltagerne bekymret for, at andre grupperinger vil behandle dem som medlemmer, og at den gruppe, de tidligere var eller fortsat er involveret i, vil hævne sig på dem (ibid.:18). Herudover bekymrer det samme antal sig for, om de vil blive nødt til at begå kriminalitet for at klare sig (ibid.).

Det teoretiske grundlag

Nærværende kapitel beskriver de teorier, der i et kriminologisk perspektiv er udvalgt til at belyse denne undersøgelses forskningsspørgsmål (jf. afsnit 1.2.). Kapitlet starter ud med en beskrivelse af subkulturteorien, teorien om det rationelle valg og udviklingsteorien. Dette er teorier som, på den ene eller anden måde, giver mulige forklaringer på udviklingen af en kriminel karriere samt ophør hermed. Kapitlet afsluttes med en teoretisk refleksion, bl.a. over de valgte teories styrker og svagheder ift. nærværende undersøgelse.

3.1. Subkulturteorien

Albert K. Cohen (1918-2014) er kendt for sit arbejde med subkulturer, hvor han har studeret arbejderklassedrenge i Chicago i 1950'erne og deres forsøg på at finde indpas i det traditionelle samfund. Teorien blev udviklet i et forsøg på at indfange subkulturens oprindelse og dens forbindelse til kriminalitet (Downes & Rock, 2007:125).

Teorien hævder, at subkulturer opstår som kollektive løsninger på konflikter i det traditionelle samfund. Cohen argumenterer for, at disse konflikter udvikles, da individer oplever normative modstridigheder i det sociale system, hvor de indgår. Dette sker på baggrund af udfordringer ifm. at overholde og leve op til de kulturelle og strukturelle referencerammer i samfundet (Downes & Rock, 2007:126). Konflikterne kan udvikle sig til kollektive konfrontationer, hvor de omtalte individer forsøger at etablere nye systemer inden for egne referencerammer, der oftest viser sig at stå i stor kontrast til samfundets traditionelle værdier (Cohen, 2006:186-190). Da udvikling af en subkultur er en kollektiv løsning, forudsat af en gruppering med samme visioner, vil ethvert forsøg på at udvikle nye sociale systemer alene som individ bevirke til, at individet bliver yderligere udstødt fra samfundet (ibid.:188). I subkulturen hersker der oftest faste handlemønstre, som er udviklet af og tilpasset den gruppering, der indgår i kulturen. Idet at individet besidder samme handlemønstre som de øvrige medlemmer, vil det give individet en følelse af accept og tilhørsforhold, hvilket er med til at fastholde vedkommende til subkulturen. Det manglende tilhørsforhold og anerkendelse fra resten af samfundet bliver derfor uden betydning for individet, da vedkommende finder anerkendelse andetsteds (Cohen, 2006:188; Downes & Rock, 2007:126).

For arbejderklassedrenge i Chicago omhandlede oprøret mod det traditionelle system primært status, som ikke kunne opnås med de givne midler. Det var forudsat familiens sociale position, at drengene ikke var givet de nødvendige kompetencer til at opnå denne status. En måde, hvorpå disse

drengene kunne opnå værdi og status på anden vis, var gennem kriminalitet og aggression, og dette opstiller Cohen som indholdet i arbejderklassedrengenes subkultur (Cohen 2006:186, 189).

3.2. Teorien om det rationelle valg

”Rational choice er en teori om menneskets måde at træffe valg på, som i kriminologisk sammenhæng kan bruges til at forklare forbryderes adfærd. Udgangspunktet er i denne sammenhæng en antagelse om, at lovovertrædere kan se en fordel i at begå en kriminel handling.”.

(Møller, 2013:193)

Teorien argumenterer for, som det ligger i dens navn, at kriminalitet opstår som et resultat af individers rationelle valg, og at det rationelle valg er baseret på overvejelser om forventede omkostninger og fordele ved den kriminelle handling (Cornish & Clarke, 2014:437). Sandsynligheden for individers udøvelse af kriminalitet er størst i de situationer, hvor omkostningerne (uformelle og formelle konsekvenser) er små, og gevinsterne (eksempelvis penge, status og spænding) store (ibid.:423-424). Med andre ord forstås kriminel og antisocial adfærd som et resultat af individets rationelle valg – et valg, der er fokuseret på individets egen vinding.

Processen, som er forud for den kriminelle adfærd, består af to trin: *criminal involvement* og *criminal event* (Cornish & Clarke, 2014:437). Det første trin omhandler individets overvejelser om, hvordan vedkommende bedst kan opnå de ønskede mål. Det er i denne fase, hvor vedkommende vejer omkostninger og gevinster op mod hinanden. Overvejelserne baseres i stor grad på individets tidligere erfaring og kundskab og påvirkes yderligere af faktorer som individets personlighedstræk, omgang i højrisikomiljøer og vedkommendes tro (ibid.:423-424). Hvis individet finder det mest gavnligt, i den givne situation, at udøve kriminalitet for at nå sine mål, begynder vedkommende planlægningen af den konkrete kriminelle handling (trin to). Valget vedr. en konkret kriminel handling vil i stor grad afhænge af individets nuværende situation samt overvejelser vedr. omkostninger og gevinster (ibid.:437). Teorien vil argumentere for, at den første fase i denne proces er afgørende for, hvorvidt individet vælger at agere i kriminalitet, vedholde den kriminelle adfærd eller afstå fra kriminalitet.

3.3. Udviklingsteorien

”[...] *there are two major types of antisocial persons: a small group of persons who engage in antisocial behavior at a high rate over much of their life (“life-course-persistent” offenders), and a much larger group of those who limit their antisocial behavior to the adolescent years (“adolescence-limited” offenders).*”

(Moffitt, 2014:525)

Outlaw bikermedlemmer er i gennemsnit 29,9 år på det tidspunkt, hvor de registreres i PED⁷ (Ribe, 2017:12). På denne baggrund kan man sige, at outlaw bikere udgør den første gruppe, der omtales i det ovenstående citat. Af samme grund vil det være denne gruppe, der beskrives nærmere i dette afsnit. ”*Adolescence-limited*”-gruppen vil ikke beskrives nærmere her, hvorfor vi i stedet henviser til *Criminological Theory: Past to Present* for en uddybende beskrivelse.

Udviklingsteorien argumenterer for, at den vedvarende antisociale og kriminelle adfærd opstår i samspillet mellem den pågældendes personlighedstræk og de sociale omgivelser: ”*Vulnerable children are often subject to adverse homes and neighborhoods because their parents are vulnerable to problems too.*” (Moffitt, 2014:530). En opvækst i ugunstige hjem, skoler og nabolik vil ofte forværre den pågældendes situation frem for at ændre denne i en positiv retning. Teorien argumenterer også for, at kriminalitet vil svække den pågældendes sociale bånd til samfundet, hvilket fremmer sandsynligheden for en vedvarende antisocial og kriminel adfærd (Cullen, Agnew & Wilcox, 2014:518).

Med dette udgangspunkt kan det lyde som, at den pågældendes skæbne allerede er afgjort og besluttet i barndom og teenagerne. Således er det dog ikke. Teorien giver nemlig også et bud på, hvordan ”*life-course persistent*” lovovertrædere forandrer deres livsforløb og ophører med antisocial og kriminel adfærd (Laub & Sampson, 2014; Giordano, Cernkovich & Rudolph, 2014). Til beskrivelse af denne proces anvendes bl.a. begreber som ’*hooks for change*’ og ’*human agency*’. En forklaring af disse begrebs betydning er væsentlig for den videre beskrivelse af teorien: *Hooks for change* anvendes om de situationelle og strukturelle forandringer, eksempelvis en fast partner, børn eller job, som åbner op for et vendepunkt i den pågældendes liv (Giordano et al.:552). Medens *human agency* henviser til individets egen frie vilje og valg (Laub & Sampson, 2014:547).

⁷ Registrering i PED afspejler ikke nødvendigvis den gennemsnitlige alder for indgåelse af medlemskab i en outlaw bikergruppering, da der skal ligge en række observationer og mistanker til grund for en registrering. Man kan derfor antage, at medlemmerne er noget yngre, når de første gang indgår i en bikergruppering.

Ophør af den kriminelle adfærd skal forstås som værende en proces. Laub og Sampson (2014) argumenterer for, at ophør af den kriminelle adfærd alene er resultat af de situationelle og strukturelle forandringer, der medfører forpligtelser og social kontrol, samt individets frie vilje og valg om at gribe disse situationelle og strukturelle muligheder. Laub og Sampson mener ikke, at der nødvendigvis finder en kognitiv transformation sted i processen med at ophøre med den kriminelle adfærd, hvilket Giordano et al. (2014:547) derimod mener. For at ”*life-course persistent*” lovovertrædere skal ophøre med den kriminelle adfærd, skal individet gennemgå en kognitiv forandringsproces, der gør den pågældende i stand til at vælge det kriminelle liv fra (ibid.:552). Den kognitive transformation består af fire trin: For det første er lovovertræderen nødt til at være åben for og villig til en forandring. For det andet forudsætter en kognitiv transformation, at den pågældende udsættes for mulige situationelle og strukturelle forandringer (*hooks for change*), samt at vedkommende ser det positive i en forandring, og at denne forandring i vedkommendes liv er uforenelig med fortsat kriminel adfærd. Videre består det tredje trin af et identitetsskifte, hvor den nye identitet skal svare til de forventninger, der knytter sig til den situationelle og strukturelle forandring. Eksempelvis kræver et ægteskab, at vedkommende ændrer sig fra at være kriminel til at blive en respektabel og god mand. Til sidst – trin fire – er det op til den pågældende at se den kriminelle adfærd og livsstil som noget, der ikke er positivt, tiltrækkende eller længere aktuelt (ibid.:554-556). Teorien argumenterer for, at først når den kognitive transformation er overstået, er individet klar til at gribe de muligheder, der ligger i den situationelle og strukturelle forandring og dermed forlade den kriminelle karriere (ibid.:552).

3.4. Teoretisk refleksion

Dette afsnits formål er at belyse de udvalgte teories styrker og relevans for nærværende undersøgelse. Videre vil vi reflektere over teoriernes svagheder, og hvad vi har gjort for at afhjælpe disse problematikker, herunder om det ville have styrket projektet at inkludere andre teorier end de udvalgte.

De tre teorier: subkulturteorien, teorien om det rationelle valg og udviklingsteorien udgør tilsammen et godt udgangspunkt af forklaringer på, hvorfor kriminalitet opstår og ophører. Subkulturteorien og teorien om det rationelle valg giver begge et bud på, hvorfor kriminalitet opstår, og finder forklaringen hertil hhv. på makro- og mikroniveau. I nærværende undersøgelse er teorierne anvendt ifm. analysetema nr. 1: *vejen ind i outlaw bikermiljøet*. At teorierne forklarer kriminalitet på makro- og mikroniveau, mener vi, har styrket vores undersøgelse. Men hver for sig

kan teorierne virke noget snæversynede, hvorfor vi også valgte at inkludere udviklingsteorien bl.a. til forklaring af, hvorfor kriminalitet opstår. Fordelen med denne teori er, at den både tager udgangspunkt i individet og dets sociale omgivelser, når den asociale adfærd skal forklares. I tillæg til at udviklingsteorien anvendes ifm. analysetema nr. 1, anvendes den også ifm. analysetema nr. 3: *vejen ud af outlaw bikermiljøet*.

Vi har som nævnt afhjulpet problematikken knyttet til den snæversynethed, der omhandler subkulturteorien og teorien om det rationelle valg, ved at inkludere udviklingsteorien. Problemet kunne også have været afhjulpet ved anvendelse af andre kriminologiske teorier. Eksempelvis ville det være nærliggende at anvende Agnews *general strain theory* som et supplement til teorien om det rationelle valg. Teorien giver et mere dybdegående og beskrivende indblik i de belastninger eller stressfaktorer, der udløser individets beslutning om at udøve kriminalitet. Forklaringen på, hvorfor kriminalitet opstår, tillægges derfor ikke udelukkende individet som rationelt handlende, hvilket hurtigt kan opleves at være tilfældet, hvad angår teorien om det rationelle valg. Også ift. subkulturteorien, ville Agnews *general strain theory* kunne anvendes som et supplement eller erstatning. Teorien ville dog komme til kort, hvad angår forståelsen af subkulturer og deres tilknytning til kriminalitet, hvilket må siges at være højst relevant for nærværende undersøgelse.

Hvad angår udviklingsteorien, er denne bl.a. anvendt ifm. analysetema nr. 3. Her forklarer vi vejen ud af outlaw bikermiljøet med afsæt i udviklingsteoriens argument om den kognitive transformation, hvilken lovovertræderen gennemgår ifm. den kriminelle karrieres ophør. Forklaringen på vejen ud af miljøet er derfor i større grad kommet til at omhandle individets vilje til at gribe situationelle og strukturelle forandringer, der gør det muligt for den pågældende at forlade den kriminelle tilværelse. Hirschis *social bond theory* ville – modsat udviklingsteorien – i større grad fokusere på betydningen, de sociale bånd til samfundet har for den pågældendes mulighed for at forlade den kriminelle tilværelse. Det kan derfor anses at være en svaghed ift. nærværende undersøgelse, at *social bond theory* ikke er inkluderet – som et supplement – til forklaringen af vejen ud af outlaw bikermiljøet.

Udover general strain theory og social bond theory havde vi i lang tid en antagelse om, at maskulinitetsteorien ville udgøre et centralt kriminologisk perspektiv ift. forklaringen på, hvorfor nogle individer involveres i dette miljø. Det er også vores klare opfattelse og erfaring, at teorien sagtens vil kunne anvendes til belysning af emnet. Vi har dog valgt at ekskludere teorien i denne omgang. Begrundelsen herfor er, at maskulinitet som forklaring ikke fremkom i vores datamateriale i samme grad som eksempelvis forklaringer fundet i opvækstforhold, sociale omgivelser og

individernes egne valg. Det var derfor mere nærliggende at bringe subkulturteorien, teorien om det rationelle valg og udviklingsteorien i spil. Vi ser ikke nødvendigvis ekskluderingen af maskulinitetsteorien som en svaghed ved undersøgelsen, da det som belyst ville være muligt at bringe flere forskellige teorier i spil, end hvad vi har valgt at gøre. Vi har dog fundet det nødvendig at begrænse os ift. inddragelsen af kriminologiske teorier til belysning af emnet, der bl.a. begrundes i projektets tilgængelige ressourcer samt i vores fokus på at holde analysedelen så overskuelig som muligt.

Vi kunne fortsætte de teoretiske refleksioner i det uendelige, men hvor den ene teori kan noget, kan den anden noget andet. Ved at anvende subkulturteorien, teorien om det rationelle valg og udviklingsteorien mener vi at være godt dækket, hvad angår forklaringer vedr. den kriminelle karriere, både på mikro- og makroniveau. Videre vurderer vi teorierne relevante til belysning af outlaw bikerfænomenet i Danmark.

Det metodiske grundlag

Dette kapitel har til formål at skabe gennemsigtighed omkring nærværende undersøgelses forskningsproces. Kapitlet starter med en redegørelse for de tre metoder, der er blevet anvendt ifm. indsamlingen af empiri: litteratursøgning, semistruktureret interview og dokumentanalyse af et udvalg af (selv)biografier på området. Efterfulgt af en metodisk refleksion. Dernæst følger en refleksion over de væsentligste udfordringer, vi er stødt på i løbet af forskningsprocessen. Videre afsløres analysestrategien, anvendt til at lokalisere de væsentligste forhold i den indsamlede empiri, hvor kapitlet til sidst afsluttes med en refleksion over undersøgelsens kvalitet.

4.1. Litteratursøgning

Formålet med litteratursøgning er bl.a. at afdække, hvad der findes af viden om det pågældende forskningsfelt (Bryman, 2012:98). Ved at afdække dette kan vi også danne os et overblik over, hvilke metoder og teorier der tidligere er blevet anvendt til belysning af feltet. Derudover kan det give et overblik over andre forhold ved den eksisterende forskning – eksempelvis om der er sammenfald eller uoverensstemmelse i forskningen, og hvilke videnshuller (hvis nogle) der er på området (ibid.).

Vi har beskæftiget os med tre fremgangsmåder ifm. litteratursøgning af området outlaw bikere. Disse fremgangsmåder er *bevidst tilfældig søgning*, *kædesøgning* og *systematisk søgning*, der alle vil blive redegjort for i det følgende. Det skal nævnes, at de første to måneder med litteratursøgning også omhandlede søgning vedrørende bander, herunder forhenværende bandemedlemmers selvfortællinger fra miljøet. Da vi senere har valgt at afgrænse os fra bander, vil der ikke blive redegjort for litteratursøgningen knyttet hertil. De følgende afsnit redegør derfor kun for litteratursøgningen fokuseret på outlaw bikere.

4.1.1. Bevidst tilfældig søgning

Denne del af litteratursøgningen handler om at lade tilfældighederne råde (Rienecker & Jørgensen, 2012:150). Som Rienecker og Jørgensen skriver, er denne del af litteratursøgningen bl.a. velegnet til tilegnelse af inspiration og ideer (ibid.). Vi havde allerede tidligt i forskningsprocessen stiftet bekendtskab med rapporten '*Veje ind i og veje ud af rocker- og bandemiljøer*'⁸, hvilket

⁸ Dette bekendtskab var – for den ene af os – allerede knyttet under 3. semester ifm. praktik.

inspirerede os til nærværende undersøgelse. Den bevidste tilfældige søgning var derfor i starten primært fokuseret på at skabe overblik over eventuelle lignende undersøgelser, samt hvad der ellers fandtes af forskning på feltet. Senere har vi også gjort brug af den bevidst tilfældige søgning til indhentning af inspiration ifm. afsnit 1.1. (baggrund) og rapportens kapitel VII (diskussion).

4.1.2. Kædesøgning

Ved kædesøgning finder man egnet litteratur gennem referencer og litteraturlister i allerede foreliggende rapporter og forskning på området (Rienecker & Jørgensen, 2012:148). Vi startede kædesøgningen ved at gennemgå referencer og litteraturliste i rapporten '*Veje ind i og veje ud af rocker- og bandemiljøer*'. Begrundelsen herfor er den store inspirationskilde, den nævnte rapport har været til udformningen af nærværende undersøgelse. Vores formål med denne bevidste kædesøgning er begrundet med antagelser om, at der ville findes henvisninger til lignende undersøgelser, hvis sådanne var blevet lavet. Proceduren omkring kædesøgningen er blevet udført løbende gennem hele processen for såvel national som international forskning.

Som tidligere nævnt (jf. kapitel II), findes der en begrænset mængde forskning vedr. forskningsfeltet. Vi oplevede derfor hurtigt en mætning i referencerne ift. gentagelse af både værker og forskere. Således fik vi dannet os et billede af, hvad der fremstår som værende de mest centrale forskere på området, hvilket bl.a. betød, at vi kunne målrette vores søgninger efter andre værker, udgivet af disse personer, der forhåbentlig også havde relevans for vores undersøgelse. Set i en dansk kontekst var de forskere, der tit blev refereret til, Joi Bay, Christian Klement og Maria Libak Pedersen. De mest centrale værker, vi lokaliserede, var '*Fra subkultur til subsamfund: elleve historier om rockere og bikere*' af Joi Bay (1998), samt '*The Rebels: A Brotherhood of Outlaw Bikers*' af Daniel R. Wolf (1991). Desværre har det ikke været muligt at anskaffe disse to værker – hverken ved lån på bibliotek eller køb. Blandt internationale forskere har især et navn adskilt sig markant fra andre forskere på området. Nemlig den ovenfor nævnte Daniel R. Wolf.

Denne fremgangsmåde af litteratursøgningen er ikke uproblematisk. Eksempelvis risikerer man at gå glip af både nyere forskning samt rapporter, artikler og bøger, der har en anden forståelse eller synsvinkel på emnet (Harboe, 2013:112; Rienecker & Jørgensen, 2012:148). Vi mener dog på ingen måde, at vi er gået glip af nyere forskning på området, da vi startede kædesøgningen ved at tage udgangspunkt i en rapport af nyere karakter, nemlig den omtalte rapport '*Veje ind i og veje ud af rocker- og bandemiljøer*' fra 2014. Vi har i tillæg suppleret denne fremgangsmåde med en systematisk søgning (se følgende afsnit), der bl.a. har bidraget med at lokalisere den allernyeste

forskning. Videre vil vi mene, at den systematiske søgning afdækker flere forståelser og synsvinkler på emnet, og at den begrænsede mængde forskning har gjort det muligt at danne et fuldstændigt overblik over forskningen på området.

4.1.3. Systematisk søgning

Den systematiske søgning i forskellige databaser blev udført i perioden 29.01.2018 til 08.04.2018. Dette tidsrum dækker også de søgninger, der i større grad var målrettet den eksisterende bandeforskning. Denne del af søgningen, og resultaterne heraf er, som nævnt, ekskluderet fra nærværende rapport, hvorfor følgende afsnit udelukkende redegør for den systematiske søgning målrettet outlaw bikere.

Database	Søgeord	Resultater/Hits
Sociological Abstracts	<i>Outlaw Bikers</i>	62
JSTOR	<i>Outlaw Bikers</i>	118
Forskningsdatabasen	<i>Outlaw Bikers</i>	7
Google Scholar	<i>Outlaw Bikers</i>	2.710
Aalborg Universitetsbibliotek	<i>Outlaw Bikers</i>	2.393

Tabel 1: Oversigt over den systematiske søgning i databaser.

Tabel 1 viser de anvendte databaser ifm. den systematiske søgning vedr. *outlaw bikers*, samt de antal hits, søgningerne har givet. Hertil skal nævnes, at vi har forsøgt at sammensætte forskellige søgeord uden at få nogle brugbare resultater. Sammensætning af sådanne søgeord fandt inspiration i litteratursøgningen målrettet eksisterende bandeforskning og var eksempelvis *outlaw biker desistance* og *joining outlaw biker*. Videre fremkommer det af tabel 1, at omfanget af hits for det meste ikke var større, end at vi lige kunne kigge resultaterne igennem. Vi ekskluderede de resultater, der var skrevet på andet sprog end engelsk, norsk, svensk eller dansk. Hertil skal nævnes, at der ikke er blevet fundet resultater skrevet på norsk eller svensk med relevans for nærværende undersøgelse. Herudover vurderede vi dokumenternes relevans ud fra, i hvilken grad de belyste et eller flere af følgende fokusområder: 1) veje ind i outlaw bikermiljøet, 2) livet i grupperingerne, 3) veje ud af miljøet, og 4) livet efter grupperingerne. Måden, vi vurderede dette på, var ved titel og abstract. Det var tydeligt, at enkelte resultater ingen relevans havde for nærværende undersøgelse, medens der var andre resultater, hvor der var en større tvivl ift. relevans. Disse valgte vi at skimme for at opnå en større indsigt i dokumentets fokus og formål. Som ved kædesøgningen kan vi også, ift. den systematiske søgning, sige at have opnået et mætningspunkt, forstået på den måde, at de samme resultater fremkom flere gange både i de forskellige – men også de samme – databaser.

Tidsfaktoren har også været essentiel ift. litteratursøgningen og jagten på relevant forskning, der belyser nærværende undersøgelses fokusområder. Da vi fra start vidste, at det ville være svært at få interviews i stand med forhenværende outlaw biker- og bandemedlemmer, troede vi, at vi gjorde det nemmere for os at inkludere begge målgrupper og ikke foretage afgrænsninger på daværende tidspunkt. Det har selvfølgelig også haft den betydning, at vi har brugt en god del af tiden vedr. litteratursøgning målrettet eksisterende bandeforskning. Havde vi fra start afgrænset os til en undersøgelse, der udelukkende fokuserede på forhenværende outlaw bikermembers, ville vi have bedre tid til en mere grundig litteratursøgning på området. Vi erkender derfor, at litteratursøgningen har mangler, der ville have været afhjulpet med flere tilgængelige ressourcer og afgrænsning af undersøgelsen fra start. Set i bagklogskabens lys ville vi have haft foretrukket en mere systematisk og målrettet søgning, eksempelvis med mulighed for at afprøve flere søgeord, samt med mulighed for at gå dybere til bunds med resultaterne af søgningen.

4.2. Det semistrukturerede interview

I undersøgelsen har vi gjort brug af en semistruktureret interviewform. Ved at anvende semistrukturerede interviews har vi haft mulighed for at følge informantens fortællinger uden en egentlig struktur i samtalen. Hertil har vi kunnet stille uforberedte og opfølgende spørgsmål i takt med samtaleforløbet samt at tilpasse vores spørgsmål efter informantens fortællinger (Kvale & Brinkmann 2015:193). På den måde har vi åbnet op for, at informanten mere frit har kunnet dele sine historier, hvilket også har medvirket til, at eventuelle nye emner har kunnet fremkomme. I undersøgelsens analytiske kapitel er interviewet blevet anvendt til præsentation af de forskellige temaer.

4.2.1. Operationalisering til interviewguide

For at få størst udbytte af interviewet har vi udformet en interviewguide (Bilag 2:102). Denne har haft til formål at afgrænse, strukturere og fokusere indsamlingsmetoden. Selve interviewguiden er bygget op omkring vores tre temaer: *vejen ind i outlaw bikermiljøet*, *livet i outlaw bikermiljøet* og *vejen ud af outlaw bikermiljøet*. Hertil har vi udformet nogle forskningsspørgsmål, som har taget udgangspunkt i kriminologiske teorier og eksisterende forskning (Bilag 1:101). Derudover har vi ladet os inspirere af en interviewguide, hvilken vi har fået indblik i via Justitsministeriets Forskningskontor, og som blev anvendt ifm. undersøgelsen '*Veje ind i og veje ud af rocker- og bandemiljøer*' fra 2014.

4.2.2. Rekruttering og præsentation af informant

Vi har lagt meget tid i rekruttering af informanter til vores projekt. I nærmest ti uger forsøgte vi at komme i kontakt med forhenværende outlaw bikere (og bandemedlemmer), mhp. deltagelse i undersøgelsen. Vi har haft kontakt til diverse exitprogrammer, Kriminalforsorgen, væresteder, venner og bekendte samt anvendt sociale medier i forsøget på at komme i kontakt med målgruppen. Hvad angår rekrutteringen via de sociale medier, har vi over flere omgange publiceret et opslag med informationer vedr. undersøgelsen, hvor interesserede har henvendt sig, hvis interesse. Til trods for flere henvendelser så vi os nødsaget til at afslutte rekrutteringsprocessen i starten på april måned. På dette tidspunkt havde vi kun formået at afholde interview med et forhenværende outlaw bikermedlem.

Mht. informantens ret til anonymitet har vi ikke ønsket at uddybe de forskellige gatekeepers, vi har haft kontakt til gennem rekrutteringsprocessen. Således vil det på ingen måde være muligt at indkredse til geografiske områder og grupperinger og på den måde identificere undersøgelsens ene informant. Mht. præsentation af informanten vil dette kun foregå overfladisk, hvor bl.a. oplysninger om grupperingens navn samt geografisk placering ikke vil indgå. Også dette er af hensyn til informantens anonymitet.

Præsentationen. Informanten har været tilknyttet en af de dominerende outlaw bikergrupperinger, som projektets undersøgelse er afgrænset til at omhandle. Før udgang af bikermiljøet var hans position i grupperingen *probationary*, som er medlem på prøve. Han havde haft tilknytning til miljøet i en periode på ca. 5-10 år, inden han søgte udgang. I dag lever han et almindeligt liv uden kriminalitet og er i en alder af 35-45 år. I det analytiske kapitel (kap. V) er han omtalt ved sit fiktive navn, Patrick.

4.2.2.1. Ethiske overvejelser

Ethiske dilemmaer ifm. kvalitative interviews kan opstå grundet de komplekse forhold, der er forbundet med at udforske menneskers privatliv, for senere at dele disse beskrivelser med det offentlige (Birch, Miller, Mauthner & Jessop, 2002:1).

Under rekrutteringsprocessen erfarede vi ikke kun, hvor svært det er at få tidligere medlemmer af bikergrupperinger i tale, men vi fik også et indblik i årsagerne hertil. I tillæg til forklaringer som træthed og ligegyldighed står frygten for konsekvenserne ved deltagelse som en central årsag til, hvorfor en del af denne målgruppe ikke ønsker at fortælle om deres tid i bikermiljøet. Projektet, med interviews af forhenværende medlemmer som det metodiske grundlag,

stod flere gange i fare for at blive opgivet, bl.a. som en konsekvens af de udfordringer, vi oplevede ifm. rekruttering af informanter. Disse udfordringer medvirkede til en række tiltag i forsøget på at imødegå eventuelle informanternes frygt for deltagelse.

Informeret samtykke. Det er et etisk baseret krav, at informanter skal samtykke i deltagelsen på et frit og informeret grundlag (Befring, 2007:68). Dette krav har vi tydeliggjort for vores informant ved to anledninger: skriftlig ved rekruttering og mundtlig til interviewet. Vi havde nedskrevet informationer om projektet samt informantens rettigheder, for med sikkerhed ikke at skulle glemme at informere om noget væsentligt (Bilag 3:104), og for at sikre informanten hans rettigheder og forhindre krænkelse af den personlige integritet (Befring, 2007:68).

Anonymitet og fortrolighed. Informanter har krav på, at deres oplysninger om personlige forhold behandles konfidentielt (Befring, 2007:68). Anonymitet og fortrolighed handler om at værne om informanternes privatliv, og forhindre at brug og formidling af den givne information er til skade for deltagerne og en eventuel tredje part (eksempelvis vedkommendes familie) (ibid.). Vi har i rapportens udformning haft fokus på, at deltageren ikke skal kunne identificeres. Eksempelvis har vi tildelt informanten et fiktivt navn og været forsigtig med oplysninger vedr. alder, familie- og opvækstforhold samt oplysninger vedr. hans medlemskab i outlaw bikermiljøet. I tillæg til anonymisering vurderede vi det nødvendigt at tilbyde eventuelle deltagere fortrolighedsstempling af rapporten. Dette tilbud udløb af forhenværende medlemmers frygt for konsekvenser ved deltagelse i undersøgelsen. Informanten er blevet introduceret for tilbuddet om fortrolighed ved to anledninger, hhv. før interview og efter interview (efter gennemlæsning af transskription). Vores informant har vurderet dette til ikke at være nødvendigt.

Konsekvenser ved deltagelse. Under interviewsituationen har vi været opmærksomme på muligheden for, at informanten har kunnet dele oplysninger, som han på et senere tidspunkt ville komme til at fortryde. Ved at tilbyde gennemlæsning af transskriberingerne fra interviewene er denne problematik blevet imødekommet (Kvale & Brinkmann, 2009:91). Herudover har vi været opmærksomme på, at informanten skulle undgå skader og alvorlige belastninger ifm. deltagelse i undersøgelsen (Ringdal, 2007:427-428). Faren for at informanter kan komme til skade ved deltagelse i interview er oftest ret lille i samfundsvidenskaberne. Vi har dog alligevel vurderet det nødvendigt at reflektere over eventuelle psykiske personskader ifm. informantens deltagelse i vores undersøgelse. Denne nødvendighed er blevet understøttet af mulige informanter, der valgte at trække sig fra deltagelse, bl.a. da de ikke ønskede at grave i fortiden. Vi ved alle, at der er en risiko forbundet med at grave i fortiden. Nogle kan få det bedre, andre kan få det værre. Med dette

udgangspunkt valgte vi at være tydelige overfor vores informant vedr. de risici, deltagelse i undersøgelsen udgjorde, samt at give ham muligheden for til enhver tid at trække sig fra deltagelse. Herudover har vi fulgt op på informanten i tiden efter interviewet. Videre må informantens ønske om, ved deltagelse, at kunne bidrage til det præventive arbejde på området vurderes at veje tungere end de eventuelle ulemper.

4.2.3. Interviewet

Forud for interviewet havde vi besluttet interviewteknik samt rollefordeling under interviewet: den ene af os skulle fungere som interviewperson, og den anden skulle stille supplerende og opfølgende spørgsmål.

Inden interviewet informerede vi vores informant om projektet samt processen og det praktiske omkring interviewet. Disse informationer omhandlede bl.a. frivillig deltagelse, anonymitet, mulighed for at gennemlæse transskriptionen samt muligheden for at stemple projektet fortroligt. Oplysningerne blev givet mhp. at skabe en afslappende stemning under interviewet, hvor informanten ikke var i tvivl om hans rettigheder i forhold til deltagelse. Interviewet blev afholdt i et mødelokale, liggende et sted godkendt af informanten. Også dette skulle være en afslappende faktor under interviewet. Videre forsøgte vi at skabe en god, hyggelig og afslappende stemning ved at servere kaffe, frugt og kage.

Under selve interviewet var vi meget opmærksomme på vores fremtræden. Her var opmærksomheden rettet mod at indtage en aktiv lyttende og empatisk rolle, således at informanten skulle føle sig forstået og godt tilpas under interviewet. At vi havde en forhåndsviden om emnet gav os mulighed for at stille relevante spørgsmål. Vi ønskede ikke, at denne forhåndsviden skulle have en negativ effekt på interviewet samt på vores fremtræden, hvorfor vi, som interviewpersoner, forholdt os neutrale og nysgerrige under interviewet. Hertil optog vi interviewet på mobiltelefon, som vi lagde på bordet foran os, hvilket informanten var indforstået med. At lydoptage samtalen var også medvirkende til, at vi begge to kunne rette vores fulde fokus på informanten og hans fortællinger samt at være aktive i samtalen (Kvale & Brinkmann, 2009:201).

4.2.4 Fra interview til transskribering

Efter udførelsen af vores interview er interviewet blevet transskriberet (Bilag 5 – separat bilagsdokument). Denne proces har indebåret, at samtalen er blevet oversat til skreven tekst. Forud for transskriberingen opstillede vi retningslinjer for, hvordan transskriptionen skulle foregå, for at

sikre en ensartethed i transskriberingerne af vores interviews (vi havde jo en forestilling om at få flere end det ene) samt at sikre anonymitet i interviewet.

I selve transskriberingen valgte vi at oversætte samtalen til en mere sammenhængende tekst, hvor fyldeord som ‘’øh’’, ‘’hm’’ etc. blev undladt. Disse blev kun inkluderet, hvis vi mente, at de var af betydelig karakter for forståelsen af interviewsituationen. For mest præcis oversættelse af samtalen blev interviewet transskriberet af os selv med den begrundelse, at vi som interviewpersoner af interviewet kunne huske samtalens forløb samt stemning under selve interviewet. Videre blev transskriberingsprocessen igangsat kort efter interviewet, således at samtalen stadig var frisk i erindringen (Brinkmann & Thangaard, 2015:43). Efter transskriberingen blev teksten sendt til vores informant til gennemlæsning og godkendelse, igen med fokus på informantens anonymitet. Hertil ønskede informanten, at der skulle foretages nogle mindre ændringer i transskriptionen, som han frygtede kunne afsløre hans identitet. Vi har efterkommet ønsket om disse ændringer og vurderer ikke, at disse har haft betydning for helheden i hans selvfortælling.

4.3. Dokumentanalyse

”I kriminologisk forskning er det ofte skjulte populationer, der er genstand for analysen. Eftersom disse kun sjældent lader sig udforske direkte, er det en central faglig udfordring at skaffe troværdige data. Dokumentanalyse udgør et vigtigt bidrag hertil, fordi det er en mere diskret tilgang.”

(Møller, 2018:201)

Dokumentanalyse som metodisk tilgang blev i nærværende undersøgelse først tilvalgt omkring to måneder ind i forskningsprocessen. Nærmere bestemt efter at udfordringerne ved at etablere adgang til feltet havde meldt sig. Ved at analysere personlige dokumenter (Bryman, 2012:544) i form af (selv)biografier om forhenværende outlaw bikeres liv i miljøet havde vi mulighed for at beholde det fastlagte fokus for nærværende undersøgelse.

4.3.1. Udvælgelseskriterier

De fire dokumenter blev udvalgt på baggrund af en række kriterier. Kriterierne blev bl.a. sat for at kunne beholde det – fra start af – fastlagte fokus for nærværende undersøgelse. Udvælgelseskriterierne fremkommer af nedenstående liste og beskrives i det følgende.

- Dokumenterne skulle omhandle forhenværende outlaw bikermedlemmer af hhv. Hells Angels og Bandidos.
- I en eller anden grad berøre undersøgelsens tre fokusområder: vejen ind i outlaw bikermiljøet, livet i grupperingen og vejen ud af outlaw bikermiljøet.
- De tre fokusområder skulle dækkes i ét dokument.

Det første kriterium var, at dokumenterne skulle omhandle forhenværende outlaw bikermedlemmer. Forklaringen hertil er, at dette ville være eneste måde, hvorpå vi kunne belyse undersøgelsens analysetema nr. 3, nemlig vejen ud af outlaw bikermiljøet. Hertil valgte vi ikke at stille nogle krav ift. de forhenværende medlemmers placering i grupperingen. Der er derfor inkluderet dokumenter, der både omhandler medlemmer af HAMCs og BMCs støttegrupper samt medlemmer af en mere central placering i moderklubberne. (Selv)biografier på dette område er begrænset, og som vi har kunnet lokalisere, er de videre begrænset til kun at omhandle medlemmer af de to dominerende outlaw bikerklubber: Hells Angels og Bandidos, hvorfor denne afgrænsning nærmest har givet sig selv.

Et af de andre kriterier omhandlede dokumenternes emne og indhold. Da vi ønskede at beholde vores fastlagte fokus (jf. afsnit 1.2.), var det af betydning, at dokumenterne skulle berøre de emner, vi havde sat os for at undersøge.

På baggrund af en gennemgang af de (selv)biografier, vi kunne finde på området, fik vi afgrænset os til seks dokumenter, der opfyldte de nævnte kriterier. Af disse seks er vi gået videre med fire. Dette skyldes den nærværende undersøgelses tilgængelige ressourcer, herunder ift. tidsfaktoren. Nogle af selvbiografierne på området – eksempelvis af Jørn 'Jønke' Nielsen og Brian Sandberg – består af flere dokumenter, der hver indeholder dele af den fulde historie. Disse dokumenter er blevet ekskluderet netop grundet undersøgelsens tilgængelige ressourcer. Det skal desuden nævnes, at selvbiografierne forfattet af Jørn 'Jønke' Nielsen i tillæg er blevet ekskluderet på kriteriet om, at biografierne skulle omhandle forhenværende medlemmer. En fuldstændig liste over de ekskluderede dokumenter, samt grundlag for ekskludering, er at finde i bilag 4.

4.3.2. De udvalgte dokumenter – en præsentation

	Hells Angels	Bandidos
Forfatter: Marie Louise Toksvig <i>Guldfuglen – i krig med AK81</i>	X	
Forfatter: Lars Jensen <i>En forfærdelig mand – fra rocker til bedemand</i>	X	
Forfatter: Miki Mistrati, Anders-Peter Mathiasen & Jeppe Fabricius <i>Dan Lynge – mit dobbeltliv</i>	X	
Forfatter: Lars Toxværd <i>Når helvede fryser til is</i>		X
Forfatter: Peter Graae <i>Bad Company – fire år i Bandidos</i>		X
Forfatter: Miki Mistrati & Carsten Norton <i>Bad Standing – en eks-rockerpræsident bryder tavsheden</i>		X

Tabel 2: Tabellen viser de (selv)biografier, der er blevet udvalgt på baggrund af de beskrevne kriterier.

Tabel 2 giver et overblik over de (selv)biografier, der er udvalgt på baggrund af de tidligere præsenterede udvælgelseskriterier (afsnit 4.3.1.). Som beskrevet i det foregående afsnit, har undersøgelsens tilgængelige ressourcer, herunder det tidsmæssige perspektiv, resulteret i, at kun fire ud af de seks (selv)biografier indgår i nærværende rapports analyse. Disse vil her præsenteres kort.

Guldfuglen – i krig med AK81. Bogen om Martin Fryd Petersen, forhenværende outlaw bikermedlem af AK81 (HAMCs støttegruppe) og senere hangaround i HAMC, er en biografi skrevet af journalist Marie Louise Toksvig. Biografien er baseret på mere end 100 timers samtale med Petersen under hans afsoning samt tilgængelige oplysninger fra retsbøger og avisomtaler. 22 år gammel tog Petersen begejstret imod invitationen fra HAMC og blev medlem i AK81 – det nye tæskehold, der skulle gå til kamp mod indvandrerbanderne. Petersen får næsten 3 år i miljøet, indtil han en dag skyder en mand i en kiosk på Vesterbro. Han vælger at fortælle politiet det hele. I dag indgår Martin Fryd Petersen i vidnebeskyttelsesprogram (Toksvig, 2015).

En forfærdelig mand – fra rocker til bedemand er Lars Jensens (tidligere Jamie Corbett) personlige beretning om et liv på kanten af samfundet. Selvbiografien giver os et indblik i Jensens opvækst og start på en lang kriminel løbebane: tyverier, røverier, vold, narkohandel og drabet på hans far. Videre får vi et indblik i Jensens syv år som medlem i HAMC, men også hans kamp for at lægge fortiden bag sig med fokus på at være en god familiefar (Jensen, 2013).

Når helvede fryser til is er Lars Toxværd's beretninger om hans liv som dybt kriminel og forhenværende outlaw bikerpræsident for Bandidos' afdeling i Holbæk. Han fortæller om en uvidende og følsom dreng med et lavt selvværd, der voksede op med forståelsen af, at vold virker. Toxværd reflekterer over livets drejninger: om hvordan hans ambitioner om en fremtid som revisor eller politiker lige pludselig ændredes. Selvbiografien giver et indblik i outlaw bikergrupperingen BMC og deres daglige og sektlignende arbejde, og om Toxværd's vej ud af miljøet. (Toxværd, 2017).

Bad Company – fire år i Bandidos. Bogen om René Vestergaard, forhenværende outlaw bikermedlem af MS62 (BMCs støttegruppe), er en biografi skrevet af journalist Peter Graae. Biografien er baseret på over 150 timers samtaler med Vestergaard, samtaler med mere end 100 personer med indsigt i det kriminelle miljø og Vestergaards historie, samt aktindsigter i retsboøger og politiets efterforskningsmateriale. René Vestergaard var 44 år, weekendfar og med job som slagter, da han søgte ind i BMC. Skuffet over livet som outlaw biker vælger Vestergaard at kaste sin pistol i vandet fra Frederik d. 9's bro i Nykøbing Falster. Graae formår at give os både et indblik i Vestergaards liv før MS62, i tiden som outlaw biker og de skuffelser, der medvirker til Vestergaards afsked med miljøet, samt et indblik i konsekvenserne i tiden efter grupperingen (Graae, 2017).

4.3.3. Dokumenternes kvalitet og anvendelighed

Duedahl og Jacobsen (2010) lister autenticitet, troværdighed, repræsentativitet og betydning op som fire kriterier, der skal vurderes af forskere for at afdække dokumenternes kvalitet, relevans og anvendelighed ift. det givne forskningsspørgsmål (jf. afsnit 1.2.).

Autenticitet refererer til dokumentets ægthed: er dokumentet hvad det udgiver sig for at være (Duedahl & Jacobsen, 2010:55). Der er flere spørgsmål, der er relevante at stille for at vurdere et dokumentets ægthed, bl.a. om historierne er i modstrid med andres erindringer af hændelserne, eller om dokumentet er udarbejdet af en forfatter eller gruppe med åbenlyse særinteresser (ibid.:56). Som det fremkom i afsnit 4.3.2., er to af dokumenterne selvbiografier, hvilket betyder, at indholdet er

baseret ene og alene på forfatterens selvfortælling og erindring fra tiden før, under og efter medlemskab i outlaw bikermiljøet. Faktisk er det kun et af dokumenterne, der åbnede op for, at de personer, der er blevet omtalt i bogen, har haft mulighed for at kommentere udtalelserne. Det var dog yderst få af de omtalte personer, der valgte at gribe denne mulighed. Det kan enten betyde, at der er en sandhed knyttet til fortællingerne, eller at de pågældende frygter konsekvenserne af at udtale sig, for som Graae skriver:

”I rockerklubberne hersker et kodeks om tavshed. Man tier, selv når man forlader en klub. Straffen for at »sladre« kan være nådesløs, og ikke engang i døden kan man være sikker på at få fred, hvis man har »stukket«, som det hedder i underverdenen.”

(Graae, 2017:10)

Det er som regel to sider af samme sag, hvorfor vi selv valgte at undersøge nærmere nogle af de hændelser, der omtales i dokumenterne. Dette gjorde vi ved at søge i avisartikler og andet offentlig tilgængeligt kildemateriale på internet. Det har været vores oplevelse, at de undersøgte hændelser er faktiske og har fundet sted. Det har dog ikke altid været muligt at afdække hele forløbet knyttet til hændelserne, og om de har forløbet, som de fremstilles i dokumenterne, kan derfor ikke vides med sikkerhed. Eksempler herpå er de mange røverier, der gengives i (selv)biografierne, samt den berømte fangeflugt (’gummiged’ flugten) fra Vridsløselille Statsfængsel i 1995, hvor Lars Jensen påstår at være manden bag.

Det er flere grunde til, hvorfor vi skal stille os kritiske til selvfortællingernes sandhed. En af grundene er, at historierne er retrospektive, hvilket bl.a. kan betyde, at den pågældende ikke kan huske nøjagtig, hvad der er sket, eller at den pågældende har fortalt historierne så mange gange, med forskellige drejninger, at den pågældende til sidst selv tror på det. En anden grund er knyttet til formålet med fortællingen. Som det fremkom af ovenstående citat, hersker der i outlaw bikermiljøet en kodeks om tavshed. At et forhenværende outlaw bikermedlem (eller værende for den sags skyld) vælger at dele historier fra miljøet, kan derfor opfattes besynderligt. Man vil derfor antage, at dokumenter, der omhandler outlaw bikermiljøet, er udarbejdet af en forfatter eller gruppe med et bestemt formål og særinteresse. For tre af dokumenterne fremstår formålet tydeligt, nemlig at hjælpe andre, hvad enten de er på vej ind i miljøet eller ud, med at finde en anden vej (Jensen, 2013; Toksvig, 2015; Toxværd, 2017). Selvom formålet med det fjerde dokument ikke er beskrevet i bogen, fremstår det implicit, at også denne bog har til formål at skræmme unge mænd fra at opsøge miljøet (Graae, 2017). Det kan dermed argumenteres for, at de fire dokumenter, mere eller mindre, har til formål at ”svine” miljøet til for at skræmme unge fra at opsøge det. Dette formål kan

selvfølgelig også have præget historierne i form af mere brutale skildringer, løgne og overdrivelser, og dette er derfor også noget, vi skal have med i overvejelserne ift. dokumenternes kvalitet og anvendelighed.

Spørgsmålet om **troværdighed** læner sig i nogen grad op ad spørgsmålet om autenticitet: kan vi stole på de forhenværende outlaw bikermedlemmers selvfortællinger (Duedahl & Jacobsen, 2010:59). Der findes en række opmærksomhedspunkter ved vurdering af dokumenternes troværdighed. Et af disse er dokumenternes formål, at de er konstrueret med en særlig hensigt for øje. Denne problematik er belyst i foregående afsnit og vil ikke blive reflekteret yderligere over i nærværende afsnit. Derudover findes en række andre karakteristika ved dokumenterne, der kan påvirke deres troværdighed. Hvad angår de udvalgte (selv)biografier er disse karakteristika, at selvfortællingerne er retrospektive, subjektive og selektive. Også den retrospektive og subjektive tilgang er blev belyst i foregående afsnit. Blot betyder det, at man skal have in mente, at der mest sandsynligt vil findes flere forskellige opfattelser og oplevelser af hændelserne, der belyses, samt at hukommelsen hos det forhenværende outlaw bikermedlem kan indvirke på historien.

”Det er vigtigt for mig at understrege, at jeg undervejs har oplevet, at hans forklaringer flugter med andre kilders. Jeg har ingen grund til at tro, at René Vestergaard ikke har fortalt mig sandheden hele vejen igennem. I bogen refereres stumper af dialoger, der ofte alene er udtryk for, hvordan René husker dem. Selvom René har imponeret politiet med sin hukommelse, kan jeg af gode grunde ikke bevise, at ordene er faldet, præcis som René har fortalt.”.

(Graae, 2017:15)

Af citatet fremkommer det både, at René Vestergaards historier nogle gange har flugtet med andre kilders, samt at hændelser og dialoger er gengivet ud fra, hvordan Vestergaard husker dem. Citatet understøtter, at dokumenternes troværdighed kan anses som svækkede, grundet deres udgangspunkt som værende retrospektive og subjektive. Det tredje karakteristika er selektion. Som vi tidligere har været inde på, har de forhenværende outlaw bikermedlemmer haft et formål med at fortælle deres historie. For at leve op til formålet kan vi også antage, at de forhenværende medlemmer har udvalgt et udsnit af oplevelser, hændelser og historier, som de har ønsket at fortælle, og som vil kunne bidrage til målet om at skræmme unge fra at opsøge outlaw bikermiljøet. Det vil også være rimeligt at antage, at fortællingerne er udvalgt på sådan en måde, at man undlader at stille sig selv i dårligt lys eller mhp. at undgå retsforfølgelse. Når dette er sagt, kan i hvert fald de to biografiers troværdighed siges at være styrket, eftersom både René Vestergaard og Martin Fryd

Petersens beretninger har medvirket til, at adskillige personer fra outlaw bikermiljøet er blevet dømt for hændelser, som de to forhenværende outlaw bikere har informeret politiet om. Da der skal stærke beviser til for at fælde én person i en retssag, må vi antage, at der har været sandhed i Vestergaard og Petersens beretninger, der har ført politiet i retning af håndfaste beviser til at fælde de mange personer.

Det tredje kriterium omhandler spørgsmålet om, i hvilken grad de udvalgte dokumenter er repræsentative for populationen. Alan Bryman (2012:546) præsenterer termen *'biased in terms of authorship'* som en problematik, der kan knyttes til spørgsmålet om **repræsentativitet**. Som det fremkom i citatet under autenticitet, hersker der en kodeks om tavshed i outlaw bikermiljøet. Jacobsen og Hestehave (2018:400) understøtter også denne opfattelse: *"Kriminelle bander er i udgangspunktet som regel uinteresserede i og afvisende over for at lade forskere få adgang til at studere deres dagligliv, aktiviteter eller organisation, da man ikke ønsker at afsløre potentielt inkriminerende viden om det, man foretager sig."* Det er derfor grund til at antage, at de fleste, værende eller forhenværende outlaw bikere, afstår fra at udgive (selv)biografier fra tiden i miljøet, hvilket også virker til at være tilfældet, taget det store flow i miljøet og de få udgivne dokumenter inden for området i betragtning. Man må derfor antage, at de medlemmer eller forhenværende medlemmer af outlaw bikermiljøet, der vælger at dele sin tid i miljøet med offentligheden, adskiller sig fra populationen for øvrigt. Fælles for de dokumenter, der findes på området, er, at de alle besidder en historie, der er værdig at fortælle. Eksempelvis Petersens, der sendte en række outlaw bikermedlemmer i fængsel i omkring 200 år sammenlagt (Toksvig, 2015:6). Derudover omhandler (selv)biografierne medlemmer, der er villige til at tage konsekvenserne af at fortælle – ofte afslørende – historier om et ellers meget hemmeligholdt miljø. For flere er konsekvenserne af denne handling enorme, eksempelvis for Petersen, der i dag indgår i vidnebeskyttelsesprogram. Disse konsekvenser kan man forestille sig, at der er yderst få, der ønsker at betale. På denne baggrund kan vi ikke vurdere (selv)biografierne som repræsentative for populationen som helhed.

Det sidste kriterium omhandler dokumentets **betydning**: er dokumenterne forståelige (Duedahl & Jacobsen, 2010:71). Hertil skal nævnes, at den ene af os har oplevet udfordringer ifm. forståelsen af selvbiografien *'Når helvede fryser til is'*. Selvbiografien oplevedes usammenhængende og med et stort forbrug af billedsprog i form af metaforer og sammenligninger. Eksempelvis *"Det var med følelsen af at entrere løvens hule, da jeg mødte op til festen."* eller *"Som en lort tiltrækker fluer, så har jeg en særlig evne til at fange opmærksomheden på mennesker med alvorlige problemer, og situationen her var ingen undtagelse."* (Toxværd, 2017:343, 360). For den ene af os, der læste dokumentet, har fortællingerne ofte været uforståelige, hvor det ikke vides helt,

hvad forfatteren mener eller henviser til. Dette kan have haft den betydning, at informationer er gået tabt i processen med at kode og tolke materialet. For de tre andre dokumenter har lignende udfordringer ikke meldt sig.

Opsamlet kan vi sige, at de udvalgte (selv)biografer skal anvendes med forsigtighed. I tillæg til at (selv)biografierne belyser fortællinger og hændelser fra et subjektivt perspektiv, er de også præget af en retrospektiv tilgang og antagelig selektion. Dette betyder, at dokumenternes autenticitet og troværdighed er noget svækket. Herudover kan man i tillæg tale om en bias ift. forfatterskab, hvilket også besværliggør, om ikke umuliggør, dokumenternes repræsentativitet. Hertil skal dog siges, at de nævnte problematikker også kan melde sig ifm. anden metodisk tilgang – eksempelvis interviews – hvorfor det ikke nødvendigvis ville afhjulpet problematikkerne at anvende anden metodisk tilgang.

4.4. Metodisk refleksion

Nærværende undersøgelse er baseret på en kvalitativ tilgang. Begrundelsen for valg af denne metode er, at tilgangen giver mulighed for at forstå virkeligheden, som den opleves af vores undersøgelsessubjekter: ud fra egne personlige tanker, meninger og handlinger (Brinkmann & Thanggaard 2015:31). En kvantitativ tilgang er fravalgt, idet dennes fokus er på at finde sammenhæng i store mængder af data og ikke tillader en dybdegående og nuanceret forståelse af den problemstilling, som ønskes undersøgt (Brinkmann & Tanggaard, 2015:13). Herudover foreligger der, i Danmark, adskillige kvantitative undersøgelser af outlaw biker- og bandemiljøet, hvorimod der på området er en mangel på undersøgelser af kvalitativ karakter.

Hvad angår undersøgelsens kvalitative tilgang, har vi gjort brug af interview og dokumentanalyse som de metodiske tilgange. Redegørelse og refleksioner omkring disse metoder er beskrevet i afsnit 4.2. og 4.3.. Ifølge Kvale og Brinkmann findes der adskillige former for interviews, som alle giver forskellig viden og informationer (Kvale & Brinkmann, 2009:18). Til- og fravalg af interviewformer har taget udgangspunkt i, hvilken tilgang, vi mener, har kunnet give den bedste viden. Her har vi vurderet, at individuelle interviews i højest grad vil generere den nødvendige viden til besvarelse af forskningsspørgsmålet. Argumentationene herfor er, at der med individuelle interviews i højere grad kan skabes en fortrolig og tillidsfuld relation, hvilket vi har fundet vigtigt, når det omhandler følsomme og svære problemstillinger (Brinkmann, 2014:46).

I bagklogskabens lys indser vi, at det ville have kunnet give mere indhold til vores informants fortælling, havde vi valgt en narrativ tilgang. Vores erfaring er, at den narrative tilgang i større grad, end eksempelvis interview, lægger vægt på historien. Tilgangen forudsætter dog, at interviewer forholder sig passiv og ikke kommer med hyppige afbrydelser eller spørgsmål (Sandberg, 2018:236). Med udgangspunkt i vores interview kan vi se, at vi ikke har lykkedes med sådan en tilgang, hvilket vi vurderer, bl.a. hænger sammen med vores informants usikkerhed og ubehag i interviewsituation. Vi tør nu at påstå, at vores hensigt nok har været at gøre situationen ufarlig for informanten, hvorfor vi har haft en mere aktiv rolle i interviewsituationen, end hvad der i udgangspunktet var ønskelig. Men grundet samme forhold er vi usikre på, i hvilken grad det ville have kunnet lade sig gøre faktisk at anvende en narrativ tilgang, da det forudsætter, at informanten er villig til at dele af egen historie og er tryk ved dette. Vi er tvivlsomme i forhold til, i hvilken grad den metodiske tilgang ville egne sig til belysning af outlaw biker- og bandemiljøer i Danmark, da det i forvejen er svært at få målgruppen i tale. Vi tror på, at der er en mulighed for, at metoden vil kunne anvendes, men at dette vil forudsætte, at der skabes en tillidsfuld og fortrolig relation mellem interviewer og informant.

4.5. Forskningsprocessens udfordringer

”Det siger næsten sig selv, at det langt fra er helt uproblematisk eller ufarligt at forske i bander, hvilket måske er en af hovedårsagerne til, at der til trods for problemets omfang stadig ikke findes så meget bandeforskning udført herhjemme, og særligt ikke af uafhængige forskere.”

(Jacobsen & Hestehave, 2018:398).

Det er ingen hemmelighed, at den forskningsproces, der ligger forud for nærværende rapport, har budt på en række forskningsmæssige udfordringer og problematikker, som vi løbende har været nødt til at forholde os til. At det ikke er uproblematisk at forske i outlaw biker- og bandemiljøer, er også problematiseret i eksisterende forskning på området (se eksempelvis Jacobsen, 2012; Pedersen, 2014; Petersen, 2015), og angives – som det fremkommer i ovenstående citat – som mulig forklaring på den begrænsede forskning. Jacobsen og Hestehave (2018) belyser fire udfordringer ved bandeforskningen knyttet til problematikker rundt definition, kompleksitet, adgang og information, samt sikkerhed. Af disse er også vi stødt ind i problematikken rundt definition samt adgang og information. Derudover har vi flere gange i forskningsprocessen funderet meget over troværdigheden i den eksisterende forskning, og ikke mindst troværdigheden i

selvfortællingerne. De følgende afsnit vil redegøre for og reflektere over de to sidstnævnte problematikker.

4.5.1. Adgangen til feltet

”The world of the 1% biker is secretive and dangerous, many are involved in serious crimes and they are well known for their violence and unpredictable behavior. As with the study of deviant groups in general, usual research techniques are often not successful. One percent bikers are not likely to fill out a survey and return it. They rarely grant interviews and respond to questions with “that’s club business”.”

(Barker, 2005:101-102)

Vi vidste og regnede med, at det ville være svært at få fat på informanter til nærværende undersøgelse, hvorfor vi af samme grund – til at starte med – ikke valgte at afgrænse os fra hverken det ene eller det andet. Til trods for, at vi spillede med ret åbne kort, skulle det vise sig at være en særdeles møjsommelig proces at skaffe informanter, der ville deltage i interview. Også kravene ift. interview var vi meget fleksible med. Her tilbød vi at afholde interview på video, telefon eller på den adresse, hvor informanten nu end måtte føle sig tryk. Videre tilbød vi at undlade at optage lyd samt mulighed for at læse transskribering og noter af interviewet.

På et tidspunkt havde vi fem forhenværende outlaw biker- og bandemedlemmer, der havde meddelt deres interesse for undersøgelsen. En efter en faldt de fra med begrundelser som frygt for repressalier og andre personlige forhold. Nogle fik vi blot aldrig kontakt til igen, når interviewet skulle planlægges nærmere, hvorfor forklaringen på frafald i disse tilfælde ikke vides. Under processen med at skaffe informanter har vi, som nævnt (jf. afsnit 4.2.2.), været i kontakt til en række gatekeepers. Mht. vores informants anonymitet kan vi ikke gå nærmere ind på hvilken indgang, der gav bedre resultater end andre. Ligeledes er vores opfattelse, at adgangen til feltet i stor grad afhænger af tiden. Eksempelvis erfarer vi, at flere forhenværende medlemmer i exit vil give større muligheder for adgang til målgruppen.

Som nævnt i indledningen til dette afsnit er problematikker, der bl.a. knytter sig til adgangen til feltet, også blevet belyst i tidligere undersøgelser på området. Petersen (2015) oplyser at have brugt et år på at opsøge og etablere kontakt til unge mænd i bandegrupperinger og skriver videre, at projektet flere gange var ved at opgives. Ligeledes kom Pedersen (2014) til at bruge nærmere tre år på at afholde interviews med de 15 outlaw biker- og bandemedlemmer, der udgjorde

undersøgelsens datagrundlag. Med udgangspunkt i disse informationer ser vi nu, at det var meget ambitiøst at håbe på, at interviews med forhenværende outlaw biker- og bandemedlemmer ville kunne lade sig gøre inden for den tidsramme på fire måneder, som nærværende undersøgelse har haft.

Hvad angår spørgsmålet om den metodiske tilgang, fremkommer det tydeligt i det ovenstående citat af Barker, at andre metodiske tilgange sjældent giver resultater ift. denne målgruppe. Denne problematik underbygges videre af den begrænsede forskning på området. De fleste danske undersøgelser, der fokuserer på outlaw bikermiljøer, har afsæt i registerbaserede og statistiske data, medens der eksisterer yderst få undersøgelser, der belyser feltet fra en kvalitativ tilgang med eksempelvis observationer, dokumentanalyser eller interviews. Det ville derfor mest sandsynligt ikke give et andet resultat ift. adgangen til feltet, havde vi valgt en anden kvalitativ tilgang.

4.5.2. Troværdigheden

En fortælling i retrospektiv kan have mangler ift. den absolutte sandhed, bl.a. idet sociale mekanismer kan være på spil, som gør, at genfortællinger ikke nødvendigvis genspejler, hvordan de reelle begivenheder fremgik. Videre kan genfortællingerne bære præg af selektion, hvor fortællerne kan undlade aspekter af historien for at fremstå på bedste mulige måde. At fortællingerne bliver fortalt ud fra, hvad personer mener, er socialt acceptabelt, kaldes for *social desirability bias* (Fisher, 1993:303). At vores informant, men også Petersen, Jensen, Toxværd og Vestergaard fra (selv)biografierne, i deres selvfortællinger giver indsigt i kriminelle aktiviteter, kan formodes at modsige det, social desirability bias tager udgangspunkt i – at man undlader oplysninger om forhold, der ikke er socialt accepteret. Dette er dog ikke ensbetydende med, at selvfortællingerne afspejler virkeligheden. Selvfortællingerne er nemlig udarbejdet mhp. et publikum, hvilket kan give grundlag for at betvivle deres troværdighed. Vi kan alligevel ikke konkludere, men blot stille spørgsmålstejn ved, hvorvidt fortællingerne afspejler de virkelige hændelser. Spørgsmålet om selvfortællingernes troværdighed er også tidligere belyst, hvorfor vi her henviser til afsnit 4.3.3., for en uddybende refleksion ift. denne problematik. Udfordringen knyttet til selvfortællingernes troværdighed gør sig ikke kun gældende for nærværende undersøgelse, men kan også betvivles i andre kvalitative og kvantitative undersøgelser på området, der baseres på værende eller forhenværende medlemmers beretninger.

Ift. forskningen på området viser det sig, at flere danske undersøgelser udarbejdet af Justitsministeriets Forskningskontor vedr. outlaw bikermiljøet tager udgangspunkt i PED (se

eksempelvis Klement et. al., 2010; Pedersen, 2016; Ribe, 2017). Justitsministeriets Forskningskontor oplyser, at personerne, der er registret i PED som værende outlaw bikermedlemmer, registreres på baggrund af mistanke om medlemskab og ikke ud fra et dokumenteret medlemskab. Videre oplyses der, at kriterierne for registrering ikke er tilgængelige for offentligheden (Klement et. al., 2010; Klement & Pedersen, 2013). Der vides derfor ikke, hvor stærk mistanken skal være – eksempelvis om den alene beror på, om vedkommende omgås personer fra bikermiljøet, om vedkommende har udført kriminalitet forbundet med bikermiljøet, eller om personen skal være i besiddelse af et rygmærke for at blive mistænkt som bikermedlem og dertil registreres i PED. Da denne data ikke er tilgængelig for forskerne og offentligheden, kan det være svært at bedømme troværdigheden i nogle af de undersøgelser, der omhandler bikermiljøet i Danmark.

4.6. Analysestrategi – at finde det væsentlige i materialet

Nærværende undersøgelses empiriske grundlag består af fire (selv)biografier omhandlende forhenværende outlaw bikermedlemmers selvfortællinger fra tiden før, under og efter miljøet samt et enkelt interview med et forhenværende outlaw bikermedlem. Dette afsnit redegør for processen, der har været knyttet til at finde det væsentligste i det empiriske materiale.

Vi har anvendt en deduktiv kodningsstrategi (Møller, 2018:204), hvilket betyder, at vi har foretaget en datareduktion af den indsamlede empiri med udgangspunkt i foruddefinerede temaer. Temaerne er hovedsageligt inspireret af eksisterende forskning og teori på området. De foruddefinerede temaer er fremkommet af bl.a. forskningsspørgsmålet (jf. afsnit 1.2.), men for en god ordens skyld præsenteres de også i nedenstående tabel.

Undersøgelsens tema
Analyssetema nr. 1 – Vejen ind i outlaw bikermiljøet
Analyssetema nr. 2 – Livet i outlaw bikermiljøet
Analyssetema nr. 3 – Vejen ud af outlaw bikermiljøet

Tabel 3: Tabellen viser en oversigt over nærværende undersøgelses temaer.

Udover disse tre foruddefinerede temaer lokaliserede vi et fjerde, meget centralt tema blandt de forhenværende outlaw bikermedlemmers selvfortællinger. Det fjerde tema, hvilket vi besluttede os for at inkludere i nærværende undersøgelse, omhandlede tiden efter outlaw bikermiljøet og bliver

i nærværende rapport omtalt som *livet efter outlaw bikermiljøet*. Temaet er meget lidt belyst i eksisterende forskning, hvorfor det har været svært at understøtte vores fund. Det gør det alligevel ikke mindre relevant at undersøge emnet nærmere, da viden om livet efter outlaw bikermiljøet også i stor grad vil kunne anvendes ifm. det forebyggende arbejde ift. rekruttering af unge til miljøerne. At vi – til trods for at arbejde ud fra foruddefinerede temaer – alligevel formår at lokalisere et fjerde tema, viser, at vi ikke har været forstokkede i vores dataindsamling og datakodning.

I kodningen af det empiriske materiale har vi taget udgangspunkt i de fire temaer. Kodningen har resulteret i de temaer og underkategorier, der kan ses af tabel 4. Vi gør lige opmærksom på, at underkategorierne ikke nødvendigvis fremkommer med den samme titel i det analytiske kapitel. Eksempelvis indgår de forretningsmæssige muligheder og fascinationen af miljøet under overskriften *valget – et rationalitetsteoretisk perspektiv*. Forklaringen hertil ligger i anvendelsen af de kriminologiske teorier, samt med fokus på at skabe et overskueligt og ordentligt kapitel.

Vejen ind i outlaw bikermiljøet	Livet i outlaw bikermiljøet	Vejen ud af outlaw bikermiljøet	Livet efter outlaw bikermiljøet
Opvækstforholdene - Individuelle og familiære risikofaktorer - Livsstilsbetingede risikofaktorer	Kulturen - Hierarkiet - Broderskab - Fællesskab - Power of the patch - Kriminalitet	Træthed ift. livsstilen	Konsekvenserne - En beskyttet tilværelse - Frygt for repressalier - Konsekvenser for andre end de forhenværende medlemmer selv
De forretningsmæssige muligheder	Det negative - krav, regler og opgaver - konsekvenserne	Forventning vs. virkelighed	
Fascination for livsstilen	Det positive - positionen: status og magt - broderskabet, fællesskabet	Hensynet til familien	

Tabel 4: Tabellen viser nærværende undersøgelses temaer og underkategorier efter kodningen af det empiriske materiale.

På denne baggrund har vi foretaget en kvalitativ indholdsanalyse af de fire (selv)biografier, der blev præsenteret i afsnit 4.3.2. Formålet med denne analysemetode beskrives således af Møller (2018:207): ”Formålet er opdagende med henblik på at søge efter underliggende mønstre og

processer.”. Dette har vi forsøgt at opnå ved at holde kodningerne af de fire (selv)biografier op mod hinanden. Til sidst har vi holdt de forhenværende medlemmers selvfortællinger op mod den eksisterende forskning og de kriminologiske teorier. Vores interview med Patrick udgør en ganske minimal del af analysen. Dette skyldes, at vores primære datamateriale er (selv)biografierne. Vi kunne med fordel have inkluderet interviewet i større grad, end hvad vi har valgt at gøre, men grundet tidsmæssige årsager blev dette nedprioriteret til fordel for andre forbedringer i nærværende rapport.

4.7. Undersøgelsens kvalitet

For at sikre undersøgelsens kvalitet har det løbende været nødvendigt at reflektere over processen tilknyttet udarbejdelsen af nærværende rapport. Dette er gjort ved brug af intern og ekstern validitet samt reliabilitet.

4.7.1. Validitet

Intern validitet omhandler spørgsmålet om, hvorvidt vi har undersøgt det, formålet med opgaven var (Kvale, 2009:272; de Vaus, 2001:27-28).

Under udarbejdelsen af nærværende projekt har forskningsspørgsmålene løbende skiftet form, hvilket bl.a. har været et resultat af de, tidligere belyste, metodiske og ressourcemæssige forhindringer, vi har stødt ind i, i forskningsprocessen. Forskningsspørgsmålene er blevet tilpasset bl.a. i takt med, at vi har afgrænset undersøgelsen til udelukkende at omhandle outlaw bikermiljøet. Og videre justeret, da undersøgelsens målgruppe blev konkretiseret; forhenværende outlaw bikermedlemmer af Hells Angels og Bandidos. Da vi løbende har justeret nærværende undersøgelses forskningsspørgsmål, kan det siges at have øget den interne validitet.

Udfordringer ifm. adgangen til (forsknings)feltet blev belyst i afsnit 4.5.1.. Som tidligere beskrevet, skulle den nævnte udfordring få betydning for nærværende undersøgelses metodiske grundlag, hvorfor vi så os nødt til at inddrage dokumentanalyse af et udvalg (selv)biografier fra området, for at kunne besvare undersøgelsens forskningsspørgsmål. Eftersom (selv)biografierne blev udvalgt med udgangspunkt i undersøgelsens forskningsspørgsmål og formål, har vi formået at fastholde det fokus, der var undersøgelsens udgangspunkt, og dermed beholdt en høj intern validitet.

Ekstern validitet refererer til generaliserbarheden af undersøgelsens fund. Med dette menes, om undersøgelsen er repræsentativ for den målgruppe, der undersøges (de Vaus, 2001:28-29). Da det kun er lykkedes os at få etableret ét interview med et forhenværende bikermedlem, kan vi på denne baggrund på ingen måde sige, at udsnittet er repræsentativt for populationen. Ved inddragelse af fire (selv)biografier, der belyser forhenværende outlaw bikermedlemmers selvfortællinger fra miljøet, mener vi, at generaliserbarheden i projektet er styrket. Men idet at nærværende undersøgelse kun tager udgangspunkt i ét kvalitativt interview og fire (selv)biografier, vurderes undersøgelsens eksterne validitet alligevel ikke at være særlig høj.

4.7.2. Reliabilitet

Reliabilitet henviser til opgavens troværdighed, og om resultaterne af undersøgelsen er konsistente. Dette omhandler, hvorvidt samme resultater ville kunne opnås af andre forskere, såfremt undersøgelsen blev gentaget på et senere tidspunkt (de Vaus, 2001:29-30).

Et af problemerne knyttet til reliabilitet er, om interviewpersonerne kan svare anderledes på samme spørgsmål, når undersøgelsen er foretaget af andre forskere. Som Brinkmann og Tanggaard omtaler, så produceres viden i interaktion mellem interviewer og interviewperson (Brinkmann & Tanggaard 2015:31). Derfor er det ikke sikkert, at de fund, der er gjort ifm. interviewet i nærværende undersøgelse, vil opnås af anden forsker, på et andet tidspunkt, hvilket må siges at kunne svække undersøgelsens reliabilitet. For i en grad at kunne imødekomme dette, har vi under udarbejdelsen af interviewguiden samt afholdelsen af interviewet været opmærksomme på ikke at stille ledende og ukonkrete spørgsmål, som kan have forskellige opfattelser fra person til person tilknyttet sig og derfor kan give forskellige svar (Kvale & Brinkmann, 2009:271; de Vaus, 2001:31).

Derudover kunne anvendelse af en semistruktureret interviewform tænkes at have svækket reliabiliteten, idet vi har fuldt informantens fortællinger og stillet uforberedte spørgsmål, som ikke er indgået i interviewguiden. Disse problemstillinger mener vi dog at have imødekommet ved at lade transskriptionen af interviewet indgå som bilag, således at andre forskere vil kunne foretage lignende undersøgelse ud fra samme forudsætninger, som nærværende projekt har haft (Kvale & Brinkmann, 2009:272).

At vi har inkluderet (selv)biografier i undersøgelsen kan i sig selv skabe udfordringer ift. troværdigheden, idet at materialet er udarbejdet mhp. publicering og salg og antageligvis indeholder

en form for underholdningsværdi. Inddragelsen af (selv)biografier vurderes dog at være nødvendig i nærværende undersøgelse på den baggrund, at der ikke foreligger andet materiale, der beskriver de problemstillinger, som ønskes undersøgt.

For at styrke opgavens reliabilitet er gennemsigtighed i projektet vigtig. Gennemsigtighed sikres ved at give læseren en forståelse af den proces, der har ligget forud for projektet. Vi har derfor været opmærksomme på at beskrive vores dataindsamlingsproces og begrundelse for metodevalg nøje, samt de refleksioner og tanker der har knyttet sig til de forskellige stadier og de udfordringer, der er opstået undervejs. Dette er med til at give læseren en forståelse af hele processen og på baggrund af denne kunne bedømme kvaliteten af de resultater, undersøgelsen har fremstillet, samtidig med at det skaber et udgangspunkt for, at lignende undersøgelser kan foretages. I og med at undersøgelsens udarbejdelse samt tilhørende refleksioner foreligger, kan projektets gennemsigtighed vurderes som god og kan i tillæg opnå en grad af reliabilitet. Men som skrevet i ovenstående, vil viden altid produceres i interaktion mellem de indgående parter, hvorfor tilsvarende resultater med lignende undersøgelse ikke med garanti vil kunne opnås. Derfor kan reliabiliteten i sådan en undersøgelse altid betvivles.

Nærværende kapitel belyser undersøgelsens tre fokusområder ud fra den indsamlede empiri, dvs. interview og de fire (selv)biografier, der tidligere er redegjort for. Vi gør opmærksom på, at vægten ligger i (selv)biografierne, da datamaterialet her er større. Interviewet med vores informant Patrick kommer derfor kun til at anvendes i en meget lille grad, nærmere bestemt kun ifm. introduktionen til de forskellige temaer. De tre temaer belyses ud fra et kriminologisk perspektiv, hvor subkulturteorien, teorien om det rationelle valg og udviklingsteorien kommer i spil. Derudover bliver de nye fund holdt op mod den eksisterende forskning på området. For at gøre en så tung del af en undersøgelse, som analysen kan være, noget mere overskuelig og nem at læse, afsluttes hvert af temaerne med en opsamling.

Udover undersøgelsens tre temaer har vi inkluderet et fjerde 'tema': *livet efter outlaw bikermiljøet*. Temaet er minimalt belyst i såvel dansk som international kontekst, men afsnittet vil suppleres med det, vi har kunnet lokalisere af eksisterende forskning på området. Det fjerde tema har vi valgt at inkludere, da vi vurderer, at det giver et godt billede af konsekvenserne af medlemskab i en outlaw bikergruppering, og at sådan en viden med fordel kan anvendes i det forebyggende arbejde på området.

5.1. Analysetema nr. 1 – Vejen ind i outlaw bikermiljøet

“[...] Og så en dag spurgte han bare ‘Det der, det er lige dig, det her’. Og jeg tænkte bare ‘Ja det er det godt nok’. Jeg var jo dum og naiv. Selvefølgelig skulle jeg ind og se, hvad det var for noget.”

Patrick (Bilag 5:6)

Da vores informant Patrick var i 20'erne, traf han beslutningen om at blive en del af outlaw bikermiljøet i Danmark. Den samme beslutning blev også truffet af hovedpersonerne (omtales også forhenværende outlaw bikermedlemmer) i (selv)biografierne. Men hvad har banet denne vej for dem? Hvordan kan vi forstå denne udvikling ind i et liv på kanten af samfundet? Nogle vil argumentere for, at forklaringen findes i samspillet mellem individet og dets omgivelser. Andre igen vil argumentere for at forklaringen findes udelukkende i individet og pågældendes evne til at træffe rationelle valg. Der er også nogle, der argumenterer for, at forklaringen findes i samfundet, nærmere bestemt som et resultat af de sociale forskelle, der findes. Derudover findes der en række

andre forklaringer og opfattelser. Eksempelvis at medlemskab af en outlaw bikergruppering er et resultat af svækkede sociale bånd, eller at det er en måde, hvorpå den pågældende kan opnå en maskulin status og rolle. Vi har i dette afsnit søgt at komme nærmere en forklaring på vejen ind i outlaw bikermiljøet bl.a. ved at anvende subkulturteorien, udviklingsteorien og teorien om det rationelle valg.

5.1.1. Push-faktorerne

Følgende afsnit belyser de faktorer, der i (selv)biografierne nævnes eller fremstår som forhold, der kan have skubbet hovedpersonerne ud i et liv på kanten af samfundet. Afsnittet består af et subkulturteoretisk og et udviklingsteoretisk perspektiv.

5.1.1.1. Den sociale position – et subkulturteoretisk perspektiv

Vi har tidligere redegjort for subkulturteorien (jf. afsnit 3.1.). Albert K. Cohen argumenterer for, at forklaringen på, hvorfor nogle mennesker ender i et liv på kanten af samfundet, er at finde i de sociale forskelle. Mennesker, der er dårligere stillet – m.a.o. befinder sig i en lav social position – vil iflg. Cohen opleve udfordringer, bl.a. ift., at leve op til og overholde de kulturelle og strukturelle referencerammer i samfundet. Som et resultat hertil vil disse personer søge andre, der minder om dem selv, og etablere nye systemer inden for egne rammer: der dannes en subkultur. Outlaw bikermiljøet kan forstås som sådan en subkultur, hvor miljøets medlemmer iflg. Cohen er af lavere social position og dermed dårligere stillet end samfundets borgere i øvrigt. De handler i fællesskab og vender værdier fra middelklassen på hovedet, hvilket betyder, at de lever efter andre normer, regler og med et andet mål for øje, end hvad der er tilfældet i middelklassen. Martin Fryd Petersen, Lars Jensen, Lars Toxværd og René Vestergaard havde alle en opvækst omgivet af adskillige risikofaktorer, som det vil kunne argumenteres for, kan have fremmet risikoen for og medvirket til, at de fire personer på et tidspunkt i deres liv endte op som outlaw bikere i hhv. Hells Angels og Bandidos eller disses supportgrupper.

Petersen og Toxværd fortæller begge om en opvækst i socialt belastede områder. Toxværd fortæller om et naboskab af alkoholmisbrug og husspektakler, og begge de forhenværende medlemmer fortæller om en opvækst, hvor slåskampe og vold udgjorde legen blandt børnene i området (se eksempelvis Toksvig, 2015:11-12; Toxværd 2017:24-27). De socialt belastede områder kendetegnes ofte af borgere, der besidder en række sociale, fysiske og/eller psykiske udfordringer. Man vil derfor antage, at Petersen og Toxværd – baseret på ovenstående informationer – voksede op i en familie og omgivelse af lavere social position end majoriteten. Hvad angår Jensen og

Vestergaard, er informationerne vedr. omgivelserne i opvæksten derimod mangelfulde.

Der gives dog oplysninger om andre aspekter i opvæksten, der kan tyde på en lavere social position sammenlignet med samfundets borgere i øvrigt. Disse aspekter fremstår også mere eller mindre ens for alle de fire forhenværende bikermedlemmer. For alle de fire forhenværende medlemmer gør det sig gældende, at de har haft et svagt og problematisk forhold til skolen (se eksempelvis Toksvig, 2015:15, 22; Jensen, 2013:45-48; Toxværd, 2017:54-57; Graae, 2017:25). Det svage og problematiske forhold til skolen er en konsekvens af en problematisk adfærd, der spænder vidt fra koncentrationsproblematikker, et ordforråd bestående af sprogets værste gloser, anvendelse af tobak og andre rusmidler samt temperament. Eksisterende forskning viser, at et svagt og problematisk forhold til skolen samt brug af tobak og rusmidler i ung alder øger risikoen for senere medlemskab af en kriminel gruppering (jf. afsnit 2.1.1.). Derudover viser forskningen, at unges færdsel i højrisikomiljøer også fremmer denne udvikling (ibid.). Både Petersen, Jensen, Toxværd og Vestergaard har haft få betydningsfulde venskaber i barndommen og ungdomsårene (eksempelvis Toksvig, 2015:11; Jensen, 2013:24, 52; Toxværd, 2017:41; Graae, 2017:29). Petersen og Jensen viste allerede tidligt at tiltrækkes af de kriminelle miljøer, hvilket i den grad kan kategoriseres som værende højrisikomiljøer. Eksempelvis gik Petersen kun i 9. klasse, da han for første gang etablerede kontakt til HAMCs daværende støttegruppe, Red & White (Toksvig, 2015:14-15). Petersen og Jensen er også dem af de fire forhenværende bikermedlemmer, der var mest involverede i kriminalitet som barn og teenager. For Jensens vedkommende udviklede omfanget af hans udøvede kriminalitet sig hurtigt fra små tyverier til vold, narkotika- og våbenhandel samt drab (se eksempelvis Jensen, 2013:25, 74). Alle bortset fra Vestergaard havde også i løbet af ungdomsårene fået fængselsdomme: Toxværd som 17-årig, Petersen som 18-årig (med første tiltale for vold som 16-årig) og Jensen som 21-årig (Toxværd, 2017:70-71; Toksvig, 2015:13, 27; Jensen, 2013:99-102). Med afsæt i subkulturteorien kan vi forstå hovedpersonernes omgang i kriminelle miljøer og få prosociale venskaber som et led i deres søgen efter andre, der minder om dem selv. Eksempelvis andre, der ikke har et godt forhold til skolen, som ryger og tager stoffer, der besidder en særlig holdning eller ideologi, eller som søger spænding i kriminelle aktiviteter. Dette er forhold, som vil kunne siges at have en tiltrækkende effekt på nogle personer, og som derfor først vil beskrives nærmere i afsnit 5.1.2.1.

Vi lever i et samfund, hvor der er konstrueret en ”normal”, dvs. en række kulturelle og strukturelle referencerammer, som vi har til formål at skulle leve efter. Overordnet handler det om at få sig en uddannelse, et godt job, kone/mand og børn samt efterleve samfundets normer og regler. Begrænsede midler kan gøre det svært at leve op til og overholde denne ”normal”. For Petersen,

Jensen, Toxværd og Vestergaard handlede det primært om en problematisk adfærd, der skulle give dem udfordringer ift. venskaber, skole, fritidsinteresser og jobs. Tidligt oplevede de at blive udstødt i større eller mindre grad, hvilket skulle sætte gang i en søgen efter et sted, hvor de oplevede at passe ind. Det kan vi bl.a. se på deres omgang med andre kriminelle unge. Subkulturen skulle her blive løsningen for de fire personer. I klubberne oplevede de fire bedre at passe ind. Det var et sted, der gav mening. Ved at efterleve subkulturens normer og regler opnåede hovedpersonerne en status og succes, hvilken de slet ikke fik mulighed for at opnå i det dominerende samfund, da de ikke formåede at leve op til ”normalen”. På denne måde kan vi forstå samfundets krav og forventninger som værende forklaring på, hvorfor nogle personer tiltrækkes af subkulturer, eksempelvis outlaw bikermiljøet. Teorien kan i en vis grad også anvendes som en forklaring på hovedpersonerne og deres involvering i hhv. HAMC og BMC. Teorien understøttes også af Lars Jensen, der skriver følgende:

“Sandheden er, at de fleste af vores ungdomsrekrutter var underkuede typer, der enten havde oplevet nederlag i skolen, på arbejdspladsen, i familielivet eller i militæret, og som hver dag gik og dukkede sig af den ene eller anden grund. Med en tilknytning til HA kunne de pludselig rette ryggen, følte de.”

(Jensen, 2013:277).

Men virkeligheden er ikke den, at alle med en lav social position og status ender i et liv på kanten af samfundet. Selvom det gjorde for Petersen, Jensen, Toxværd og Vestergaard, var det for to af dem længe en lys fremtid uden kriminalitet. Lars Toxværd fortæller om sine ambitioner som barn ift. en fremtid som revisor eller politiker, og René Vestergaard havde både et godt job, gode venner og to børn, som han var weekendfar til (Toxværd, 2017:17; Graae, 2017). Både Toxværd og Vestergaard efterlevede samfundets normer og regler og forsøgte at leve op til ”normalen” i lang tid. Med afsæt i subkulturteorien var der egentlig ikke rigtig noget i deres barndom og ungdom, der varslende, at de var i risiko for et liv på kanten af samfundet.

5.1.1.2. Vold avler vold – et udviklingsteoretisk perspektiv

Udviklingsteorien argumenterer for, at forklaringen til en kriminel karriere findes i samspillet mellem menneskers personlighedstræk og de sociale omgivelser (jf. afsnit 3.3.). I lighed med subkulturteorien argumenterer også udviklingsteorien for, at en opvækst i ugunstige hjem, skoler og naboskab vil forværre den pågældendes situation og eksempelvis skubbe vedkommende ud i kriminalitet, hvilket blot vil svække vedkommendes sociale bånd til samfundet og fremme sandsynligheden for en vedvarende antisocial og kriminel adfærd (ibid.).

De forhenværende outlaw bikere fortæller om en opvækst i en familie med mor og far. De fleste af dem er også vokset op med en eller flere søskende (Jensen, 2013; Graae, 2017; Toxværd, 2017). Jensen er den eneste af de forhenværende bikere, der oplyser, at hans forældre blev skilt. På dette tidspunkt var han 13 år (Jensen, 2013:32). Flere af de forhenværende bikermedlemmer fortæller også om en voldelig opvækst, og for to af dem deraf et mangelfuldt eller anspændt forhold til deres fædre (Jensen, 2013; Toxværd, 2017; Graae, 2017).

”Min far var vred på samfundet, men hans frustration og afmagt over at føle sig uretfærdigt behandlet gik mest ud over mig. Allerede som helt lille havde jeg en udefinerbar, utryg fornemmelse, når jeg bevægede mig rundt i vores hjem.”

(Jensen, 2013:16)

Forskning har afdækket, at familieopbrud, vold i hjemmet, forældre der fører ringe opsyn eller manglende kontakt til faderen under opvæksten vil kunne øge risikoen for, at den pågældende senere i livet involveres i kriminelle grupperinger – eksempelvis outlaw bikergrupperinger (jf. afsnit 2.1.1.). Ingen af hovedpersonerne fra (selv)biografierne har oplevede, at deres forældre har ført ringe opsyn. Det virker nærmere at være modsat, da der bliver beskrevet forældre, der opmuntrer til skolegang og fritidsinteresser, forældre der belærer i situationer, hvor det er nødvendigt, og forældre der er opmærksomme på deres søns udvikling i den forkerte retning, men som desværre ikke lykkes med at forhindre det. Jensen er som nævnt den eneste af de forhenværende bikere, der har oplevet familieopbrud i barndommen. I tillæg til at han også blev udsat for fysisk vold af sin far, blev han også udsat for psykisk vold. Jensen fortæller nemlig om en ubehagelig følelse af, at yderst få i hans familie egentlig syntes om ham og kunne lide ham (se eksempelvis Jensen, 2013:10, 42). Derudover beretter han om bebrejdelser fra både sin mor og far, der beskyldte ham for at være årsagen til, at deres ægteskab mislykkedes (Jensen, 2013:33). Psykisk vold viser sig ikke at have været fremtrædende, om overhovedet eksisterende, hos de andre tre forhenværende bikermedlemmer. Men som nævnt havde både Toxværd, Jensen og Vestergaard en voldelig opvækst, hvor forældre anvendte fysisk afstraffelse i disciplineringen af deres børn (se eksempelvis Toxværd, 2017:11 Jensen, 2013:18 Graae, 2017:23).

Vold er ikke blot noget, de forhenværende bikere er blevet ofre for. Toxværd (2017:11) skriver, at vold avler vold. Han bebrejder bl.a. sin far for at have fået en side frem i ham – en personlighed – som han senere skulle komme til at være flov over. Det kan synes, at de voldelige oplevelser under opvæksten kom til at gøre både Jensen, Toxværd og Vestergaard mere tilbøjelige

til selv at udøve vold. Som udviklingsteorien argumenterer for, vil deres opvækst i ugunstige hjem, hvor der har været udøvet vold, kunne forværre de pågældendes situation.

”Blev der trykket en bestemt kode, så gik jeg amok: Overlegenhed, dominerende opførsel og nedladende tale. Ting, som jeg forbandt med min far og Egon [storebror], fik mig til at klikke. [...] Det følelsesmæssige kaos fik mig til at opsige min elevkontrakt et halvt år før tid, selvom jeg klarede arbejdsopgaverne flot.”

(Toxværd, 2017:69)

Af citatet ser vi det samspil, som udviklingsteorien argumenterer for. For Toxværd har den vold, han oplevede i opvæksten – både fra sin far og bror – gjort ham selv mere tilbøjelig til at udøve vold, hvilket igen indvirker på hans omgivelser og hans elevkontrakt. For Toxværd er det en specifik hændelse i hans liv som 17-årig, der bliver starten på hans kriminelle karriere: *”Jeg greb fat om den forurettedes hoved, tumlede lidt rundt med ham i min kæmpebrandert, og endte med at løbe ham ind i en mur med hovedet forrest.”* (Toxværd, 2017:70). Med udgangspunkt i dette eksempel kan der argumenteres for, at den oplevede vold i opvæksten muligvis kan have indvirket på vedkommendes personlighed og bidraget til udviklingen af en problematisk adfærd, hvilket eksempelvis kommer til udtryk i et voldsomt temperament, der baner vej for omgang med kriminelle grupperinger, kriminelle aktiviteter og fængselsdomme.

Petersen er vokset op i, hvad der muligvis er en kernefamilie, hvor vold var lodret imod alt, hvad forældrene havde opdraget ham til (Toksvig, 2015:12-13). Af samme grund var han på intet tidspunkt selv blevet udsat for fysisk eller psykisk afstraffelse af sine forældre. Til trods for de trygge rammer fremstår Petersen i biografien som én, der er meget tilbøjelig til at udøve vold. Han får bl.a. sin første tiltale for vold allerede som 16-årig (ibid.:13). Måske kan en voldelig opvækst ikke forklare Petersens involvering med outlaw bikergrupperingen HAMC og dennes supportgruppe AK81, men som subkulturteorien argumenterer for, kan forklaringen bl.a. findes i hans lave sociale position og hans søgen efter andre, der minder om ham selv. Det er tydeligt, at Petersens kriminelle aktiviteter svækker hans sociale bånd til samfundet. Til trods for at han gentagne gange får nye muligheder af familien for at være en god søn; af skole og arbejdsplads for at være en god studerende og ansat – så er vejen til kriminalitet kort, og han ender med at smide sine mange chancer væk gang på gang.

Med afsæt i udviklingsteorien forstår vi, hvordan en voldelig opvækst vil kunne indvirke på ofrets personlighed, der igen vil kunne skabe en ond cirkel: temperament – vold – fængsel –

temperament – vold – fængsel etc., og som svækker de sociale bånd til samfundet.

Både subkulturteorien og udviklingsteorien har i dette afsnit belyst push-faktorer, der kan forklare, hvorfor nogle personer skubbes ud i et liv på kanten af samfundet og som medlem af en outlaw bikergruppering.

5.1.2. Pull-faktorer

Følgende afsnit tager udgangspunkt i teorien om det rationelle valg, når vi her belyser de faktorer, der af (selv)biografiernes hovedpersoner angives som havende en tiltrækkende effekt på dem, dengang de stod overfor beslutningen om at blive en del af outlaw bikermiljøet i Danmark.

5.1.2.1. Valget - et rationalitetsteoretisk perspektiv

Teorien om mennesket som værende rationelt finder netop forklaringen på en kriminel løbebane i individets evne til at træffe egne og frie valg. Videre argumenterer teorien for, at individets beslutninger er baseret på, hvad der for dem giver bedst mening i den givne situation. Valget træffes ud fra overvejelser om goder og omkostninger, og bliver videre påvirket af en række faktorer som eksempelvis individets personlighedstræk, tidligere erfaring og kundskab (jf. afsnit 3.2.).

Det findes en række mønstre i, hvad hovedpersonerne omtaler som faktorer, der tiltrak dem til et medlemskab i outlaw bikermiljøet. Vi har valgt at inddеле faktorerne i to kategorier: *de forretningsmæssige muligheder* og *fascinationen for miljøet*.

De forretningsmæssige muligheder omhandler de goder, som de forhenværende medlemmer knytter til et medlemskab i en outlaw bikergruppering. Især Toxværd og Jensen angiver de forretningsmæssige goder som den primære forklaring på, hvorfor de besluttet sig for at involveres i outlaw bikermiljøet (Toxværd, 2017:183, 220; Jensen, 2013:205, 256). Som Jensen skriver om hans begrundelse for at blive medlem i HAMC: ”[...]fordi det forhåbentlig gav nogle muligheder for at lave endnu flere penge på ulovlig vis – uden at få mere beskidte fingre end nødvendig.” (Jensen, 2013:256). Lignende begrundelse gør sig gældende hos Toxværd, der beskriver jagten efter position og magt: ”Mit kriminelle netværk skulle styrkes, og den altoverskyggende målsætning var at opnå status som en af de helt store bagmænd indenfor hashsmugling.” (Toxværd, 2017:183). Som det fremkommer, var både Jensen og Toxværds forestilling, at en position i outlaw bikergrupperingerne HAMC og BMC ville gavne dem forretningsmæssigt, og at de ville opnå goder som penge og

status.

Disse fund understøtter den eksisterende forskning på området (jf. afsnit 2.1.2.). Den eksisterende forskning angiver bl.a. de økonomiske goder og det store netværk som faktorer, der tiltrækker nogle personer til outlaw bikermiljøet (ibid.). Derudover peger forskningen på, at det i forretningsøjemed giver beskyttelse, at have mærke på vesten, når man skal købe og sælge eksempelvis narkotiske stoffer eller våben. Dette må også siges at understøttes af vores fund og fremkommer bl.a. i Jensens udtalelse: ”[...] uden at få mere beskidte fingre end nødvendig.” (Jensen, 2013:256). Som nævnt fremstår de forretningsmæssige muligheder som den faktor, der ved miljøet i højest grad tiltrak Jensen og Toxværd. Men der gives også eksempler på andre faktorer, der især kan siges at have haft en dragende effekt på Jensen samt Petersen og Vestergaard.

Fascinationen for miljøet omhandler alt fra den ekstravagante livsstil til det meget omtalte broderskab. For Jensen var det HAMCs værdigrundlag – sammenhold, broderskab og loyalitet – der fascineret ham (Jensen, 2013:205, 207, 289). Og lige på dette punkt er Jensen ikke alene. Også Vestergaard og Petersen beskriver en fascination af sammenholdet og fællesskabet (Graae, 2017:40-43; Toksvig, 2015:80). Men for dem angives også en fascination af den ekstravagante livsstil i form af dyre biler, seddelbundter, guldkæder og store fester, hvilket bl.a. fremkommer i nedenstående citat.

”Han havde ingen romantiske forestillinger om tidligere tiders vilde bikerliv, med langt hår, fedtet skæg og ølvomme, tværtimod. Men han havde dyb respekt for Hells Angels, og for deres uomtvistelige magt. Alt omkring dem var så tjekket, syntes han. Der var penge og store biler, tykke guldkæder og fester, hvor sprutten flød i rigelige mængde, og damerne lignede fotomodeller med store silikonebryster og det hele.”

(Toksvig, 2015:74)

Den ekstravagante livsstil virker til at have haft en dragende effekt på de to forhenværende bikere, men til syvende og sidst er der meget, der peger på, at tiltrækningen bunder i miljøets levestil, normer og regler: broderskabet og fællesskabet samt ideologien. Petersen fortæller, at hans motivation for medlemskab i AK81 kun handlede om at finde nogle loyale venner, der delte den samme ideologi som ham: Som havde de samme værdier, fjendebilleder og livsstil (Toksvig, 2015:65, 75).

”Had mod indvandrere og længsel efter et fællesskab. Sammenhold og ægte loyalitet. Slagsmål og spænding. Her stod han sammen med mennesker, som delte hans holdning til tilværelsen. Her kunne han blive en del af et hold.”.

(Toksvig, 2015:60).

Citatet understøtter også den tidligere omtalte subkulturs argumentationer om, at personer, der ikke lever op til det dominerende samfunds normer og regler, vil søge i retning af andre, der minder om dem selv (jf. afsnit 5.1.1.1.), hvilket også kan argumenteres for at være rationelt. Vi ved at bl.a. Petersens opvækst var præget af manglende prosociale venskaber. På denne baggrund kan det give god mening, at Petersen (og de andre tre hovedpersoner) søger andre unge, der minder om ham selv, hvor kulturen er præget af broderskab, fællesskab og loyalitet – forhold, hvilke han ikke har fået taget del af tidligere.

Den eksisterende forskning belyser nøjagtig de selv samme faktorer, der er fremkommet i dette afsnit (jf. afsnit 2.1.2.). Forskningen fandt, at de forhenværende bikere havde fundet fællesskabet og broderskabet tiltrækkende, og at denne faktor i stor grad kunne knyttes til en følelse af og et ønske om tryghed og beskyttelse (ibid.). Nøjagtig det samme kan antages at være tilfældet for flere af hovedpersonerne fra (selv)biografierne. Eksempelvis ser vi, at Petersen soler sig i den tryghed og beskyttelse, som følger med hans omgang med AK81 og HAMC. I sin opvækst frygtede Petersen to tyrkiske brødre med tilknytning til indvandrerbanden *Black Cobra*, men i tiden efter at Petersen kom i kontakt med outlaw bikermiljøet, fik han opbygget et ry og omdømme, der til sidst endte med, at den truende stemning blæste væk, og en ny magtbalance fandt sted (Toksvig, 2015:37-38). Som vi har set ifm. de forretningsmæssige muligheder, giver rygmærkerne også en beskyttelse og tryghed eksempelvis ifm. salg af narkotiske stoffer.

Som nævnt argumenterer teorien om det rationelle valg for, at en kriminel karriere udløber af den pågældendes eget valg, et valg der træffes på baggrund af overvejelser mellem de goder og omkostninger, der følger af den givne beslutning. Herudover argumenteres det for, at beslutningen påvirkes bl.a. af individers personlighedstræk, tidligere erfaring og kundskab. At individernes personlighedstræk har haft en indvirkning på hovedpersonernes medlemskab, er også tidligere blevet belyst i nærværende analysetema. Derudover er det tidligere blevet belyst, at især Petersen og Jensen tidlig var involveret i kriminelle miljøer. På denne baggrund etablerede de kendskab til outlaw bikermiljøet (Toksvig, 2015:14-15; Jensen, 2013:30-31). For Vestergaard blev kendskabet til outlaw bikermiljøet dannet gennem selvbiografien »Mit liv« af Jørn 'Jønke' Nielsen:

”René var frastødt og draget på én gang. Hells Angels var sammenhold, loyalitet og frihed, og Jønke skrev, at pøbelen sendte beundrende blikke mod rockerne, når de kom dundrende på deres Harley-Davidson-motorcykler. De fik respekt, og hvis nogen trådte på dem, stampede de hårdt tilbage. René kunne få helt lyst til at leve sådan et liv, når han læste om det.”

(Graae, 2017:35).

Hovedpersonernes erfaringer og kendskab til outlaw bikermiljøet var i stor grad fokuseret på, hvad personerne anså som positivt ved miljøet, herunder eksempelvis broderskabet, fællesskabet og de forretningsmæssige muligheder. Generelt gør det sig gældende for (selv)biografierne, at oplysninger vedr. overvejelser ifm. medlemskab er mangelfulde. Det fremkommer ingen synlig overvejelserproces forinden medlemskabet, og det kan derfor virke som at beslutningen om medlemskab i hhv. HAMC og BMC udelukkende har været truffet på baggrund af de goder, der var forbundet med medlemskabet. Denne vurdering er også foretaget ud fra det faktum, at de omkostninger, der nævnes, er omkostninger, der er indtruffet i tiden under og efter deres medlemskab, og bærer på ingen måde præg af at være omkostninger, hvilke hovedpersonerne har reflekteret over som en mulighed inden medlemskabet. Fortællingerne er dog alle sammen retrospektive, og vigtig information som eksempelvis overvejelser for og imod medlemskab i outlaw bikermiljøet, kan derfor have gået tabt i genfortællingerne. Omkostninger ifm. hovedpersonernes medlemskab i outlaw bikermiljøet beskrives yderligere ifm. analysetema nr. 2, 3 og 4.

5.1.3. Opsamling

Det første analysetema har belyst vejen ind i outlaw bikermiljøet med udgangspunkt i de fire udvalgte (selv)biografier, subkulturteorien, udviklingsteorien og teorien om det rationelle valg. Derudover har vi knyttet de fund, der er gjort ifm. dokumentanalysen op mod den eksisterende forskning på området. Det viser sig i stor grad at være sammenfald mellem nærværende undersøgelses fund, og hvad den eksisterende forskning angiver som værende forklaringer på, hvorfor nogle personer involveres i kriminelle grupperinger som outlaw bikermiljøet. Kun i mindre grad har der vist sig at være forskelle i de push- og pull-faktorer, der angives af hovedpersonerne. I det store og det hele tillægges forklaringen til de forhenværende bikeres medlemskab bl.a. forhold i opvæksten, eksempelvis ugunstige hjem og omgivelser, samt tiltrækkende faktorer som forretningsmæssige muligheder og fascination af broderskabet, fællesskabet og den ekstravagante livsstil.

5.2. Analysetema nr. 2 – Livet i grupperingen

”Ja, folk skal vide, hvad det [livet i bikermiljøet] egentlig handler om. Alt de står og siger, det er altså løgn.”

Patrick (Bilag 5:18)

I ovenstående citat kommer Patricks mening om bikermiljøet til udtryk: at det hele er løgn, og at forventningerne til bikerlivet ikke stemmer overens med virkeligheden. Følgende analysetema undersøger livet i outlaw bikermiljøet med afsæt i de forhenværende bikeres selvfortællinger og den eksisterende forskning på området.

5.2.1. Kriminalitet

Som det fremgår af den eksisterende forskning (afsnit 2.2.2), lader det til, at det er svært at være en del af bikermiljøet uden at begå kriminalitet. Dette viser sig også at være tilfældet blandt de fire forhenværende outlaw bikermedlemmer. Jensen udtaler sig eksempelvis om forbindelsen mellem hvervning af nye medlemmer til bikermiljøet og kriminalitet:

”Hvervning er en vigtig del af Hells Angels-maskineriet, og jeg synes, det er både absurd og interessant, at HA i dag kan slippe af sted med at sige, at man ikke hverver folk med henblik på kriminalitet. Selvfølgelig gør man det. Det er den absolut eneste grund til, at man hverver folk.”

(Jensen, 2013:278)

Som det fremgår af udtalelsen, hævder HAMC, at kriminalitet ikke indgår i deres gruppering. Denne påstand er også at finde i Barkers (2011) forskning (jf. afsnit 2.2.2). Hans forskning påviser, at outlaw bikerklubberne ikke vil vedkende sig, at kriminalitet er en del af deres organisation, lige såvel som ovenforstående citatet viser, at HAMC ikke anser sig selv for at hverve medlemmer mhp. kriminalitet. Men hvordan er forholdet så mellem bikermiljøet og kriminalitet?

At kriminalitet er en stor del af bikermiljøet, kommer til udtryk hele vejen igennem fortællingerne i alle fire (selv)biografier, hvor den ene kriminelle handling efter den anden bliver oplistet. Petersen, Jensen, Toxværd og Vestergaard oplyser alle, at de i en eller anden grad har udført kriminelle handlinger på vegne af deres bikerklub. Det har været kriminalitetsformer som voldsforbrydelser, narkotikahandel og smugling, tyveri og økonomisk kriminalitet (se eksempelvis

Jensen, 2013:210, 211, 280; Toksvig, 2015:82, 151, 219; Toxværd, 2017:222-229; Graae, 2017:83, 134, 371). Hertil eksemplificerer Petersen, hvordan vold er en stor del af miljøet: *"Vold er så integreret i den verden. Det var nærmest en løsning på alt."* (Toksvig, 2015:134). Citatet tegner et godt billede af, hvor stor en del voldskriminalitet er af bikermiljøet. Dette korresponderer med de resultater, Klement (2016c) finder frem til i sin forskning, nemlig at voldsforbrydelser er den form for kriminalitet, bikere oftest bliver straffet for (jf. afsnit 2.2.2.).

Men hvad er så med til at motivere medlemmerne til at udføre kriminalitet? Som Jensen udtrykker: *"Sælg nogle stoffer, så er du dygtig, røv en bank, så er du bedre. Slå et andet menneske ihjel, så er du Filthy Few og kan te dig, som du vil."* (Jensen, 2013:257). Citatet er et godt eksempel på sammenhængen mellem kriminalitet og tilegnelse af status. Dette er det indtryk, Jensen får af HAMC: jo grovere kriminalitet, der bliver begået, jo højere status opnår man. I den eksisterende forskning omtales status som et af de positive aspekter ved medlemskabet (jf. afsnit 2.2.1.).

5.2.2. Hierarki og udnyttelse

Ift. indgang til miljøet og hierarkiet i grupperingerne synes det at være prøvemedlemmer, som har det hårdest i miljøet: *"Prøvemedlemmer skal stå sammen, for I skal gennem en hård tid."* (Graae, 2017:385). Alle hovedpersoner i (selv)biografierne har gået igennem en periode som prøvemedlemmer, nogle længere end andre, hvor de udtrykker det som en hård tid og ser frem til, at på et tidspunkt vil det være dem, der kan kommandere rundt med medlemmer af lavere rang (Toksvig, 2015:216; Graae, 2017:297; Jensen, 2013:222, 224; Toxværd, 2017:208). Dette viser sig at stemme overens med den forskning, der findes på området. Quinn & Forsyth (2011) omtaler, at rygmærket og dets status og tilhørende magt kan blive udnyttet til at få prøvemedlemmer til at udføre opgaver for én eller at få voldsforbrydelser delegeret til medlemmer med lavere status end én selv (jf. afsnit 2.2.2). At blive beordret til at påtage sig ansvar for andres kriminelle handlinger er også noget, som beskrives i (selv)biografierne. Petersen oplever det på egen krop, når han bliver beordret til at kende sig skyldig i en forbrydelse, begået af et medlem med højere status end ham selv (Toksvig, 2015:316). Dertil bliver dette også italesat af Toxværd, hvor et laverestående medlem skal påtage sig ansvar for en straf om narkotikahandel for en tidligere præsident af BMC (Toxværd, 2017:358).

For at vende tilbage til hvervning af medlemmer lader der til at være en grad af kynisme forbundet med, hvordan prøvemedlemmer bliver rekrutteret til miljøet – rekruttering sker på baggrund af udnyttelse, til egennytte for de fuldgældige medlemmer:

”[...] at det lige nu handlede om at få folk ind, så man kunne se, hvem der virkelig kunne bruges til noget. De bedste kunne med tiden avanceres til Hells Angels, mens resten ville ryge ud, når krigen først var overstået.”

(Toksvig, 2015:204).

”I Hells Angels er der en klar definition for, at det er hangarounds, prøvemedlemmer og aspiranterne fra for eksempel AK81, der skal lave det beskidte arbejde. Hells Angels i Danmark er meget specialiseret i at hverve unge mænd, der kan undværes, hvis de skulle blive dræbt eller anholdt.”

(Jensen, 2013:402).

Som de to ovenstående citater anviser, så fortæller Petersen og Jensen om, hvordan medlemmer bliver rekrutteret på baggrund af at skulle udføre beskidt arbejde og bevise, at de egner sig som fuldgældigt medlem. Dette stemmer overens med den eksisterende forskning, som nemlig hævder, at rekruttering sker ud fra, hvilke kriterier medlemmer viser sig at opfylde (jf. afsnit 2.2.2). Videre oplyser den eksisterende forskning, at medlemmer føler sig tvunget til at udføre ubehagelige opgaver i frygt for afstraffelse eller den konsekvens, modsigelse af et fuldgældigt medlems ordre kan have, eller som bevis på deres loyalitet til miljøet (ibid.). Dette er noget, som også kommer til udtryk i (selv)biografierne. Som Toxværd udtrykker det: *”Jeg er kun en lille brik. Bandidos er så store, og jeg ofrer mig gerne i den sammenhæng.”* (Toxværd, 2017:210). Ud fra dette citat vises, at klubben bliver sat over prøvemedlemmernes egne interesser, og at medlemmerne er villige til at gøre alt for klubben.

Videre oplyser Petersen, Jensen, Toxværd og Vestergaard, at opgaver bliver udført for at bevise sit værd og loyalitet eller som konsekvens af at opretholde en facade som modig eller frygtløs (se eksempelvis Jensen, 2013:257; Graae, 2017:104; Toxværd, 2017:214; Toksvig, 2015:174, 245). Derudover forklarer Jensen, at opgaverne blev udført på baggrund af frygten for at blive smidt ud af klubben: *”Det lå i luften, at hvis jeg ikke gjorde, som jeg blev bedt om [...] så blev jeg smidt ud af klubben.”* (Jensen, 2013:287). Som Petersen også udtrykker det i nedenstående citat, handler det om at følge ordrer og regler i klubben. Hvis dette ikke blev overholdt, kan man risikere repressalier eller, som Jensen også udtrykker, at blive smidt ud af klubben (jf. ovenstående citat). At være en del af fællesskabet nævnes også som en faktor for, hvorfor ordrer bliver fulgt, uden at sætte spørgsmålstejn: *”Det er kun deres love og regler, der tæller, og dem bliver man nødt til at respektere, for man vil jo ikke smides ud eller have bank. Man vil også gerne være en del af*

fællesskabet.” (Toksvig, 2015:72). Her er ønsket om at være en del af fællesskabet så gennemtrængende, at det kan få prøvemedlemmer til at gøre næsten hvad som helst. Drømmen om fællesskabet blev også belyst i analysetema nr. 1 som forklaring på, hvorfor nogle tiltrækkes af outlaw bikermiljøet.

Dog kan ønsket om at vise sin loyalitet til fællesskabet og vise sit værd være på bekostning af, at ens personlige grænser bliver overskredet, som også oplyst i den eksisterende forskning om livet i grupperingen (jf. afsnit 2.2.2.). Petersen udtrykker sin utilfredshed over at få ordrer om at slå et andet menneske ihjel. Videre udtaler han sig om hadet til de mennesker, der får ham til at gøre det, og at han af egen vilje aldrig ville have begået mord (Toksvig, 2015:254). Dette viser, hvor stor magt klubben har over medlemmerne.

”Men nu da det kom til stykket og blev en helt konkret ordre om at skyde et andet menneske, var der noget, der vred sig i ham. Han havde overhovedet ikke lyst. Men det var der jo ikke noget, der hed.”

(Toksvig, 2015:233).

At føle at grænser kan blive overskredet ved at begå mord, kommer ligeledes til udtryk hos Toxværd. Selvom han udtrykker, at han vil gøre alt for klubben, så oplever han også en lettelse over, at forespørgslen om at begå mord for klubben ikke bliver en realitet i hans tid som bikermedlem (Toxværd, 2017:210).

5.2.3. Det negative ved outlaw bikermiljøet

Ud over de forhenværende bikeres italesættelse af kriminalitet og udnyttelse som negativt ved miljøet findes her også andre negative aspekter. Ud fra den eksisterende forskning viser det sig, at medlemmerne af bikermiljøet udtrykker en træthed ift. kravene stillet af klubberne (jf. afsnit 2.2.3.). Eksempelvis indgår der mange praktiske opgaver, som skal udføres af medlemmerne. Dette er især opgaver som rengøring, madlavning, vagtopgaver og chaufføropgaver samt kravet om at stå til rådighed for klubben hele tiden. Dette er noget, hovedpersonerne fra (selv)biografierne italesætter:

”[...] selv om Fryd stadig kunne blive imponeret over det store, overdådigt indrettede hus, så var han jo ikke blevet AK81'er for at skure lokummer eller vaske gulvet [...] Det var sgu ikke det, vi blev lovet [...].”

(Toksvig, 2015:145).

Citatet viser, at forventningerne til livet i bikermiljøet ikke er, som først antaget. Petersen havde ikke forventet, at livet som medlem af AK81 ville indebære rengøringsopgaver. Også andre praktiske opgaver får hovedpersonerne til at udtrykke utilfredshed over livet i miljøet. Vestergaard italesætter bekymringen om, hvorvidt livet som medlem af MS62 vil føre til andet end slavearbejde (Graae, 2017:105). Dette gør sig også gældende for Jensen, som er træt af at blive behandlet uhensigtsmæssigt og hele tiden at føle sig overvåget af de fuldgyldige medlemmer (Jensen, 2013:224).

”Vi skulle allesammen fornemme hadet, ”magtmaskinen”, der kunne tromle os på ingen tid, men så længe vi kritikløst fulgte Nationalens ordre, så var vores frelse sikret. Det var måden, hvorpå man lagde brikkerne til magten i Nationalen.”

(Toxværd, 2017:212).

Her reflekterer Toxværd over, hvorfor medlemmer med en lavere status skal udføre opgaver og få en dårlig behandling af medlemmer med en højere status. Han ser det som værende en del af magtstrategien: at medlemmerne skal føle sig mindreværdige, og så længe de følger ordrer, så har de sikret medlemskab.

Derudover skaber kravet om at stå til rådighed en stresstilstand for nogle af hovedpersonerne. Som Jensen udtrykker det: *”Det er hårdt at leve som rocker, man er hele tiden stresset og i krigstilstand.”* (Jensen, 2013:404). Dette er også noget, som gør sig gældende for Petersen, som udtaler sig om træthed af det hektiske liv i klubben (Toksvig, 2015:255). I tillæg udtrykkes der:

”[...] Fryd var næsten altid i klubben. Det var han nødt til, følte han. Der var forventninger og forpligtelser [...] Det var anstrengende og slet ikke sjovt længere. Uafbrudt skulle man være på vagt.”

(Toksvig, 2015:232).

Den eksisterende forskning viser, at det stressende liv grundet kravet om at stå til rådighed for klubben har en konsekvens for medlemmernes privatliv. Alle hovedpersoner i (selv)biografierne udtrykker, hvordan livet har ændret sig ift. familieliv efter medlemskab af bikermiljøet. Dette gør sig både gældende ift. børn, hvor Vestergaard, Jensen og Toxværd ikke ser meget til deres (Graae, 2017:131; Jensen, 2013:318-319; Toxværd, 2017:287). For Petersen, som ingen børn har, har konsekvensen udvist sig ift. kontakten til forældrene (Toksvig, 2015:221), hvilket ligeledes gør sig

gældende for Jensen, som ikke har meget kontakt til forældrene og søskende efter optagelse i miljøet (Jensen, 2013:340). Ift. to af hovedpersonerne er det tilfældet, at forældrene har sat deres grænser og krav. For Toxværd har forældrene meldt ud, at de ikke længere vil lægge efternavn til hans kriminelle livsstil (Toxværd, 2017:235). Dertil meddeler Vestergaards forældre, at han ikke er velkommen i deres hjem iført vesten (Graae, 2017:165-166). Dette viser, at livet i en bikergruppering også får sociale konsekvenser, da medlemmernes egen familie tager afstand fra dem grundet deres færden i det kriminelle miljø. Derfor får det ikke kun konsekvenser for familien, men også for medlemmet, da hans familie ikke ønsker at omgås ham, så længe han har den levevej. Dette kan være medvirkende til at styrke medlemmets tilhørsforhold til klubben, som allerede anses som ens familie. Som Vestergaard citerer: *”Alle medlemmer var ens brødre og familie [...]”* (Graae, 2017:293). Dette stemmer overens med den eksisterende forskning, hvor bl.a. Hestehave (2013) hævder, at bikerklubben kan blive en form for erstatning for ens biologiske familie (jf. afsnit 2.2.3.).

Dog er kontakt til familien ikke det eneste, som det hektiske liv i bikermiljøet påvirker. Ud fra (selv)biografierne finder to af hovedpersonerne, Vestergaard og Petersen, det svært at beholde et job, efter de er blevet optaget i en bikergruppering. Begge nævner fester som en primær grund til, at hverdagen og et almindeligt liv med job ikke fungerer. Dette stemmer overens den med forskning, som hævder, at job og familieliv er svært at bibeholde som bikermedlem.

”I MS26 festede René mere, end han nogensinde havde gjort før [...] og søvn fik han mindre og mindre af. [...] Han faldt i søvn, når han var på vagt i STARK [...] Og så blev René fyret.”
(Graae, 2017:133).

”[...] han havde rigeligt at gøre i klubben, så mange fester, joints, streger og slagsmål, at han nærmest ikke havde tid til at gå på arbejde alligevel”
(Toksvig, 2015:69).

Andre negative sider ved livet som outlaw biker er den konstante overvågning fra politiet. Eksempelvis udtrykker Toxværd følgende: *“Jeg vidste godt, at jeg bare skulle træde en millimeter ved siden af, og så ville jeg igen sidde i fængsel.”* (Toxværd, 2017:284). Den kriminalitet, som medlemmer af en bikergruppering udfører i deres tid i miljøet, som beskrevet i afsnit 5.2.2., er medvirkende til, at politiet har ekstra fokus på bikermedlemmerne. Toxværd, Jensen og Vestergaard oplever alle tre en udvidet overvågning af politiet (se eksempelvis Toxværd, 2017:166, 372; Jensen, 2013:275; Graae, 2017:174). At de bliver overvåget, er medlemmerne også meget opmærksomme på og handler derfor meget forsigtigt. Bl.a. er hovedpersonerne varsomme med at omtale emner,

som kan medføre straf, på de steder, de ved, at politiet har lydovervågning. Som Jensen eksemplificerer det: ”*Som HA ’er var jeg konstant overvåget af politiet, der aflyttede både telefoner og rum [...]*” (Jensen, 2013:275). Dette gør sig også gældende for Vestergaards vedkommende: ”*[...] Man gik ud af klubhuset uden telefoner, når snakken ville falde på et emne, politiet ikke måtte høre noget om*” (Graae, 2017:139). Dette er ligeledes noget, der ses i Toxværd og Petersens fortællinger, hvor de udviser stor forsigtighed, således at de ikke kunne sættes ifm. den kriminalitet, de udførte (Toxværd, 2017:377; Toksvig, 2015:249).

Til trods for at miljøet udviser mange negative sider, oplever hovedpersonerne at være fastholdt i miljøet. Vores fund viser, at det kan være svært at slippe ønsket om broderskabet og fællesskabet, som findes i bikermiljøet. Lige som dette er en tiltrækkende faktor for, at personer opsøger outlaw bikermiljøet, så er det også dette, som kan være en motiverende faktor for at blive i grupperingen. Petersen udtrykker: ”*[...] det var i klubben, hans liv og hverdag var nu. Det var i klubben, han var noget.*” (Toksvig, 2015:142). Dertil ses anerkendelse som en motiverende faktor for at blive i miljøet for nogle af hovedpersonerne, som i Petersens citat: ”*Nattens anerkendelse fra klubkammeraterne havde boostet hans tro på sig selv og sin plads i fællesskabet. Han kunne næsten ikke huske, at han overhovedet havde været i tvivl.*” (Toksvig, 2015:282). Med dette citat ses, at der ikke er langt fra træthed af miljøet til at føle sig værdsat og anerkendt. Det viser, at livet i bikermiljøet kan være meget turbulent, og anerkendelsen kan være med til, at medlemmerne vil præstere endnu bedre. Belønningen kan i sidste ende resultere i status som fuldgældigt medlem. Dette er også noget, Jensen udtaler sig om. Han nævner, at følelsen af at være noget specielt, har fastholdt ham i HAMC i længere tid, end hvad han burde have været (Jensen, 2013:299). Ud fra den eksisterende forskning tilkendegiver Pedersen (2014), at anerkendelse er en tiltrækkende faktor (pull-faktor) ved miljøet, såvel som en motiverende faktor for fortsat medlemskab, trods den turbulente behandling (jf. afsnit 2.2.1.).

I tillæg ses status og image som et gode ved at være tilknyttet miljøet. Vestergaard tilkendegiver, at følelsen af at føle sig vigtig, er noget positivt ved miljøet: ”*[...] han nød også følelsen af, at gud og hvermand i Nykøbing hilste, når ham og rockerbossen trillede forbi*” (Graae, 2017:114-115). Dertil oplever Vestergaard en ærefrygt og stolthed, når han er iført sin vest (ibid.:291). Herudover kan frygt også være tilknyttet biker-imaget. Petersen omtaler følelsen af bekræftelse, når der konstant bliver talt om den klub, han er en del af. Bekræftelse kommer ligeledes til udtryk ved at blive omtalt som en morderisk forbryder, da dette får ham og hans klub til at fremstå skræmmende og frygtet udadtil (Toksvig, 2015:161). Trods de negative sider ved miljøet formåede hovedpersonerne at fokusere på de positive aspekter ved miljøet, hvilket kan have

besværliggjort processen med at forlade miljøet. Dette vender vi tilbage til i analysetema nr. 3, afsnit 5.3.3.

5.2.4. Forventninger vs. virkelighed

I sin selvbiografi opstiller Jensen et realitetsbillede af bikermiljøet og af de fuldgyldige medlemmer. Her viser det sig, at forventninger ikke stemmer overens med virkelighedsbilledet. Dette gør sig gældende ift. de fuldgyldige medlemmer, som iscenesætter sig selv som farlige krigere, men som i virkeligheden ikke tør eller vil udøve personfarlig kriminalitet (Jensen, 2013:275, 402). Iscenesættelsen får nye medlemmer til at tro, at vejen til accept i bikermiljøet derfor er at slå ihjel, hvilket kan være med til at forklare, at prøvemedlemmer udfører opgaver, som eksempelvis i Petersens tilfælde mord, uden at tøve eller sætte spørgsmålstejn ved situationen. Opfattelsen om, at fuldgyldige medlemmer ikke har udrettet noget for klubben, gør sig også gældende for Petersens vedkommende, som undrer sig over, hvad de fuldgyldige selv har leveret, andet end at kommandere rundt med folk (Toksvig, 2015:169).

For nogle af hovedpersonerne i (selv)biografierne er forventninger om omdømme også et aspekt, som viser sig ikke at stemme overens med den virkelighed, der er i bikermiljøet. I nedenstående citat omtaler Jensen omdømme udadtil som en facade, der bliver stillet op:

”Jeg hører meget sjældent positive historier om såkaldte brødre – tværtimod, så mindede både Vridsløselille, men også især Horsens meget om en flok piger i 8. Klasse, der udadtil foregav at holde sammen, men i virkeligheden ikke brød sig om hinanden og gerne ofrede såkaldte brødre for at komme til tops. [...] Omvendt, [...] når man talte med folk udenfor klubben – så var det væsentligt, at alle blev fremstillet som supermænd, fordi det handlede om at fremstille klubbens medlemmer som noget særligt for egen vindings skyld.”

(Jensen 2013:286).

Jensen citerer, at klubben udadtil vil opretholde en facade, hvor alle medlemmer er supermænd. Eksemplet viser, hvordan klubben ønsker at fremstå udadtil, og dette er ligeledes det indtryk, Petersen har af bikermiljøet. Han udtaler, at bikermiljøet med store mænd med tatoveringer virker som en flok børnehavebørn af sladder og jalousi (Toksvig, 2015:147). At snakke miljøet op til at være mere spændende, end det i virkeligheden er, kommer også til udtryk i den eksisterende forskning (jf. afsnit 2.2.3.).

I (selv)biografierne kommer det også til udtryk, at broderskabet ikke altid er, som først antaget:

"[...] alle de fine ord om broderskab og kontant afregning blev gradbøjet til fordel for personlige relationer og interesser. Alle talerne om loyalitet blev til tom snak, når det gjaldt. Klubben af store mænd med rygmærker og tatoveringer virkede som en børnehave af sladder og jalousi."

(Toksvig, 2015:147).

Dette citat af Petersen viser, at broderskabet bliver sat til side til fordel for egne interesser, og at broderskabet kun gør sig gældende, når man har brug for hjælp. Dette er også noget, Jensen påpeger i sin selvbiografi: at der ikke findes noget broderskab, der bakker op og viser loyalitet (Jensen, 2013:268). Videre omtaler Jensen miljøet som egoistisk, uden følelser og medmenneskelighed, og at man kun overlever, hvis man er ligeglad med sine brødre (ibid.:289). Også Toxværd fik indblik i, hvordan nogle af de øverste i BMC ville tage alle midler i brug til fordel for egne interesser (Toxværd, 2017:180-181). Videre udtrykker Toxværd usikkerheden i miljøet om, at man ikke ved, om man får opbakning af sine såkaldte brødre, eller om de vender en ryggen. Nedenstående citat viser den overfladiskhed, broderskabet kan være, og at ens brødre kan gå imod én ved det mindste. *"[...] hvor man ikke skulle gå rundt og frygte, at man kunne blive solgt til stanglakrids ved den mindste lejlighed."* (Toxværd, 2017:308). Usikkerheden ved broderskabet kommer også til udtryk i Graae (2017): *"Det er lige meget, hvor gode venner I er. På et tidspunkt kommer de efter dig. Så få noget på dem, og brug det."* (Graae, 2017:238). Her får Vestergaard det råd fra en af sine klubkammerater, som har været en del af miljøet længe, at venskabet ikke varer for evigt, derfor skal han få noget at beskytte sig selv med, når broderskabet viser sig falsk og overfladisk.

5.2.5. Opsamling

Dette analysetema har givet indblik i livet i outlaw bikermiljøet, hvortil der viser sig at være negative såvel som positive sider tilknyttet. På baggrund af analysen kan det konkluderes, at medlemmer fortsat bliver i bikergrupperingerne, på trods af uhensigtsmæssig behandling og udnyttelse. Her viser det sig, at fastholdelse i miljøet kan ske gennem anerkendelse fra højerestående medlemmer, og at ønsket om fuldgyldigt medlemskab skaber motivation, på trods af træthed af de krav, der stilles medlemmerne. Hertil har denne analysedel vist, at forventninger til medlemskab i en bikergruppering ikke stemmer overens med den virkelighed, livet i grupperingen

viser sig at være. Her er det bl.a. forventningen om det stærke broderskab og sammenholdet, som viser sig falsk og skaber træthed af miljøet.

5.3. Analysetema nr. 3 – Vejen ud af outlaw bikermiljøet

”Da jeg skulle have mit barn. Der var jeg nødt til at stoppe.”

Patrick (Bilag 5:5)

Efter en periode på nærmere 10 år besluttede vores informant Patrick sig for, at tiden var inde til at forlade outlaw bikermiljøet. Beslutningen blev truffet på baggrund af hans barns fødsel. Også hovedpersonerne i (selv)biografierne traf på et tidspunkt beslutningen om at forlade miljøet. Følgende analysetema har haft til formål at belyse den proces, der knyttede sig til hovedpersonernes vej ud af miljøet. Afsnittet er bygget op således, at vi til at starte med præsenterer de push- og pull-faktorer, der har skubbet og tiltrukket Petersen, Jensen, Toxværd og Vestergaard i en alternativ retning, væk fra outlaw bikermiljøet. Dernæst følger en analyse af processen hertil, som tager afsæt i udviklingsteorien.

5.3.1. Push-faktorer

Ved dokumentanalysen er der blevet afdækket flere push- end pull-faktorer ifm. vejen ud af miljøet for Petersen, Jensen, Toxværd og Vestergaard. En af de push-faktorer, der melder sig hos alle de fire forhenværende medlemmer – og som så småt er blevet beskrevet i foregående analysetema – er en oplevet **træthed ift. livsstilen** som outlaw bikermedlem (se eksempelvis Toksvig, 2015:169; Jensen, 2013:224; Toxværd, 2017:352; Graae, 2017:253, 289). Denne træthed knytter sig i stor grad til de opgaver, krav og regler, der kom til at fylde hverdagen for medlemmerne i outlaw bikermiljøet. Hertil gives eksempler på krav om at stå til rådighed, chaufføropgaver samt regler om degradering af et medlems position.

”Det var et taberliv, han levede. I lang tid havde han affundet sig med hundelorten, der skulle ædes, før han kom i nærheden af det liv, Benny og Chester levede. Men han var ikke kommet så meget som en centimeter tættere på [...]”.

(Graae, 2017:253)

Vestergaard fortæller, at han følte sig som en slave af BMC og giver flere eksempler på, hvor opslidende og krævende livet som outlaw bikermedlem oplevedes at være for ham: *”Det var*

næsten, som om den indkaldelse til fem måneders afsoning var det eneste lyspunkt i et liv som prospect, der var ved at slide René op.” og ”Og dråben var, at han havde fået at vide, at han skulle sygemelde sig på Danish Crown for at køre som chauffør for Joey.” (Graae, 2017:336 og 253). Det var dog ikke sidstnævnte, som blev dråben for Vestergaard og hans medlemskab i BMC. Grundet et defekt kabel på hans motorcykel, som han ikke havde fået lavet, fik Vestergaard besked på, at han ville degraderes til hangaround (ibid.:438). Dagen efter, han modtog denne besked, valgte Vestergaard at smide sin pistol i vandet fra Frederik d. 9's Bro i Nykøbing Falster og stikke af fra livet i BMC (ibid.:440). Dette blev starten på hans forsøg på at lægge fire år i Bandidos bag sig.

Vestergaard var dog ikke den eneste, der oplevede at blive degraderet til en lavere position i klubben. Også Lars Toxværd blev degraderet til medlem på prøve, og også han overvejede i et splitsekund, om han på dette tidspunkt skulle forlade grupperingen. Til forskel fra Vestergaard valgte Toxværd på daværende tidspunkt at acceptere degraderingen og i stedet håbe på en stille og rolig exit ud af miljøet et til to år senere (Toxværd, 2017:352). For Toxværd blev det en gradvis afstandtagen til miljøet, hvor han til sidste valgte at forlade det pga. træthed ift. livsstilen: *”Jeg gad ganske enkelt ikke længere spille mit liv på at rende rundt og spille idiot. Disciplene i Bandidos havde udnævnt mig som fjende, og jeg lod det være op til dem at lægge ud.”* (Toxværd, 2017:389).

Også Petersen og Jensen giver udtryk for at være trætte af livsstilen som outlaw bikermedlemmer, men hos dem fremstår denne faktor ikke som den afgørende, hvilket den må siges at gøre hos Toxværd og Vestergaard (jf. ovenfor). For Petersen virker det til, at det har været et samspil mellem push- og pull-faktorer, der har motiveret ham til at ville forlade miljøet. Push-faktorerne handlede i større grad om **en uoverensstemmelse mellem hans forventninger til bikerlivet og virkeligheden.**

”Han havde troet på Hells Angels. På sammenholdet og broderskabet. Han havde set sig selv som en, der ikke fandt sig i noget, men i virkeligheden havde han fundet sig i det hele. Han havde slugt fornærmelser og uretfærdigheder i forventning om, at regnskabet ville gå op til sidst. Han havde været naiv, tænkte han. En marionetdukke.”

(Toksvig, 2015:343)

Oplevelserne fra miljøet gav Petersen en følelse af skuffelse og afsky, og hans mission om at hjælpe andre som ham, hvad enten de er på vej ind i miljøet eller søger en vej ud, etableredes: *”Han ville vise verden, hvor falsk og ulækkert rockermiljøet var. [...] Han ville flå myten om det guldrandede broderskab i stykker.”* (Toksvig, 2015:477). I tillæg til den oplevede

uoverensstemmelse mellem forventning og virkelighed oplevede også Petersen at **fortryde fortiden** og de valg, han har truffet:

”I takt med at hans hjerne blev mere og mere klar, efterhånden som den blev fri af det massive forbrug kom også erkendelsen af, hvor meget han havde mistet, og hvor meget han egentlig havde spildt sit liv og brændt sine muligheder. Han blev slynget rundt mellem dårlig samvittighed over sin fortid og angst for fremtiden.”

(Toksvig, 2015:349)

”Hvad var det, han havde gjort? Hvad fanden var det, han var blevet til? Hvad var det for en fremtid, han havde skabt for sig selv?”

(Toksvig, 2015:317)

Også Jensen og Vestergaard oplevede en uoverensstemmelse mellem deres forventninger til bikerlivet og virkeligheden: *”Broderskabet var en tom skal, reglerne var i virkeligheden mere et tilfældighedernes anarki og hverdagen var bøvl, bavl og kællingeagtige intriger.”* (Jensen, 2013:320). For Vestergaard var det især det falske broderskab, der medførte en oplevelse af skuffelse: *”Ikke en eneste mødte op i retten den 28. oktober for at støtte, hverken fra Bandidos eller fra MS62. Det skuffede René dybt. Han tog jo straffen for klubben.”* (Graae, 2017:267).

De fund, der er blevet afdækket i dokumentanalysen, understøttes også af den eksisterende forskning på området (jf. afsnit 2.3.1.). Pres/stress fra grupperingen og følelsen af at være udnyttet af egen gruppering kan siges at læne sig op ad vores valg af kategorisering, nemlig træthed ift. livsstilen, hvorfor der kan siges at være sammenfald mellem vores fund og den eksisterende forskning. Derudover har også tidligere forskning fundet frem til, at der er en uoverensstemmelse mellem medlemmers forventninger til livet i grupperingen, og hvordan det i virkeligheden viser sig at være. Det er især det falske broderskab, der påpeges i denne sammenhæng, samt at livet i miljøet i større grad handler om kriminalitet end broderskab og motorcykler (ibid.). At livet i miljøet i større grad handler om kriminalitet, er fund, vi også har gjort os, og som er blevet pointeret i det foregående analysetema (jf. afsnit 5.2.2.). I den eksisterende forskning er kriminalitet angivet som en push-faktor, der har motiverede outlaw bikermedlemmer til at forlade miljøet. Dette er ikke noget, der i samme grad gør sig gældende i vores fund. Der findes også en række andre motiverende faktorer, der fremkommer i den eksisterende forskning, men som vi ikke har formået at afdække i vores datamateriale. Selvom de forhenværende medlemmer oplevede at være – nærmest konstant – i politiets søgelys, virker det ikke til, at det har været en motiverende faktor til at forlade miljøet. Det

samme gør sig gældende for trusler fra andre grupperinger og vold, hvilket ellers angives som push-faktorer i den eksisterende forskning (jf. afsnit 2.3.1.).

5.3.2. Pull-faktorer

Især for Petersen og Jensen har hensynet til familien været en afgørende faktor for deres beslutning om at forlade outlaw bikermiljøet. I en vis grad kan dette også siges at gælde for Toxværd, der næsten til sidst i bogen skriver, at han nu ønsker at leve op til ansvaret som far (Toxværd, 2017:405).

For Petersen var hensynet til familien knyttet til hans forældre, der helt siden han var 16 år og fik den første voldstiltale var blevet viklet ind i sønnens rod bl.a. med afhøringer og ransagelser: *”Det gjorde ondt at høre på. Deres hus var blevet ransaget, endevendt fra kælder til kvist. Han kunne sagtens forestille sig, hvor voldsom den oplevelse havde været for dem.”* (Toksvig, 2015:342). I politiets arrest besluttede Petersen sig for at erkende straffeskyld: *”Hvis det var det, der skulle til, for at hans forældre kunne blive viklet ud af hans rod, måtte det være sådan. Så hang det alene på hans skuldre.”* (ibid.). Til trods for at Petersen udtrykker, at han ville gøre det godt for sine forældre, valgte han ikke at holde hånden over nogen og fortalte det hele til politiet. Hensynet til familien vægtede så stærkt og har medført, at Petersen aldrig kan se familien igen:

”Han vidste, at konsekvenserne for ham selv og hans nærmeste ville være alvorlige. Han kunne godt regne ud, at han aldrig selv ville kunne komme til at leve et normalt liv i Roskilde og omegn med fast arbejde og søndagsmiddage hos sine forældre. Han ville være nødt til at forsvinde og kappe alle forbindelser til det liv, han havde haft.”

(Toksvig, 2015:348)

For Jensen handlede hensynet til familien om hans børn:

”Jeg gik i gang med et projekt: Jeg vil mærke mine børn. Med den sædvanlige voldsomhed og handlekraft. Eksempelvis var det nok en god idé at skære båndene til de personer, der spildte min tid, så jeg tog telefonen, ringede ned i klubhuset og meldte mig ud af Hells Angels.”

(Jensen, 2013:320)

Jensen reflekterer selv over og konkluderer med, at hans afstandtagen til miljøet nok allerede var startet den dag, han blev far for første gang i 2001: *”[...] min forvandling begyndte nok så småt*

den sommerdag.” (ibid.:264). Men der skulle alligevel gå flere år, inden Jensen valgte at kappe båndet til outlaw bikermiljøet.

Også i den eksisterende forskning på området angives hensynet til familien som en motiverende faktor for, hvorfor outlaw bikermedlemmer har ønsket at forlade miljøet (jf. afsnit 2.3.2.). I den eksisterende forskning ses hensynet til familien som en faktor, der udløber af, at medlemmerne er blevet ældre, og at det nu er andre ting, der er vigtigere for dem. Dette kan også formodes at være tilfældet for Petersen og Jensen. Men hensynet til familien har ikke været den afgørende faktor i beslutningen om at forlade miljøet for alle fire outlaw bikermedlemmer. Et eksempel herpå er Vestergaard, hvis situation er særligt speciel, eftersom han var 44 år, dengang han meldte sig ind i MS62. Herudover har hensynet til familien for Vestergaard slet ikke kunnet måle sig med broderskabet i BMC:

”Han kunne ikke fravælge Bandidos, for lige hér, i hans situation i Vridsløse, betød klubben meget mere, end hans familie gjorde. »De er ligesom brødre,« forklarede René sin mor. »Jamen, er vi ikke familie?« sagde hun grådkvalt. »Jo, men de er flere.« Og for at der ikke var noget at misforstå, tilføjede René: »Jeg vælger Bandidos.«

(Graae, 2017:382)

Den forskel der er ift. hvilke push- og pull-faktorer, der har motiveret (selv)biografiernes hovedpersoner til at forlade outlaw bikermiljøet, samt den proces der har været knyttet hertil, belyses i følgende afsnit.

5.3.3. Processen – et udviklingsteoretisk perspektiv

”Hvorfor det er svært at forlade det? Hvis du ikke har nogle forpligtelser derhjemme og ingen børn har. Du skal ikke stå til ansvar for nogen, så er det jo fedt at være et sted, hvor der er mange du føler holder af dig og sætter pris på dig. Det er sgu svært at forlade.”

Patrick (Bilag 5:19)

De foregående afsnit har præsenteret de push- og pull-faktorer, der eksplicit eller implicit angives at have skubbet og/eller tiltrukket Petersen, Jensen, Toxværd og Vestergaard væk fra outlaw bikermiljøet og i retning af et mere eller mindre ”almindeligt” liv. Afsnittene har vist, hvordan forskellige faktorer har haft betydning for de fire personer i deres afgørelse om at forlade miljøet, og i dette afsnit vil vi, med afsæt i udviklingsteorien og de fire forhenværende medlemmers

selvfortællinger, give en forståelse af den proces, der finder sted ifm. at forlade miljøet og den kriminelle karriere.

Udviklingsteorien argumenterer for, at individer med en kriminel karriere gennemgår en kognitiv transformation, inden den kriminelle karriere ophører, og den pågældende er i stand til selv at vælge det kriminelle liv fra (jf. afsnit 3.3.). Groft sagt kan man sige (med afsæt i udviklingsteorien), at den kriminelle karrieres ophør afhænger af tilstedeværelsen af situationelle og strukturelle forandringer, samt individets frie valg og vilje, hvad der i udviklingsteorien betegnes som *hooks for change* og *human agency*.

Det fremkommer af (selv)biografierne, og som tidligere belyst, at de fire forhenværende outlaw bikermedlemmer forholdsvis tidligt i medlemskabet af grupperingerne oplevede at blive træt af krav, regler og opgaver. Derudover er det fælles for de fire, at de oplevede at blive skuffet over livet i grupperingerne, da det stod i uoverensstemmelse med de pågældendes forventninger. Disse oplevelser kan vi forstå som situationelle forandringer (*hooks for change*), der iflg. udviklingsteorien vil kunne skubbe lovovertræderen ud af kriminalitet, hvis vedkommende er åben for at gribe denne mulighed (*human agency*).

”Livet i klubben var langt fra så enkelt, som det havde lydt, dengang Martin stod på græsplænen foran klubhuset i Ishøj og følte, at han endelig havde fundet et sted, hvor han kunne høre til. På den ene side var der alt det sjove: de vilde fester, viljen til vold og løftet om loyalitet. På den anden side var der alle pligterne og grænserne for, hvor fuld man måtte blive, hvem man måtte slå på, og hvor langt broderskabet rakte.”

(Toksvig, 2015:90)

Petersen er en af de fire, der tidligt oplever at blive skuffet over tilværelsen i miljøet (jf. citat). Til trods for dette vælger han at fortsætte sit medlemskab og den kriminelle tilværelse i HAMC. En af forklaringerne hertil kan iflg. udviklingsteorien være en manglende vilje til forandring. Lignende eksempler findes hos både Jensen, Toxværd og Vestergaard og omhandler ikke blot situationelle forandringer, men også strukturelle. Eksempelvis oplever både Jensen og Toxværd at blive fædre i den tid, hvor de stadig er medlemmer af hhv. HAMC og BMC (Jensen, 2013:263-264; Toxværd, 2017:286-287). At de to bliver forældre har dog – i hvert fald til at starte med – ingen indvirkning på deres medlemskab i grupperingerne. Den eksisterende forskning peger på forældreskab og hensynet til familie som pull-faktorer, der (til)trækker outlaw bikermedlemmer væk fra miljøet (jf. afsnit 2.3.2.). Men vores fund peger på, at dette ikke nødvendigvis altid er tilfældet. Som vi har set,

angiver både Jensen og Toxværd, på et senere tidspunkt, at deres motivation for at forlade miljøet bl.a. var barnet/børnene, hvilket kan tyde på, at Jensen og Toxværd ikke var villige til at gennemgå en forandring, dengang de blev fædre, men at der derimod skulle gå noget tid, inden de begge var åbne for dette. Også Vestergaard valgte på et tidspunkt familien fra til fordel for BMC:

”Det var et tungt valg, men han talte næsten ikke med sin familie længere. Han havde brændt så mange broer, at klubben var det eneste, han havde tilbage. Og i klubben virkede det i det mindste, som om der var nogen, der kunne lide det, han stod for nu.”

(Graae, 2017:382).

Hvordan kan vi forstå medlemmernes, dengang, manglende vilje til forandring og afstandtagen til miljøet? Den eksisterende forskning belyser, at processen med at forlade outlaw bikermiljøet kan besværliggøres bl.a. af medlemmernes hensyntagen til grupperingerne, eksempelvis at de ønsker at efterleve idealet om broderskab, sammenhold og loyalitet, samt bekymringer knyttet til personlige tab, eksempelvis tab af beskyttelse, venskab og økonomisk fundament (jf. afsnit 2.3.3.). Der er meget, der tyder på, at dette også har været tilfældet ifm. Petersen, Jensen, Toxværd og Vestergaards proces ift. at forlade outlaw bikermiljøet. Eksempelvis fremkommer det af ovenstående citat, at Vestergaard bl.a. tog beslutningen om at fortsætte i miljøet grundet bekymringer knyttet til personlige tab, herunder tab af venskaber og frygten for ensomhed. Det kan undres, om ikke Jensen, Toxværd og Petersens beslutning om, dengang, at blive i miljøet, også var forbundet med medlemmernes bekymringer ift. personlige tab, herunder eksempelvis venskab. Dette skal ses ifm. den effekt, deres medlemskab har haft på deres relation til familie og loyldige venner. For Jensen var situationen den, at hans kriminelle karriere havde strakt sig over en meget lang periode af hans liv, hvor han allerede som 21-årig blev idømt en fængselsstraf på otte år for drabet på hans far. Det er derfor nærliggende at antage, at Jensens netværk primært omhandlede andre kriminelle, hvorfor han måske ville frygte at stå mere eller mindre alene, hvis han trak sine bånd til HAMC. Herudover er det også nærliggende at forestille sig, at processen med at forlade miljøet, især for Jensen og Toxværd, også er blevet besværliggjort af bekymringer ift. det økonomiske fundament. Begge fortæller om, hvordan de sad på store dele af narkohandelen rundt om i landet, hvilket jo vil være forbundet til en stabil og god økonomi (se eksempelvis Jensen, 2013:334; Toxværd, 2017:224).

Men i tillæg til hensynet til grupperingerne og bekymringer ift. personlige tab peger også den eksisterende forskning på endnu et forhold, der kan besværliggøre processen med at forlade miljøet. Nemlig grupperingernes reaktion på medlemmernes ønske om at forlade miljøet. I den eksisterende

forskning viser der sig at være uoverensstemmelse ift., i hvilken grad forhenværende outlaw bikermedlemmer skulle gøre noget for at få lov til at forlade miljøet, men af dem, der har skullet gøre noget, handler dette om at betale penge til grupperingen, modtage tæsk, ikke have lov til at færdes i bestemte områder, dække eller fjerne tatoveringer, undgå kontakt til grupperingens medlemmer eller også tage en fængselsdom for et andet medlem (jf. afsnit 2.3.3.). Frygten for repressalier har været gennemgående hos de fire bikermedlemmer ifm. deres afstandtagen til miljøet.

”Der var og er ikke nogen, der forlader Hells Angels i stilhed. Og i mit tilfælde var jeg selvfølgelig også godt klar over, at jeg ikke kunne gå fra at være den store, frygtede voldspsykopat med en strålende fremtid i klubben, til at være ingenting, uden at nogen gerne ville have svar på nogle spørgsmål.”

(Jensen, 2013:322)

For Jensen ender hans karriere i HAMC både med tæsk og indkrævning af penge (se eksempelvis Jensen, 2013:323-325, 340-341). Og som vi senere vil se (jf. afsnit 5.4.), i et liv hvor han og familien er i konstant krigstilstand grundet frygten for, hvad der kan komme til at ske, hvis grupperingen lokaliserer dem. Men også Petersen, Toxværd og Vestergaard har følt sig (og føler sig måske stadig) som jagede mål. De har dog ikke, i samme grad som Jensen, oplevet grupperingernes reaktion på deres beslutning om at forlade miljøet. Hverken Petersen, Toxværd eller Vestergaard har oplevet at få tæsk eller blive opkrævet penge, men de lever alle – ligesom Jensen – i en krigstilstand forårsaget af frygten for repressalier fra grupperingerne.

Til trods for at processen med at forlade miljøet kan virke til at have været besværlig for medlemmerne, lykkedes det til sidst Petersen, Jensen, Toxværd og Vestergaard at gribe den situationelle og/eller strukturelle forandring, de blev udsat for, og med viljen til det, gennemgå den nødvendige forandring for at lægge outlaw bikermiljøet og den kriminelle tilværelse bag sig.

”Det var svært at blive rocker, så meget have René lært efter fire år i Bandidos. Men det var på den slags dage, han fandt ud af, hvor meget sværere det var at komme ud igen. Uden politibetjente og kommunalt ansatte, der var villige til at gå langt og bøje reglerne efter situationen, kunne det ikke have ladet sig gøre.”

(Graae, 2017:446)

Udviklingsteorien argumenterer for at den kognitive transformation, ifm. den kriminelle karrieres ophør, består af fire faser. To af faserne er kommet i spil i dette afsnit, medens den tredje og fjerde fase ikke behandles i nærværende afsnit. Den tredje fase omhandler identitetsskifte og indgår ikke i dette afsnit, da det ikke har været muligt at sige noget om dette med udgangspunkt i de fire (selv)biografier. Den fjerde fase omhandler individets opfattelse af kriminalitet som uattraktivt og uforeneligt med den nye identitet. Også disse oplysninger er begrænsede i de fire (selv)biografier, og det vides ikke med sikkerhed, i hvilken grad de forhenværende outlaw bikermedlemmer har formået at lægge deres kriminelle karriere fuldstændig på hylden. At skulle bringe disse faser i spil med afsæt i selvfortællingerne ville derfor være baseret på ren fortolkning og gætteri. Vi har med dette udgangspunkt kun formået at bringe fase et og to i spil i nærværende afsnit. Til trods for dette har afsnittet bidraget til en forståelse af processen, der er knyttet til at forlade miljøet. Vi vil dog understrege, at enhver proces er unik, og at det derfor – på baggrund af vores datamateriale – er svært at tale om mønstre ift. vejen ud af outlaw bikermiljøet.

5.3.4. Opsamling

Analyseteknik nr. 3 har belyst vejen ud af outlaw bikermiljøet med udgangspunkt i selvfortællingerne fra de fire (selv)biografier samt udviklingsteorien. Derudover har vi knyttet vores fund op mod den eksisterende forskning på området. Også ifm. dette analysetema ses der en række sammenfald mellem vores fund og den eksisterende forskning. Det skal dog nævnes, at fundene baseret på dokumentanalyserne er begrænsede sammenlignet, med hvad den eksisterende forskning belyser, forstået på den måde, at der i den eksisterende forskning forekommer flere push- og pull-faktorer, end hvad vi har kunnet lokalisere i vores datamateriale. Dette kan det være flere grunde til, bl.a. begrænsninger ift. den metodiske tilgang samt antallet informanter, der har indgået i undersøgelsen.

Afsnittet viser, at det er forskelligt, hvilke push- og pull-faktorer der kommer til udtryk hos hovedpersonerne i (selv)biografierne ifm. deres vej ud af outlaw bikermiljøet, men at træthed ift. livsstilen, uoverensstemmelse mellem forventning og virkelighed samt hensynet til familien er de faktorer, der er mest fremtrædende. Herudover har afsnittet bidraget til at belyse, at det kan være en længerevarende proces at skulle forlade outlaw bikermiljøet til fordel for et mere eller mindre almindeligt liv.

5.4. Analysetema nr. 4 – Livet efter outlaw bikermiljøet

”Alt er hemmeligt og beskyttet. Det bliver man nødt til.”

Patrick (Bilag 5:30)

Overgangen fra outlaw bikermiljøet til et mere eller mindre ”almindeligt” liv har ikke været omkostningsfrit for hverken vores informant Patrick eller hovedpersonerne i (selv)biografierne. Nærværende afsnit vil i større grad indeholde gengivelser af de fund, vi har lokaliseret gennem dokumentanalysen af (selv)biografierne. Som vi tidligere har pointeret, findes der meget begrænset forskning, der belyser dette emne, men vi vil dog bestræbe os på at inkludere den forskning, der findes, med det formål at underbygge vores fund.

”Han vidste, at han skulle i gang med et helt nyt liv, når han engang blev løsladt, men intet om hvornår, hvordan, eller hvor det ville blive. Han vidste kun, at han en dag skulle sige farvel til sin fortid, sit navn og sin identitet. Og at han skulle sige farvel til sine forældre for altid.”

(Toksvig, 2015:399)

For både Petersen og Vestergaard startede livet efter outlaw bikermiljøet med en fængselsdom og en særdeles forhøjet beskyttelse for at værne om de to personers sikkerhed (Toksvig, 2015:378-382; Graae, 2017:447-448). Forklaringen hertil er deres beslutning om at vidne mod tidligere ”brødre” fra grupperingerne, hvilket har resulteret i, at begge nu indgår i vidnebeskyttelsesprogram. Konsekvenserne har, for de to forhenværende medlemmer, dermed været fatale og er ikke kun kommet til at omfatte dem, men også deres familie.

”»Livet er ikke nogen dans på roser, og der er ikke nogen genvej til lykke, respekt og rigdom. Men hvis man vælger min vej, så er der en masse mennesker, man skuffer og gør kede af det. Inden man får set sig om, har man mistet alt, for Bandidos kommer altid i første række. Bandidos før mor og far. Bandidos før koner, kærester og børn. Bandidos før arbejde, og selvom de siger andet, så er det ALTID klubben først. [...]«”

(Graae, 2017:464).

Man kunne måske forestille sig, at de fatale konsekvenser er et resultat af Petersens og Vestergaards beslutning om at vidne mod tidligere klubkammerater, men til trods for at Jensen og Toxværd har valgt ikke at udstille tidligere ”brødre”, har også de oplevet ret alvorlige konsekvenser,

der er i stil med de ovenfor nævnte, som resultat af deres beslutning om at forlade miljøet. De oplever eksempelvis begge at være et jaget mål.

”Når jeg gik gennem gangene i fængslet eller på gårdturen, så var det hele tiden med fornemmelsen af at være et jaget mål, og tidligere rigtig gode venner i rockerklubberne turde, af frygt for at blive udstødt af flokken, ikke engang at kigge på mig, når vi var inden for synsrækkevidde.”

(Toxværd, 2017:389)

”Det var meget skuffende for mig at finde ud af, hvor mange mennesker i min tidligere omgangskreds, der var blevet skræmt af HA-hvalpenes forsøg på at slå mig ihjel. De fleste af mine tidligere bekendte turde ikke længere have noget med mig at gøre. Min mor og jeg havde på det tidspunkt ikke talt sammen længe, og selvom min bror og jeg i høj grad havde et skæbnefællesskab, så begyndte vi vist allerede så småt at glide fra hinanden dér.”

(Jensen, 2013:340)

På denne baggrund er det sikkert at sige, at vores fund er i overensstemmelse med den eksisterende forskning på området. Pedersens undersøgelse fra 2014 viser, at medlemskabet i outlaw bikermiljøet på ingen måde har været omkostningsfrit for deltagerne i undersøgelsen (jf. afsnit 2.4.). For flere af interviewpersonerne har situationen til og med været den, at de har været nødt til at ændre deres liv radikalt (ibid.), hvilket også har været tilfældet for Petersen og Vestergaard, og i en vis grad også Jensen. HAMCs søgen efter Jensen satte nemlig gang i en langvarig flugt. Flere gange flygtede Jensen og hans familie fra grupperingen, der angiveligt skal have lokaliseret dem gang på gang. Men efterhånden som tiden gik, blev det også sværere for familien at flygte: *”Vi tænkte selvfølgelig på flugt, men det var ikke så nemt, som det havde været før. Her stod vi med små børn, realkreditlån, firmaer og et liv, som vi var temmelig glade for, så vi besluttede os for at blive og tage tingene, som de kom.”* (Jensen, 2013:395). Usikkerheden, utrygheden og den øgede politisikkerhed skulle dog vise sig at blive for meget for Jensens kone:

”Hun fortalte mig grædende, at hun skammede sig over, at hun var begyndt at gemme sig bag betonstolperne i forretningen, når hun sad og lavede kontorarbejde. Hun var bange for, at de ville skyde ind af vores butiksvinduer. Ligesom hun var begyndt at kaste op, når jeg ikke var der, fordi hun hele tiden frygtede, at politiet ville ringe og sige, at jeg var blevet skudt.”

(Jensen, 2013:420)

Også Jensen og hans familie søgte om at indgå i vidnebeskyttelsesprogram, men fik denne ansøgning afslået. Jensen afslutter sin selvbiografi med at fortælle, at han stadig lever i en krigstilstand i frygt for repressalier fra HAMC (Jensen, 2013:448), hvilket i den grad også må kunne antages at være tilfældet for Petersen og Vestergaard – hvor end de befinder sig – og var i hvert fald tilfældet, dengang de vidnede mod deres tidligere klubkammerater (se eksempelvis Graae, 2017:12, 442; Toksvig, 2015:349).

Hvad angår Toxværd, er detaljerne omkring livet efter outlaw bikermiljøet mere sparsommelige. Men han skriver følgende:

”Ud fra et egoistisk synspunkt ville den nemmeste løsning være at tilslutte mig en fremtid sammen med mine brødre i LTF [Loyal to Familia], som utvivlsomt ville modtage mig med åbne arme. Utrygheden og spekulationerne med hensyn til indtægt og sikkerhed ville med et fingerknips forsvinde, men min indstilling er urokkelig. Jeg vil leve op til ansvaret som far og anskuer ikke mit seneste fængselsophold og min usikre fremtid som en straf.”

(Toxværd, 2017:405)

Selvom Toxværd fremstår frygtløs i det meste af sin selvbiografi, fremkommer det af ovenstående citat, at hans liv efter outlaw bikermiljøet omfatter en utryghed ift. indtægt og sikkerhed. Som han også selv siger: ” [...] jeg kan give mit liv væk for et princip, som jeg tror på, men i sekundet, hvor mine øjne kigger ind i løbet på et våben, som skal afslutte mit liv, så vil jeg nok være bange.” (Toxværd, 2017:394).

Den eksisterende forskning viser, at lidt under halvdelen af de 35 respondenter i undersøgelsen vedr. outlaw bikere og bandemedlemmer i exit bl.a. bekymrer sig om, at den gruppering, de tidligere var involveret i, vil hævne sig på dem (jf. afsnit 2.4.). Denne bekymring er også at finde i vores datamateriale og angår alle de fire forhenværende outlaw bikermedlemmer (jf. ovenfor). Herudover peger den eksisterende forskning på en række andre bekymringer, bl.a. om hvorvidt andre grupperinger vil behandle dem som medlem af outlaw bikermiljøet, eller om de er nødt til at begå kriminalitet for at klare sig. Lignende fund er ikke gjort ifm. vores datamateriale, hvilket bl.a. kan skyldes den metodiske tilgang samt antallet af informanter.

5.4.1. Opsamling

Det fjerde analysetema har belyst livet efter outlaw bikermiljøet med afsæt i de fire forhenværende outlaw bikermedlemmers selvfortællinger og den eksisterende forskning på området. Afsnittet viser, at medlemskabet i outlaw bikermiljøet har haft store omkostninger for alle de fire forhenværende medlemmer og disses familier. For især tre af hovedpersonerne har situationen været den, at de har set sig nødsaget til at ændre deres liv radikalt, forstået på den måde, at de enten har ønsket eller nu lever en beskyttet tilværelse, hvor de ikke må omgås familie, ikke kan være ærlige om, hvem de egentlig er, og ikke kan færdes, hvor de har lyst.

Konklusion

Vi nærmer os nu afslutningen på nærværende rapport. Det følgende kapitel vil samle op på projektets forskningsspørgsmål, der har dannet grundlag for denne rapport:

- Hvordan omtaler forhenværende outlaw bikermedlemmer af Hells Angels og Bandidos deres vej ind i og ud af outlaw bikermiljøet? Herunder hvilke push- og pull-faktorer, der kan have indvirket på deres beslutninger om at indgå og ophøre.
- Hvordan italesætter disse forhenværende outlaw bikermedlemmer deres liv i outlaw bikermiljøet, og hvordan hænger disse udtalelser sammen med medlemmernes beslutning om at forlade miljøet?

Sammenfattet kan vi, ud fra analysen, konkludere, at sociale forskelle i samfundet og opvækstforhold bl.a. i ugunstige hjem og omgivelser, eksempelvis blandt kriminelle venner, kan være fungerende push-faktorer, der fremmer risikoen for personers involvering i outlaw bikermiljøet. Videre har vi afdækket, at de forretningsmæssige muligheder og fascination af livet i miljøet, herunder bl.a. den ekstravagante livsstil, broderskabet og fællesskabet, er pull-faktorer, der trækker nogle personer ind i medlemskab af en outlaw bikergruppering. Herudover har den indsamlede data og analyse givet os indblik i livet i outlaw bikermiljøet. På baggrund af analysen kan vi konkludere, at hovedpersonernes forventninger til livet i miljøet, eksempelvis det stærke broderskab og livsstilen, i høj grad også er de samme forhold, der viser sig at være grunden til, at medlemmerne har ønsket at forlade miljøet. Andre eksempler på motiverende faktorer for at ville forlade miljøet er forhold udenfor klubben, som trækker, herunder bl.a. hensyn til familie. Efter at have inkluderet det fjerde analysetema kan vi også trække følgende konklusioner: livet i outlaw bikermiljøet har på ingen måde været omkostningsfrit for de fire hovedpersoner i (selv)biografierne, samt vores informant Patrick. For nogle er konsekvenserne af medlemskabet mere fatale end for andre, hvilket især virker at knytte sig til personernes valg om at vidne mod tidligere klubkammerater. Herudover viser analysen, at konsekvenserne ikke kun omfatter de forhenværende medlemmer selv, men også en eventuel tredjepart: forældre, kone og børn.

Rapportens analytiske kapitel har vist, at der i stor grad er sammenfald mellem de forhenværende outlaw bikeres selvfortællinger og den eksisterende forskning på området. Til trods for disse sammenfald, vil vi også henvise til, at den eksisterende forskning præsenterer en række push- og pull-faktorer ift. vejen ind i og vejen ud af outlaw bikermiljøet, som vi ikke formår at afdække i nærværende undersøgelse. Herudover vil vi understrege, at nærværende undersøgelses

metodiske tilgang indeholder en række svagheder, som vi tidligere har pointeret i kapitel IV. Eksempelvis har vi med udgangspunkt i undersøgelsens datagrundlag ikke haft mulighed for at generalisere fundene. Vores undersøgelse tilføjes blot i rækken af kvalitative undersøgelser, der belyser outlaw bikermiljøet, med udgangspunkt i et udsnit af outlaw bikere, der ikke kan siges at være repræsentativt for populationen som helhed.

Diskussion

I forlængelse af nærværende undersøgelses fokus, der bl.a. har handlet om at skabe en forståelse af, hvorfor nogle personer involveres i outlaw bikermiljøet, samt ophører hermed, vil vi nu tage skridtet videre til en diskussion om, hvordan det kan være muligt at få bugt med outlaw biker- og bandeproblematikken i Danmark.

Regeringen kom i januar 2017 med et forslag til en fornyet udgave af bandepakken (Regeringen, 2017). Efter to måneders forhandlinger endte bandepakken i at bestå af 35 initiativer mod outlaw biker- og bandekriminalitet (Justitsministeriet, 2017). Den tredje bandepakke er et resultat af den forråelse i rocker- og bandekriminalitet, som Danmark oplevede i 2016 (Regeringen, 2017:7). Hovedsynspunktet i dokumentet er at sikre borgernes tryghed og sikkerhed, lægge pres på outlaw bikere og bandemedlemmer, og at sende flest mulige af dem bag tremmer og væk fra gaderne (ibid.). For at understøtte dette synspunkt kommer regeringen med en række argumentationer og påstande. Eksempelvis at outlaw bikere og bandemedlemmer chikanerer, truer og skyder på almindelige borgere. Og videre at grupperingernes hensynsløse opførsel skaber utryghed og sætter uskyldige menneskers liv i fare, samt at deres organiserede kriminalitet og manglende respekt for andre mennesker bryder med samfundets grundlæggende værdier (ibid.:7-8). Med bandepakke III går justitsminister Søren Pape Poulsen ind for at gøre det uattraktivt at være outlaw biker eller bandemedlem. DenOffentlige.dk citerer Poulsen, der siger: *”Det er en jernnæve mod rocker-bandekriminaliteten. Det er en god dag for lovlige borgere i Danmark, og det er rigtig trist at være rocker-bandekriminel.”* (Ritzau, 2017b).

Den fornyede bandepakke er blevet kraftigt kritiseret, bl.a. af en række forskere på området. Eksempelvis udtaler forsker i bandemiljøer, Line Lerche Mørck, at bandepakken risikerer at give mere forhærdede kriminelle (Rosenkilde, 2017). Dertil pointerer specialkonsulent Henriette Nobili Christiansen hos Det Kriminalpræventive Råd, at det ikke findes noget forskning, der underbygger, at skærpet straf gør outlaw biker- og bandeproblemerne mindre. Hun mener, at det derimod er forebyggelse og resocialiserende tiltag, der har den største effekt (Madsen, 2017). De samme synspunkter deles af de fire forhenværende outlaw bikermedlemmer fra (selv)biografierne: Petersen, Jensen, Toxværd og Vestergaard. De virker alle til at være enige i, at fængselsstraf ofte er en nødvendighed, men som flere af dem også pointerer, kan den hårde fængselsstraf også bidrage til mere forhærdede og brutale kriminelle:

”Det skal være hårdt at sidde i fængsel, men der skal samtidig være mulighed for at tilvælge positive programmer, som medfører mere frihed. Ellers bliver miljøerne bare meget mere forhærdede og brutale, hvilket tendenserne allerede peger i retning af.”

(Toxværd, 2017:405)

”Jeg har i alt tilbragt 3,5 år i isolation – eller enerumsanbringelse, som det hedder, når det bliver uddelt som en straffeforanstaltning – og jeg er sikker på, at en del af min forråelse hænger sammen med de oplevelser. Jeg siger ikke, at systemet skabte mig. Men det gjorde i hvert fald ikke ret meget for at forhindre mig i at blive det, jeg blev.”

(Jensen, 2013:198)

Citaterne viser at hårdere straf, eksempelvis i form af længere fængselsdomme, isolation eller manglende resocialisering, kan gøre den kriminelle mere forhærdet og brutal og dermed virke imod sin hensigt. Men modsat viser de forhenværende medlemmers selvfortællinger, at korte fængselsstraffe ikke nødvendigvis har nogen effekt overhovedet. Dette ses eksempelvis hos René Vestergaard og Martin Fryd Petersen. Petersen fortæller, at han til at starte med ikke havde planer om at ændre sin kriminelle tilværelse, men blot sørge for ikke at blive taget igen (Toksvig, 2015:134-135). Og Vestergaard fortæller, at han oplevede de korte fængselsstraffe som ’all-inclusive’ charterferier: *”René fandt hurtigt ud af, at han var god til at sidde i fængsel. Han havde allerede bevist over for sig selv, at han kunne indordne sig under tarvelige forhold, og i Kolding arrest kom maden trods alt tre gange om dagen lige til celledøren.”* (Graae, 2017:223). En fortolkning af dette citat kan tyde på, at det ikke er alle, der er lige gode til at sidde i fængsel og indordne sig forholdene, hvilket understøttes af professor i strafferet Jørn Vestergaard fra Københavns Universitet. Han mener, at det ikke kan udelukkes, at bandepakkenes stramme hånd kan få enkelte til at tænke sig om en ekstra gang (Beim & Kristiansen, 2017). Han konkluderer dog alligevel, at det ikke er særlig sandsynligt, at strengere straffe gør noget fra eller til (ibid.).

Regeringen med Justitsminister Søren Pape Poulsen i spidsen argumenterer for hårdere straf for outlaw bikere og bandemedlemmer og begrundet dette med retsfølelsen (Olsen, 2017). Men hvis hårdere straf bidrager til mere forhærdede og brutale kriminelle, at vi med andre ord ikke får bugt med outlaw biker og bandeproblematikken, hvordan kan det forsvares med retsfølelsen? Er det ikke i alles interesse, at vi får bugt med problematikken frem for blot at udskyde det nogle år? Iflg. Toxværd stiller hensynet til retsfølelsen sig i vejen for, at Kriminalforsorgen skal kunne levere rehabiliterende indsatser med væsentlig resocialiserende effekt (Toxværd, 2017:401). Det er disse indsatser, der iflg. Toxværd og de andre forhenværende outlaw bikermedlemmer, samt en række

forskere på området, er løsningen på problemet. Toxværd skriver om tilbuddene under afsoning, i form af beskæftigelse og uddannelse: ”[...] *i praksis er beskæftigelsen intetsigende tidsfordriv, og uddannelses tilbuddene er trods flerårsaftalens målsætning ikke tilført de nødvendige ressourcer og engagement*” (Toxværd, 2017:399). Hertil kommer han med et eksempel, hvor beskæftigelsen under afsoning har været at udfærdige musetrapper, som efterfølgende er blevet smidt ud med affaldet (ibid.:401). Petersen understøtter denne praksis med sine erfaringer fra afsoning ved særlig sikret afdeling, hvor der hverken var tilbud om arbejde eller skole (Toksvig, 2015:398). Her er plads til forbedring, skal man tro fortællingerne af Toxværd og Petersen.

Herudover nævner de forhenværende medlemmer behovet for at etablere en tryk og ukompliceret vej ud af miljøet for de medlemmer, der måtte ønske dette. Det bør ikke være et krav, at et medlem af miljøet skal samarbejde med politiet i form af at ”sladre” om tidligere klubkammerater og deres kriminelle forhold for at kunne modtage beskyttelse og/eller hjælp til at komme ud af miljøet (se eksempelvis Jensen, 2013:361, 439; Toxværd, 2017:405). For dem, der vælger at samarbejde, bør afsoningsforholdene bedres, men selvfølgelig ikke på bekostning af den pågældendes sikkerhed (se eksempelvis Toksvig, 2015:402, 416, 480; Graae, 2017:455, 465). Den reviderede bandepakke omhandler ikke blot hårdere straf – om end hovedfokusset ligger herpå – også forbedring af outlaw bikeres og bandemedlemmers muligheder for exit er i fokus (se eksempelvis Justitsministeriet, 2017:4-6; Poulsen, 2017). Så måske er regeringen ikke helt galt på den alligevel?

Galt på den eller ikke – skal vi tro de forhenværende outlaw bikermedlemmer, er fængsel en nødvendighed i rigtig mange situationer, men at få bugt med outlaw biker- og bandeproblematikken kræver såvel et større fokus på resocialiserende indsatser. Hvis dette skal være en mulighed, er der ikke plads til udtalelser som denne af Justitsminister Søren Pape Poulsen: ”*Har man først vendt fællesskabet ryggen, skal døren lukkes i.*” (Justitsministeriet, 2017:5).

Tidsskrift, bøger og afhandlinger

- Bay, Joi (1997): Fra ungdomskultur til subkultur – rockere og bikere. *Dansk Sociologi* nr. 3/8 årg. Okt. 1997. ss. 7-25.
- Bay, Joi (1998): *Fejder og fraterniteter – konflikter mellem mc-klubber*. ss. 165-183.
- Befring, Edvard (2007) Forskningsetik. i Befring, Edvard. *Forskningsmetode med etikk og statistikk*, (ss. 54-71). Fagernes. Samlaget.
- Brinkmann, Svend (2014): Introduktion til det kvalitative interview. i Brinkmann, Svend (red.). *Det Kvalitative Interview*. (ss. 15-66). 1. udgave, 1. oplag. Hans Reitzels Forlag.
- Brinkmann, Svend & Tanggaard, Lene (2015): Kvalitative metoder, tilgange og perspektivering, en introduktion. i Brinkmann, Svend & Tanggaard, Lene (red.). *Kvalitative metoder – en grundbog*. (ss. 13-28). 2. Udgave. Bosnia & Herzegovina. Hans Reitzel Forlag.
- Brinkmann, Svend & Tanggaard, Lene (2015): Interviewet: samtalen om forskningsmetode. i Brinkmann, Svend & Tanggaard, Lene (red.). *Kvalitative metoder – en grundbog*. (ss. 29-54). 2. Udgave. Bosnia & Herzegovina. Hans Reitzel Forlag.
- Bryman, Alan (2012): Getting started: reviewing the literature. i Bryman, Alan. *Social Research Methods*. (ss. 97-128). 4th edition. New York. Oxford University Press.
- Bryman, Alan (2012): Documents as sources of data. i Bryman, Alan. *Social Research Methods*. (ss. 542-563). 4th edition. New York. Oxford University Press.
- Cohen, Albert K. (2006): Delinquency Boys: The culture of the gang. i Cullen, Francis T., Agnew, Robert & Wilcox, Pamela (red.). *Criminological Theory: Past to Present*. (ss. 179-183). 3th edition. New York. Oxford University Press.
- Cornish, Derek B. & Clarke, Ronald V. (2014): Crime as a Rational choice. i Cullen, Francis T., Agnew, Robert & Wilcox, Pamela (red.). *Criminological Theory: Past to Present*. (ss. 437-442). Fifth edition. New York. Oxford University Press.
- Cullen, Francis T., Agnew, Robert & Wilcox, Pamela (2014): *Criminological Theory: Past to Present*. Fifth edition. New York. Oxford University Press.
- de Vaus, David A. (2001): Tools for research design. i de Vaus, David A.. *Research Design in Social Research*. (ss. 17-33). SAGE Publications.
- Downes, David & Rock, Paul (2007): Culture and subculture. i Downes, David & Rock, Paul. *Understanding Deviance*. (ss. 123-156). 5th edition. New York. Oxford University Press.
- Duedahl, Poul & Jacobsen, Michael H. (2010): Elementær dokumentanalyse. i Duedahl, Poul & Jacobsen, Michael H. (red.). *Introduktion til dokumentanalyse*. (ss. 53-78). Odense. Syddansk Universitetsforlag.
- Giordano, Peggy C., Cernkovich, Stephen A. & Rudolph, Jennifer L. (2014): Cognitive Transformation and Desistance from Crime. i Cullen, Francis T., Agnew, Robert & Wilcox, Pamela

(red.). *Criminological Theory: Past to Present*. (ss. 552-557). Fifth edition. New York. Oxford University Press.

- Graae, Peter (2017): *Bad Company – fire år i Bandidos*. København. People's Press.
- Harboe, Thomas (2013): *Metode og projektskrivning – en introduktion*. 2. udgave. Frederiksberg C. Samfundslitteratur.
- Hestehave, Nadja K. (2013): Rocker- og bandegrupperinger i Danmark: kultur, konflikter og kriminalitet. i Jacobsen, Michael H. & Sørensen, Anne-Stina: *Kriminologi – en introduktion*. (ss. 215-234). Latvia. Hans Reitzels Forlag.
- Jacobsen, Michael H. (2012): 'Bander' – et komplekst begreb og kontroversielt fænomen. i Jacobsen, Michael H. (red.): *Skyggelandet. Ungdomskultur, kriminalitetskultur og bandekultur i dansk belysning*. (ss. 13-38). Odense M. Syddansk Universitetsforlag.
- Jacobsen, Michael H. & Hestehave, Nadja K. (2018): Bandeforskning – et forskningsbaseret blik ind i de kriminelle fællesskaber. i Jacobsen, Michael H. (red.): *Metoder i kriminologi. Kilder, teknikker og tematikker*. (ss. 371-412). Bosnia & Herzegovina. Hans Reitzels Forlag.
- Jensen, Lars (2013): *En forfærdelig mand – fra rocker til bedemand*. Hinnerup. Bogkompagniet.
- Jensen, Sune Q. & Pedersen, Maria L. (2012): "This is a gang – and I'm in it" – om bandebegreber, definitioner, debatter og sociale kategorier. i Jacobsen, Michael H. (red.): *Skyggelandet. Ungdomskultur, kriminalitetskultur og bandekultur i dansk belysning*. (ss. 39-62). Odense M. Syddansk Universitetsforlag
- Klement, Christian (2016a): *Three Papers on Crime among Outlaw Bikers in Denmark*. København. Det Juridiske Fakultet, Københavns Universitet.
- Kruize, Peter (2012): På vej imod en ny magtbalance – kan man forstå bandekrigen i den organiserede kriminalitets terminologi? i Jacobsen, Michael H. (red.): *Skyggelandet. Ungdomskultur, kriminalitetskultur og bandekultur i dansk belysning*. (ss. 63-80). Odense M. Syddansk Universitetsforlag.
- Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend (2009): Introduktion til interviewforskning. i Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend. *InterView – introduktion til et håndværk*. (ss. 17-38). 2. udgave. Hans Reitzel Forlag.
- Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend (2009): Etiske spørgsmål i forbindelse med interview. i Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend. *InterView – introduktion til et håndværk*. (ss. 79-98). 2. udgave. Hans Reitzel Forlag.
- Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend (2009): Transskription af interviewet. i Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend. *InterView – introduktion til et håndværk*. (ss. 199-210). 2. udgave. Hans Reitzel Forlag.
- Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend (2009): Den sociale konstruktion af validitet. i Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend. *InterView – introduktion til et håndværk*. (ss. 267-292). 2. udgave. Hans Reitzel Forlag.
- Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend (2012): Etik og intervjuundersøkelser. i Kvale, Steinar &

Brinkmann, Svend (red.). *Det kvalitative forskningsinterview*. (ss.79-97). Gyldendal Akademisk. Oslo.

- Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend (2015): Kunsten af at stille følgende spørgsmål. i Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend. *InterView – introduktion til et håndværk*. (ss. 177-196). 3. udgave. Hans Reitzel Forlag.

- Laub, John H. & Sampson, Robert J. (2014): A Theory of Persistent Offending and Desistance from Crime. i Cullen, Francis T., Agnew, Robert & Wilcox, Pamela (red.). *Criminological Theory: Past to Present*. (ss. 545-551). Fifth edition. New York. Oxford University Press.

- Moffitt, Terrie E. (2014): Pathways in the Life Course to Crime. i Cullen, Francis T., Agnew, Robert & Wilcox, Pamela (red.). *Criminological Theory: Past to Present*. (ss. 525-543). Fifth edition. New York. Oxford University Press.

- Moule, Richard K., Decker, Scott H. & Pyrooz, David C. (2013): Social capital, the life-course, and gangs. i Gibson, Chris L. & Krohn, Marvin D. (red.): *Handbook of life-course criminology. Emerging trends and directions for future research*. ss. 143-158. Florida, USA. Springer.

- Møller, Kim (2013): Rational choice. i Jacobsen, Michael H. & Sørensen, Anne-Stina (red.). *Kriminologi – en introduktion*. (ss. 193-212). Latvia. Hans Reitzels Forlag.

- Møller, Kim (2018): Dokumentanalyse – muligheder og begrænsninger i arkiveret information. i Jacobsen, Michael H. (red.): *Metoder i kriminologi. Kilder, teknikker og tematikker*. (ss. 201-232). Bosnia & Herzegovina. Hans Reitzels Forlag

- Rienecker, Lotte & Jørgensen, Peter S. (2012): Litteratur- og informationssøgning til opgaven. i Rienecker, Lotte & Jørgensen, Peter S. (red.). *Den gode opgave - håndbog i opgaveskrivning på videregående uddannelser*. (ss. 141-162). 4. udgave. Frederiksberg C. Samfundslitteratur.

- Ringdal, Kristen (2001). Forskningsetikk. i Ringdal, Kristen (red.). *Enhet og mangfold*. (ss. 423-440). Bergen. Fagbokforlaget.

- Sandberg, Sveinung (2018): Narrativ kriminologi – tematisk, strukturel, performativ og dialogisk analyse. i Jacobsen, Michael H. (red.): *Metoder i kriminologi. Kilder, teknikker og tematikker*. (ss. 233-260). Bosnia & Herzegovina. Hans Reitzels Forlag

- Toksvig, Marie L. (2015): *Guldfuglen – i krig med AK81*. København. People's press.

- Toxværd, Lars (2017): *Når helvede fryser til is*. Bogkompagniet.

Netpublikationer og elektroniske tidsskrift

- Barker, Tom (2005): One Percent Bikers Clubs: A Description. *Trends in organized crime*. Volume 9/Issue 1. ss. 101-112.

- Barker, Tom (2011): American Based Biker Gangs: International Organized Crime. *American Journal of Criminal Justice*. Vol. 36 (3). ss. 207-215.

- Birch, Maxine, Miller, Tina, Mauthner, Melanie & Jessop, Julie (2002). Introduction. i Birch, Maxine, Miller, Tina, Mauthner, Melanie & Jessop, Julie (red.). *Ethics in Qualitative Research*. (s. 1-13). London. SAGE.

- Clausen, Susanne, Djurhuus, Merete & Kyvsgaard, Britta (2009): *Udredning til brug for Kommissionen vedrørende ungdomskriminalitet*. København. Justitsministeriets Forskningskontor.
- Decker, Scott H. & Pyrooz, David C. (2011): *Leaving the gang: logging off and moving on*. Researchgate.
- Fisher, Robert J. (1993): Social Desirability Bias and the Validity of Indirect Questioning. *Journal of Consumer Research*. Vol. 20 (2). ss. 303-315.
- Klement, Christian (2016b): Crime prevalence and frequency among Danish outlaw bikers. *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention*. Vol 17 (2). ss. 131-149.
- Klement, Christian (2016c): Outlaw biker affiliations and criminal involvement. *European Journal of Criminology*. Vol. 13 (4). ss. 453– 472.
- Klement, Christian, Kyvsgaard, Britta & Pedersen, Anne-Julie B. (2010): *Rockere, bander og risikofaktorer*. København. Justitsministeriets Forskningskontor.
- Klement, Christian & Kyvsgaard, Britta (2014): *Flowet i rocker/bandemiljøerne*. København. Justitsministeriets Forskningskontor.
- Klement, Christian & Pedersen, Maria L. (2013): *Rockere og bandemedlemmers kriminelle karrierer og netværk i ungdommen*. 3. rapport fra banderekutteringsprojektet. København. Justitsministeriets Forskningskontor.
- Lindstad, Jonas M. (2012): *Undersøgelse af rockere og bandemedlemmers opvækstforhold*. 2. rapport om banderekutteringsprojektet. København. Justitsministeriets Forskningskontor.
- Pedersen, Maria L. (2014): *Veje ind i og veje ud af rocker- og bandemiljøer. En interviewundersøgelse*. København. Justitsministeriets Forskningskontor.
- Pedersen, Maria L. (2015): *Exit-forløb med rockere og bandemedlemmer – aftaler om exit under rammemodellen*. 1. delrapport. København. Justitsministeriets Forskningskontor.
- Pedersen, Maria L. (2016): *Exit-forløb med rockere og bandemedlemmer – aftaler om exit under rammemodellen*. 2. delrapport. København. Justitsministeriets Forskningskontor.
- Pedersen, Maria L. & Lindstad, Jonas M. (2011): *Første led i fødekæden? En undersøgelse af børn og unge i kriminelle grupper*. København. Justitsministeriets Forskningskontor.
- Pedersen, Maria L. & Ribe, Malthe Ø. (2016): *Flowet i rocker/bandemiljøerne*. København. Justitsministeriets Forskningskontor.
- Petersen, Kirsten E. (2015): *Stemmer fra en bande. Unge bandemedlemmers egne fortællinger om opvækst, hverdagsliv og fremtid*. Århus. DPU, Aarhus Universitet.
- Quinn, James F. (2001): Angels, Bandidos, Outlaws, and Pagans: The evolution of organized crime among the big four 1% motorcycle clubs. *Deviant Behavior: An Interdisciplinary Journal*. Vol. 22 (4). ss. 379-399.
- Quinn, James F. & Koch, Shane D. (2003): The nature of criminality within one-percent motorcycle clubs. *Deviant Behavior: An Interdisciplinary Journal*. Vol. 24 (3). ss. 281-305.
- Quinn, James F. & Forsyth, Craig J. (2011): The Tools, Tactics, and Mentality of Outlaw Biker

Wars. *American Journal of Criminal Justice*. Vol. 36 (3). ss. 216-230.

- Regeringen (2017): Bander bag tremmer. 28 initiativer mod rocker- og bandekriminalitet.
- Ribe, Malthe Ø. (2017): *Flowet i rocker-/bandemiljøerne*. København. Justitsministeriets Forskningskontor.
- Rigspolitiet (2008): *Statusrapport for 2008 om kriminalitet forøvet af rockere og bander*. København.
- Rigspolitiet (2014): *Rockere og bander 2014*. København.
- Rigspolitiet (2016): *Rockere og bander 2016*. København.

Elektroniske avisartikler og websider

- AK81 (2018). *Historien*. Hentet 8. april 2018 fra AK81: <http://ak81.dk/>
- Bandidos MC (2018a). *Countries*. Hentet 16. april 2018 fra: <http://www.bandidosmc.com/bandidos-mc/countries.asp>
- Bandidos MC (2018b). Hentet 8. april 2018 fra Bandidos MC: <http://www.bandidosmc.com/index.asp>
- Beim, Jakob H. & Kristiansen, Cecilie L. (2017): *Bandepakker har haft tvivlsom effekt – i dag kom politikerne med endnu en*. Hentet 20. maj 2018 fra Politiken.dk: <https://politiken.dk/indland/politik/art5879963/Bandepakker-har-haft-tvivlsom-effekt-i-dag-kom-politikerne-med-endnu-en>
- Bikerfonden (2018). *Info DK*. Hentet 8. april 2018 fra bikerfonden: http://www.bikerfonden.dk/info-_dk/
- Dalsgaard, Louise & Ilsøe, Trine M. (2017): *Kriminelle bander i København stopper krigen*. Hentet 21. april 2018 fra DR Nyheder Indland: <https://www.dr.dk/nyheder/indland/kriminelle-bander-i-koebenhavn-stopper-krigen>
- Dalsgaard, Louise & Jensen, Christina N. (2017): *Rockere og bander i konflikt: Rekordhøjt antal skyderier i år*. Hentet 29. januar 2018 fra DR Nyheder Indland: <https://www.dr.dk/nyheder/indland/rockere-og-bander-i-konflikt-rekordhoejt-antal-skyderier-i-aar>
- Hells Angels MC (2018a). *Hells Angels MC World Charter List*. Hentet 16. april 2018 fra Hells Angels MC: <http://hells-angels.com/world/charter-list/>
- Hells Angels MC (2018b). *Afdelinger i Danmark*. Hentet 8. april 2018 fra Hells Angels MC: <https://hells-angels.dk/klubben/afdelinger/>
- Hells Angels MC (2018c): <https://hells-angels.dk/>
- Ingvorsen, Emil S. (2017): *Bandemedlem dræbt i skyderi på Nørrebro*. Hentet 21. april 2018 fra DR Nyheder Indland: <https://www.dr.dk/nyheder/indland/bandemedlem-draebt-i-skyderi-paa-noerrebro>
- Justitsministeriet (2011): *Rockere- og bandemedlemmer får skræddersyet vej ud af kriminalitet*.

Hentet 21. april 2018 fra Justitsministeriet Nyt og Presse:

<http://www.justitsministeriet.dk/nyt-og-presse/pressemeddelelser/2011/rocker-og-bandemedlemmer-faar-skraeddersyet-vej-ud-af>

- Justitsministeriet (2017): *Aftale om Bandepakke III - Bander bag tremmer*. Hentet 20. maj 2018 fra Regeringen.dk:

<https://www.regeringen.dk/nyheder/aftale-om-bandepakke-iii/>

- Madsen, Camilla Q. (2017): *Forskere: Ny bandepakke forebygger ikke kriminalitet*. Hentet 20. maj 2018 fra DR Politik:

<https://www.dr.dk/nyheder/politik/forskere-ny-bandepakke-forebygger-ikke-kriminalitet>

- Nielsen, Kim D. (2015): *Bandidos lukker afdeling og flytter fra Kolding*. Hentet 8. april 2018 fra ugeavisen:

<http://ugeavisen-kolding.dk/kolding/Bandidos-lukker-afdeling-og-flytter-fra-Kolding/artikel/101301v>

- Nielsen, Mads K. (2017): *Politiet bekræfter: skudoffer er død*. Hentet 21. april 2018 fra DR Nyheder Indland:

<https://www.dr.dk/nyheder/indland/politiet-bekraefter-skudoffer-er-doe>

- Olsen, Theis L. (2017): *Pape med jernhandsken på: Jeg går ikke så meget op i, om et bandemedlem hjælpes tilbage i samfundet*. Hentet 20. maj 2018 fra DR Politik:

<https://www.dr.dk/nyheder/politik/pape-med-jernhandsken-paa-jeg-gaar-ikke-saa-meget-op-i-om-et-bandemedlem-hjaelpes>

- Poulsen, Søren P. (2017): *BLOG: Bred indsats mod bander skal styrke trygheden*. Hentet 20. maj 2018 fra TV2 Politik:

<http://nyheder.tv2.dk/politik/2017-04-13-blog-bred-indsats-mod-bander-skal-styrke-trygheden>

- Ritzau (2017a): *Rockere må igen bruge klubhuse flere steder i landet*. Hentet 21. april 2018 fra Berlingske nationalt:

<https://www.b.dk/nationalt/rockere-maa-igen-bruge-klubhuse-flere-steder-i-landet>

- Ritzau (2017b): *Nu går Pape målrettet efter banderne: "Det er en jernnæve mod rockerne"*. Hentet 20. maj 2018 fra DenOffentlige.dk:

<http://www.denoffentlige.dk/nu-gaar-pape-maalrettet-efter-banderne-det-er-en-jernnaeve-mod-rockerne>

- Rosenkilde, Kim (2017): *Forskere advarer: Bandepakke kan give mere forhærdede kriminelle*. Hentet 20. maj 2018 fra Altinget.dk:

<https://www.altinget.dk/artikel/154776-forsker-advarer-bandepakke-kan-give-mere-forhaerdede-kriminelle>

- Secher, Mikkel (2017): *Syv tilfældige er på få måneder blevet ofre for bandekrigernes skud*. Hentet 21. april 2018 fra Tv2 Krimi:

<http://nyheder.tv2.dk/krimi/2017-09-21-syv-tilfaeldige-er-paa-faa-maaneder-blevet-ofre-for-bandekrigernes-skud>

- Stockmann, Camilla (2017): *Jubilæum: Banderne har bekriget hinanden i 40 år*. Hentet 21. april

2018 fra Politiken:

<https://politiken.dk/indland/art6168918/Jubil%C3%A6um-Banderne-har-bekriget-hinanden-i-40-%C3%A5r>

- Sønderberg, Astrid (2017): *Voldelig konflikt ulmer mellem Bandidos og Satudarah*. Hentet 21. april

2018 fra Tv2 Krimi:

<http://nyheder.tv2.dk/krimi/2017-11-14-mens-banderne-paa-noerrebro-tager-fokus-raser-endnu-en-voldsom-konflikt-syd-for>

- Sørensen, Sofie (2016): *Rockerklubben Satudarah har ændret den kriminelle underverden*. Hentet

21. april 2018 fra Politiken:

<https://politiken.dk/indland/art5717041/Rockerklubben-Satudarah-har-%C3%A6ndret-den-kriminelle-underverden>

- Thisgaard, Julie K. (2017): *Bandekrigen handler om status, 'byttere' og personlige konflikter – ligesom for 30 år siden*. Hentet 21. april 2018 fra Tv2 Samfund:

<http://nyheder.tv2.dk/samfund/2017-08-19-bandekrigen-handler-om-status-byttere-og-personlige-konflikter-ligesom-for-30-aar>

- Toft, Emma & Ingvorsen, Emil S. (2017): *Rockerne er hjemløse: Politiet har lukket 15 klubber*.

Hentet 21. april 2018 fra DR Nyheder Indland:

<https://www.dr.dk/nyheder/indland/rockerne-er-hjemloese-politiet-har-lukket-15-klubber>

- Weile, Bo N. (2014): *Ekspert: Derfor slutter HA og Satudarah fred*. Hentet 21. april 2018 fra Metroxpress nyheder:

<https://www.mx.dk/nyheder/danmark/story/10943147>

Bilagsliste

- **Bilag 1** – Operationalisering s. 101
- **Bilag 2** – Interviewguiden s. 102
- **Bilag 3** – Det informerede samtykke s. 104
- **Bilag 4** – De ekskluderede dokumenter s. 105

Separat dokument

- **Bilag 5** – Det transskriberede interview s. 3

Tema	Forskningsspørgsmål	Inspiration
(1) Grupperingernes tiltrækning	- Hvilke push-faktorer kan forklare hvorfor nogen personer finder rocker/bandemiljøer tiltrækkende? - Hvilke pull-faktorer kan forklare hvorfor nogen personer finder rocker/bandemiljøer tiltrækkende?	Spørgsmålene er baseret på (1) eksisterende forskning, (2) subkulturteorien, (3) teorien om det rationelle valg, herunder begreber som <i>cost</i> (omkostninger) og <i>benefit</i> (goder)
(2) Livet i grupperingerne	- Hvordan er livet i grupperingerne?	Spørgsmålet er baseret på (1) eksisterende forskning.
(3) Ophør af medlemskab	- Hvilke push-faktorer kan forklare hvorfor nogen personer ophører deres engagement i rocker/bandemiljøer? - Hvilke pull-faktorer kan forklare hvorfor nogen personer ophører deres engagement i rocker/bandemiljøet?	Spørgsmålene er baseret på (1) eksisterende forskning, (2) udviklingsteorien, herunder begreber som <i>human agency</i> og <i>hooks for change</i> .

Information

- Om undersøgelsen
- Interviewet
- Samtykkeerklæring, herunder frivillighed, anonymitet og fortrolighed.

Opvæksten

- Familien
- Skolegang (glad for skolen, god til skole, skulkeri, dropout)
- Omgangskreds (venner, mangel på samme, venner i rocker/bandemiljøet)
- Fritidsaktiviteter
- Kriminalitet i barndommen

Medlemskabet

- Din situation på dette tidspunkt (arbejde, uddannelse, arbejdsløs, droppet ud af skole etc.)
- Kendskab til gruppen
- Årsager/Motivation
- Optagelsen i gruppen
- Rolle i gruppen
- Varighed
- Det bedste ved medlemskabet
- Det værste ved medlemskabet

Gruppen

- Beskrivelse af gruppen
- Struktur
- Aktiviteter
- Forventninger vs. virkelighed

Exit fra grupperingen

- Årsager/Motivation
- Processen
- Konsekvenser
- Fremtiden

Afslutning

- Spørgsmål og kommentarer
- Tak for deltagelse – Gave

(Fortsættelse næste side)

Vi vil bede dig om at tage et kig på disse punkter – mener du at nogle af disse forhold har haft en betydning i forhold til din beslutning om at blive medlem af en rocker/bandegruppering?

- ◇ Tryghed
- ◇ Broderskab
- ◇ Penge
- ◇ Status
- ◇ Beskyttelse
- ◇ Venner i miljøet
- ◇ Familiemedlemmer i miljøet
- ◇ Ideologi
- ◇ Succes
- ◇ Fascinationen
- ◇ Grundet konflikt med andre grupper
- ◇ Pligt til at forsvare nærmiljøet
- ◇ Fællesskab
- ◇ Tilgangen til piger
- ◇ Tilgangen til stoffer og alkohol
- ◇ Respekt i familien
- ◇ Respekt i omgangskreds
- ◇ Venskab
- ◇ Respekt i nærmiljøet
- ◇ Fester
- ◇ Spænding
- ◇ Følelsen af at være vigtig/at andre have brug for mig
- ◇ Ikke andet at lave i min fritid
- ◇ Andet

Vi vil bede dig om at tage et kig på disse punkter – mener du at nogle af disse forhold har haft en betydning for din beslutning om at forlade rocker/bandemiljøet?

- ◇ Træt af livsstilen
- ◇ Startet i job
- ◇ Startet på uddannelse
- ◇ Fik en kæreste
- ◇ Fik en datter og/eller søn
- ◇ Hensynet til forældre og/eller øvrig familie
- ◇ Ægteskab
- ◇ Startet i forsvaret
- ◇ Følte mig for gammel til livsstilen
- ◇ Den gruppe jeg var medlem af stoppet med at eksistere
- ◇ Træt af al den vold der fandt sted
- ◇ Følte mig udnyttet af gruppens medlemmer
- ◇ Træt af at være i politiets søgelys
- ◇ Illoyalitet fra gruppen
- ◇ Det var andet, der var vigtigere
- ◇ Fængselsstraf
- ◇ Miljøet forandrede sig
- ◇ Stres
- ◇ Misbrug
- ◇ Utilfredshed med den jeg var som person
- ◇ Jeg flyttede
- ◇ Mine venner forlod miljøet
- ◇ Mine familiemedlemmer forlod miljøet
- ◇ Religiøs overbevisning
- ◇ Spirituel overbevisning
- ◇ Uoverensstemmelse mellem forventning og virkelighed: "Det blev ikke som jeg troede"
- ◇ Anger i forhold til mine handlinger i fortiden
- ◇ Trusler
- ◇ Manglende social støtte fra gruppens medlemmer
- ◇ Træt af de krav og forventninger gruppen stillede
- ◇ Andet

Beskrivelse af projektet	
Titel	Tidligere outlaw bikere og bandemedlemmers selvfortællinger fra et liv på kanten af samfundet
Forskere tilknyttede projektet	Camilla Moen Susan Müller Poulsen

Beskrivelse af forskningsprocessen	
• Indsamlingsmetoder (video, foto, observation, skema, interviews, feltnotater etc.)	
- Interviews - Lydoptagelse	
• Deltagelse	
- Frivillig deltagelse. - Du står frit til at besvare spørgsmål, og kan til enhver tid vælge at trække dig fra deltagelse. - Din identitet anonymiseres, hvilket indebærer at vi som forskere bestræber os på at du i projektet ikke skal kunne identificeres af læser. - Mulighed for at læse transskriberingen igennem. Eventuelle kommentarer, tilføjelser eller ord/sætninger der ønskes slettes skal være i forskeres hænde senest 02.04.2018.	
• Opbevaring og Behandling af data (lagring, tilgang, sletning)	
- Lydoptagelser vil efter fuldført transskribering (og senest i uge 14), slettes fra forskernes mobiltelefoner og computere. - Lydoptagelser under transskriberingsprocessen opbevares utilgængelig for andre end de til projektet tilknyttede forskere. - Skriftlige noter foretaget i forbindelse til interviewene makuleres senest ved projektets afslutning d. 4/6-18.	
• Hvordan vil den indsamlede data anvendes	
- Den indsamlede data vil transskriberes, inddeles i temaer og analyseres med afsæt i kriminologiske teorier og eksisterende forskning på området. - Den endelige rapport afleveres i digital eksamen, med mulighed for at stemples fortrolig. - Fortrolighed i denne sammenhæng indebærer at der udover os som forskere, kun er eksaminator og sensor, der må læse rapporten. I dette projekt er det deltagerne som afgør om projektet skal være fortrolig.	

Bilag 4 – De ekskluderede dokumenter

	Omhandler ikke forhenværende medlemmer	Belyser ikke undersøgelsens tre fokusområder	De tilgængelige ressourcer
Forfatter: Jørn 'Jønke' Nielsen <i>Mit liv</i>	X		X
Forfatter: Jørn 'Jønke' Nielsen <i>Mit andet liv</i>	X		X
Forfatter: Henrik Madsen <i>Gangster – Brian Sandberg</i>			X
Forfatter: Søren Baastrup & Lennart Elkjær <i>Expect no mercy – en rockers erindringer</i>	X	X	
Forfatter: Jørn 'Jønke' Nielsen <i>Jeg lever stadig</i>	X		X
Forfatter: Morten Frich <i>Kronvidnet</i>		X	
Forfatter: Søren Baastrup <i>Exit Hells Angels</i>		X	
Forfatter: Søren Baastrup <i>Exit Sandberg</i>			X
Forfatter: Jan Lynge <i>Dø ikke uden ar – en anderledes rockerlivshistorie</i>		X	
Forfatter: Mikael Lindholm, Rolf Hermansen <i>Fra broderskab til mønsterbrud – en ex- rockers kamp for at overvinde fortiden</i>		X	
Forfatter: Lene Rode & Torben C-Bohnhardt <i>CTRL+ALT+DELETE – fra rocker til menneske</i>		X	